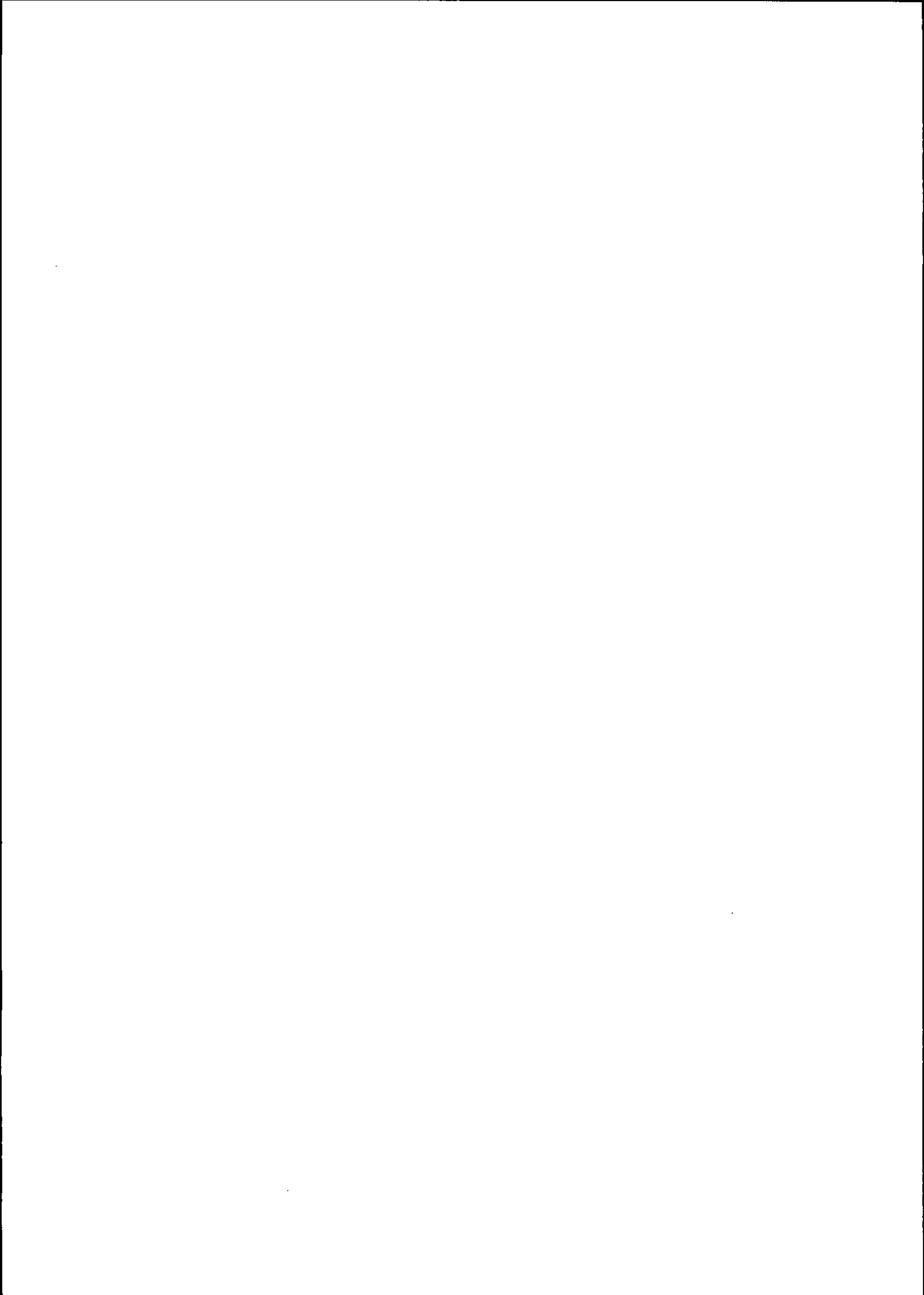

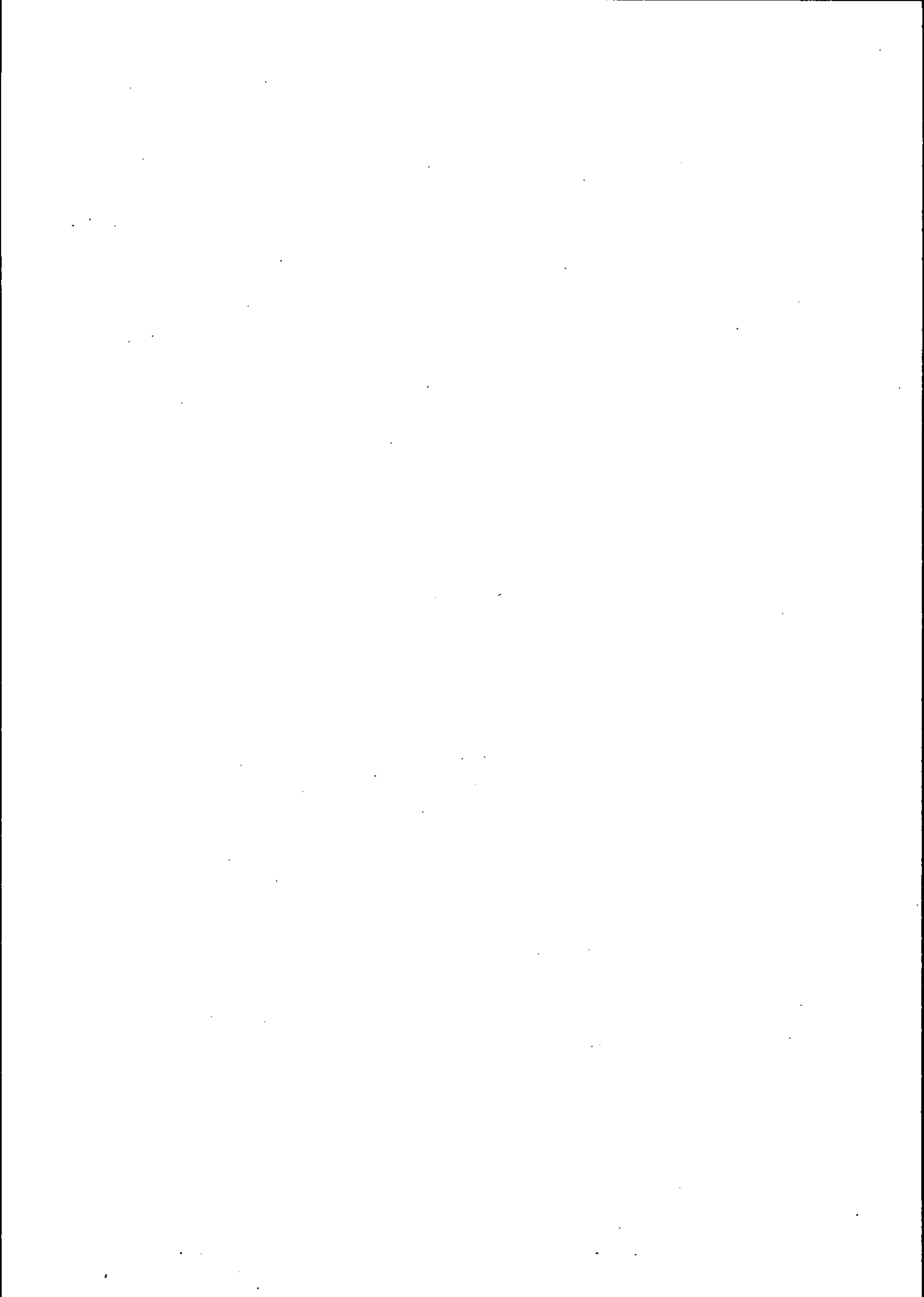

DONA JOVE I POLÍTICA.
BECA JOVENTUT I CIUTADANIA 2001.
FUNDACIÓ JAUME BOFILL

SUMARI DE TEMES:

0. Presentadó de l'estudi (pàg. 1-4).
1. Metodologia (pàg. 5-9).
2. Presentado de les informants (pàg. 10-11).
3. Participacio, partits polítics i dona (pàg. 12-38).
4. Càrrees de responsabilitat (pàg. 39-54).
5. La participacio de les dones en política convencional. Una aproximado teórica, (pàg. 55-57).
6. Cultura política i identitatde les dones (pàg. 58-81).
7. Conclusions (pàg. 82-88).
 - 7.1. Joventut i política
 - 7.2. Dona i política
8. Bibliografia (pàg. 89-91).

AGRAIMENTS

A totes les noies que han participat a l'estudi, que han compartit amb nosaltres els seus punts de vista i experiències de participació.

A la Fundació Jaume Bofill, per donar-nos la primera oportunitat d'investigar i d'alguna manera, jugar a ser alió que vofiem ser quan ens vam conèixer al bar de la facultat d'història. Gent de la Bofill, Nuria Tomás, Teresa Climent i Jordi Sánchez i l'equip d'administració.

Professors/es com Mary Nash (que va col·laborar en el grup de treball posterior a l'estudi), Agustí Colominas (que ens va incentivar a presentar-nos al premi) i Orioll Beltran (peí suport tècnic en l'elaborado inicial del projecte).

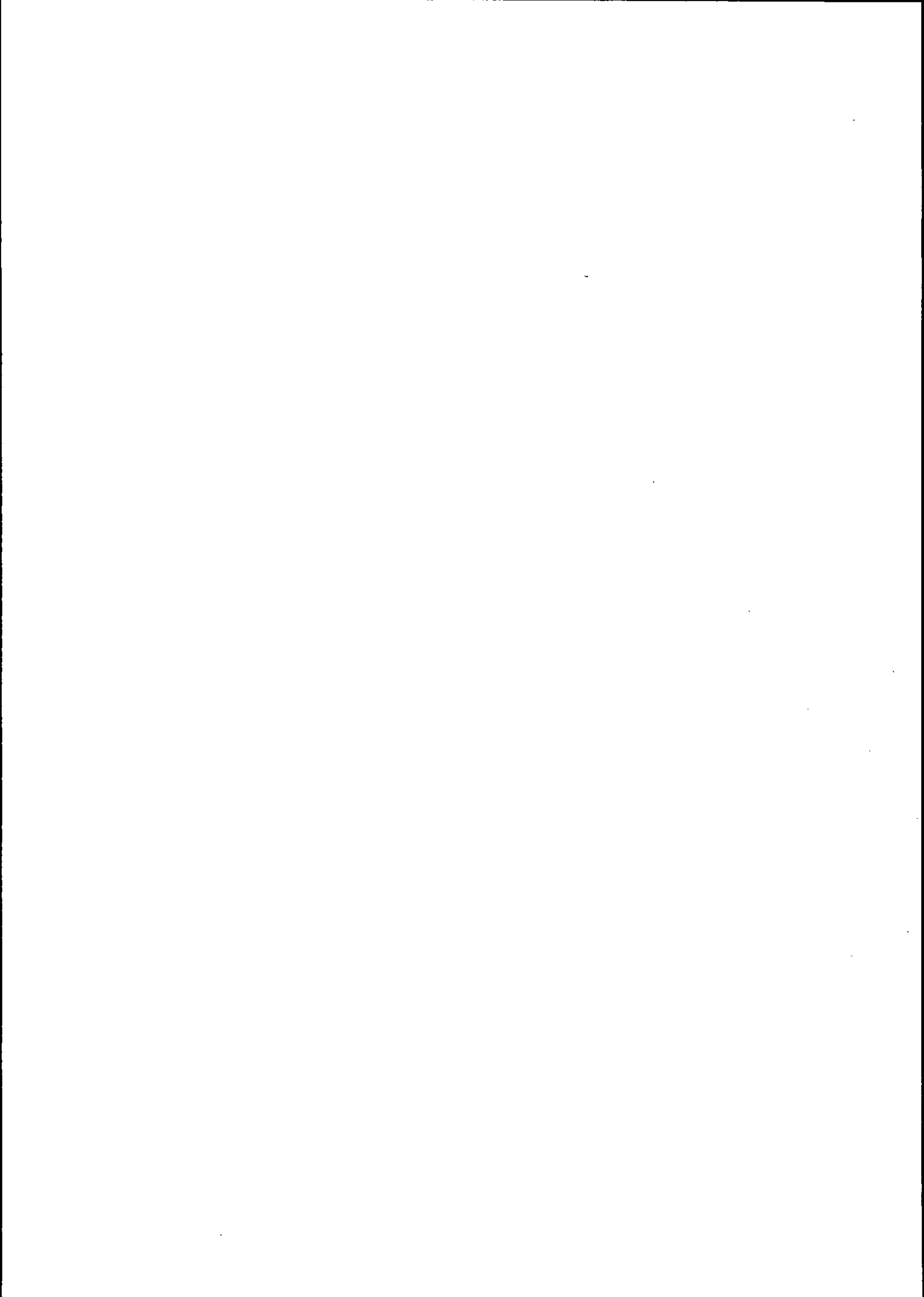
A tots/els amics/gues, familiars i coneguts que ens han acompanyat incondicionalment durant la investigació i redactat de l'estudi: les llargues hores de conversa, nervis, etc.

Manel, Maria Antònia, Jordi i Mariona, Guillem Marta i Dani; Meritxell, Xavi, Marc.Manel, Martí, Pala, Fita, Jordi.

Persones que han col·laborat directament a l'estudi: Maria Seco (enquesta) i Anna Puig (correcció).

Totes les dones que al llarg de la història han dedicat el seu esforç, en reivindicar i alhora construir un món més just per les dones.

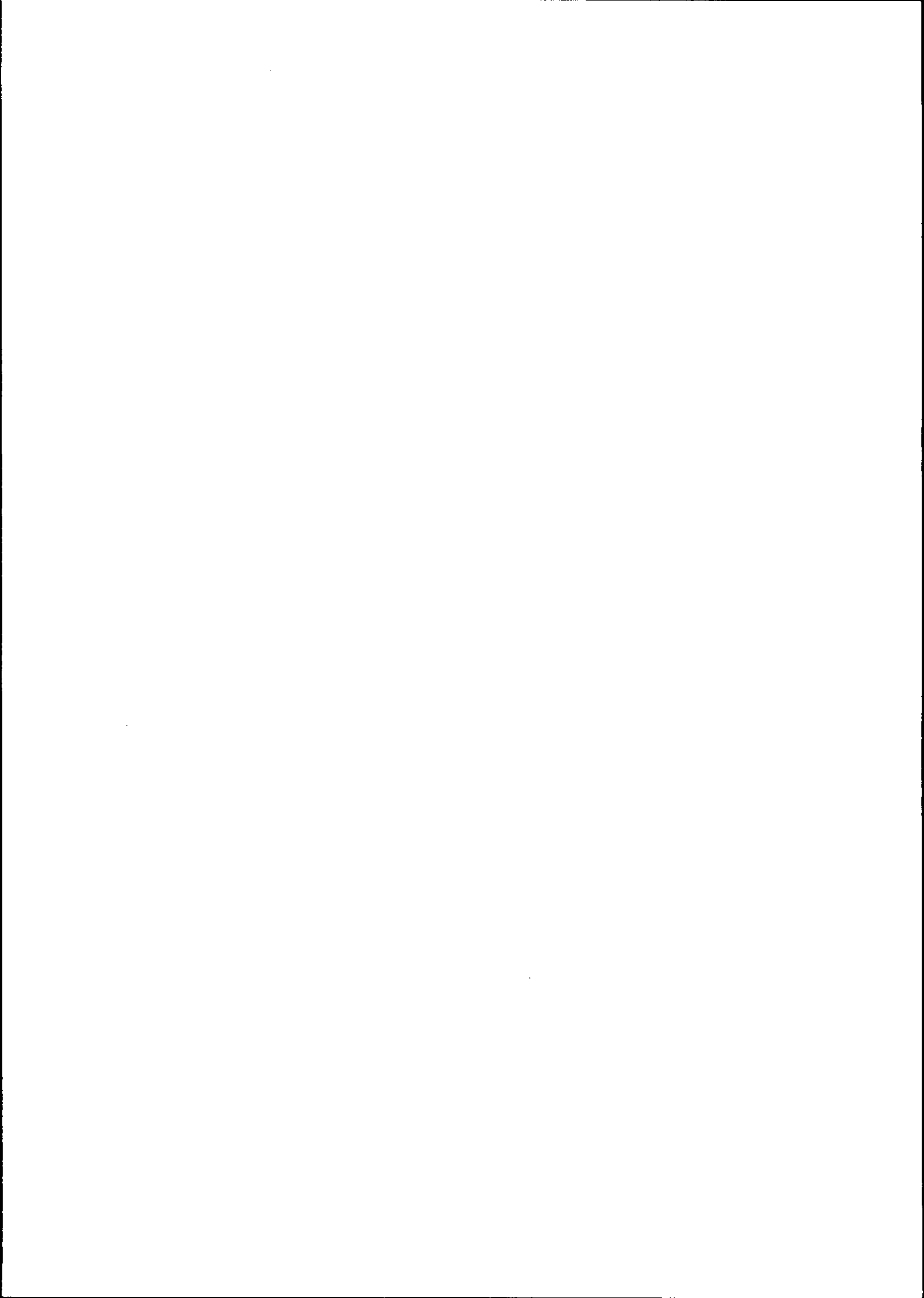
Gràcies a la Diputado per permetre que aquest escrit s'hagi convertit en una publicació, cosa que ens fa molta il·lusió.

CONTRAPORTADA

La presència de les dones en política és un fet que pren fonja i es normalitza dia rere dia. La incorporado de les dones a l'espai públic, tradicionalment masculí, planteja noves motivacions i maneres de fer i inquietuds que hem volgut estudiar a partir del testimoni de les noies joves que participen a les joventuts deis **partits** polítics catalans.

Esperem dones que aquesta lectura us engresqui tant com a nosaltres ens ha interessat investigar el tema.

CURRICULUM

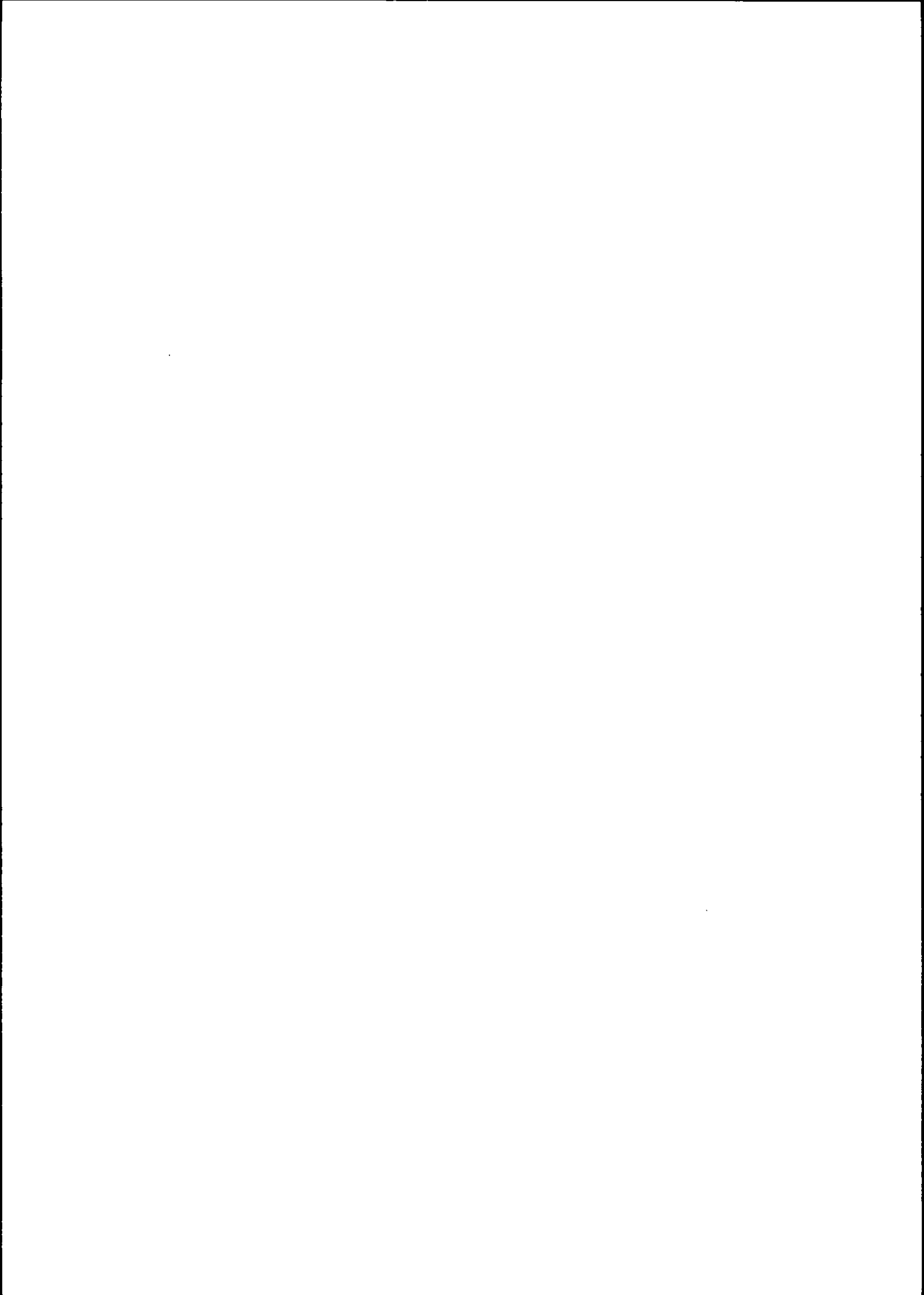
Laia Herrera i Pujol va néixer a Barcelona l'any 1977 i ha passat la seva infància a Mallorca. És llicenciada en Història Contemporània (UB) i postgraduada en Participació Ciutadana (UAB). Participa com a investigadora a l'Espai de Recerca Social, Esfera.

Paula Terribas i Junquera és de Girona, ciutat on va néixer l'any 1977. És llicenciada en Antropologia Social i Cultural (UB). Participa com a investigadora a l'Espai de Recerca Social, Esfera.

Per ambdues autores l'estudi *Dona Jove i Política* és la seva primera experiència en el camp de la investigació, activitat que han continuat desenvolupant en altres recerques com:

Dona i Espai Domèstic a Tilla de Mallorca

La Hei de reforma electoral a les illes Balears, la Hei de paritat.

PRESENTACIÓ DE L'ESTUDI

Teniu a les mans les conclusions d'un treball de recerca que ens ha ocupat bona part del temps, converses i caps de setmana d'aquests últims mesos. Tot va començar el maig del 2001, quan la Fundació Jaume Bofill, dins la convocatòria de Beques a la Joventut i Ciutadania, ens va becar una proposta per estudiar com és la presència i participació de les noies que fan política, i especialment com és la seva feina a les organitzacions juvenils dels partits polítics amb representació al parlament de Catalunya.

Aquesta era la idea inicial, torga atractiva i innovadora, pel tema i sobretot per la metodologia que plantejava.

La principal font d'informació serien les pròpies noies que participen a les organitzacions juvenils, la descripció d'aquesta activitat es faria des de la seva perspectiva, paraules i opinions. Aquesta aposta per la subjectivitat implicava un gran esforç tant per nosaltres com per elles en tant que informants principals: conèixer-les, citar-nos, desenvolupar l'entrevista... tot plegat semblava molt lluny i complicat, però finalment ho hem aconseguit i de tot aquest grapat d'experiències i hores enregistrades us presentem la recerca que llegireu a continuació.

Ja hem dit que l'objectiu principal de l'estudi ha estat conèixer tots els aspectes de la participació d'aquestes noies: quines motivacions les porten a dedicar el seu temps lliure a la política, com és l'activitat normal a les organitzacions, de quina manera s'impliquen i per quins temes estan més sensibilitzades, quina és la relació que s'estableix amb el **partit** de referència, quines són les característiques organitzatives i les dinàmiques de participació etc. En definitiva, les dones joves que es troben en les joventuts dels partits polítics es troben en una situació rellevant i visible dins de la societat ja que socialment les joventuts dels partits polítics són considerats grups que innoven i que obren portes, que perfilen trajectòries i que, en cert sentit, serveixen d'orientació i model per a la joventut del país.

Una de les hipòtesis inicials que ens plantejàvem era comprovar si la cultura política i l'estructura de les organitzacions és masculina, això no ho haguéssim pogut analitzar sense el plantejament inicial de la recerca: el relat en primera persona de les impressions i vivències de les pròpies protagonistes, i per tant la subjectivitat que això suposa, han resolt qüestions que rarament trobaríem als estatuts o publicacions oficials d'aquests grups. En definitiva, aquesta descripció en primera persona ha estat realment profitosa i, bàsicament, ens ha servit per acostar-nos, des d'arrel, al funcionament de les organitzacions polítiques de perfil més convencional.

La investigació ha durat 12 mesos (malgrat siguin 9 de treball real) i s'ha estructurat en diferents fases.

Abans d'explicar les diferents fases de l'estudi, cal puntualitzar que les dades i testimonis son de l'any 2002, malgrat l'estudi no ha sortit a la llum fins ara.

La primera fou raproximació al tema a través de la recerca bibliogràfica i la presa de contacte amb els ¹ secretaris d'organització deis diferents grups. Per una banda, la documentado en el tema que ens ocupa és mes escassa de la prevista, s'ha escrit força sobre participado juvenil i sobre dones a les institucions del nostre país; però les dues variables, dona i jove, poques vegades apareixen juntes. Aquest fet ens va animar a pensar que les entrevistes podien arribar a ser reveladores i amb aspectes inèdits fins al moment. Si bé teníem fe amb el mètode proposat inicialment, ara ens n'adonem que era l'únic possible per garantir noves línies d'investigació. L'altre moment significatiu va ser conèixer els secretaris d'organització de cada joventut. Era molt important que el projecte s'entengués bé per tal d'aconseguir el seu suport, i així va ser. Cal puntualitzar que haver contactat inicialment amb els caps de les organitzacions ha afavorit molt la investigació. Aqüestes primeres entrevistes ens van servir, a part d'establir contactes, per situar-nos dins el model organitzatiu, principis ideològics i perfil de la militància en cada cas: preguntàvem sobretot el percentatge de noies militants, els carrees que ocupaven i el model estructural de la joventut i les similituds amb la política que practicava el seu partit de referencia. Tota aquesta informació la trobareu detallada mes endavant.

L'acollida de l'estudi va ser torga positiva sobretot perquè, tal i com ens van comentar alguns responsables d'aquestes organitzacions juvenils, la participació deis joves en aqüestes organitzacions és molt baixa i especialment la femenina.-fet que els preocupa i fins i tot havien plantejat internament en debats o assembles. Així que vam arribar a l'acord que intentariem donar un caire estrategia al nostre estudi, avaluant la participació de la militància en cada cas i proposant mesures per afavorir l'increment de noies, tant a les bases de les joventuts com ais càrrees de responsabilitat. Amb aquest óbjectiu vam organitzar un grup de discussió al finalitzar l'estudi (setembre 2002), amb la finalitat de comentar-ne els resultats iniciáis amb les pròpies protagonistes i alguns/es responsables organitzatius deis seus partits.

Posteriorment vam conèixer les noies de les organitzacions per tal de presentar l'estudi i objectius. En aquest primer contacte també vam passar una enquesta que tenia la finalitat de dibuixar un primer perfil, molt global, del tipus de noies que actualment militen a les organitzacions polítiques juvenils. A l'enqüesta sé'ls preguntava l'edat, el motiu de la participació, la **identitat** ideològica i feminista, entre d'altres temes. L'enqüesta, en definitiva, era l'excusa perfecte per entrar en contacte i engrescar-les a col·laborar amb l'estudi.

¹ Secretaris en masculí perquè al comengar la recerca no ni havia cap noia com a a secretària d'organització. Aixó ha canviat durani l'estudi, ja que actualment el cap visible d'Unió de Joves és una noia, la María Vidal, des de l'Abril del 2002 i la coordinado general de Jev-Jic també és ocupada per una noia.

A partir d'aquesta trambada personal, vam comentar a establir cites per a entrevistar-nos amb aquelles noies que estiguessin interessades en col·laborar amb la investigació. Moltes d'aquestes noies coneixien la Fundació Jaume Bofill o bé estudiaven llicenciatures relacionades amb les ciències socials, així que l'acollida va ser càlida i afectuosa en la majoria de casos. Vam escollir dues representants de cada partit polític, procurant garantir sempre la presència d'alguna noia relacionada amb el grup específic de dones (si la organització en tenia) o que ocupessin algun càrrec de responsabilitat. En aquells casos en els que no existeix una comissió específica per la igualtat/grup de dones², vam escollir a dues noies aleatòriament.

Precisament per la bona acollida, les entrevistes van resultar dinàmiques i amb força complicitat. Normalment les realitzàvem a les seus dels partits polítics i la durada aproximada era d'una hora. Aencar amb l'entrevista no era fàcil ni per nosaltres, com a entrevistadores, ni per elles com a informants. Primerament els cohibia una mica el fet d'enregistrar l'entrevista, malgrat tot és un instrument imprescindible per estudis com aquest, fet que no podien obviar. La idea de l'entrevista individual com a representant del conjunt del partit era un altre detall que preocupava a la majoria de les noies, per la responsabilitat que comporta parlar en nom d'un grup, fins el moment que aclaríem que les seves intervencions s'entendrien com a particulars i no extrapolables al conjunt de la organització juvenil. Igualment, com comprovarem al llarg de l'estudi, les noies sempre formulen el seu discurs en singular, parlen per elles mateixes i segons els criteris de la pròpia experiència. Per altra banda, l'anonimat de les aportacions també va ser garantida des del primer moment, compromís que les investigadores hem respectat al llarg de tot l'estudi.

Un altre aspecte que pensem que cal destacar és el fet que el tema que tractem a l'estudi, «noies joves», està directament relacionat amb la nostra pròpia condició, dues noies de 25 anys, i per tant el distanciament necessari amb l'objecte de recerca ha estat parcial, d'altre banda considerem aquest fet com inevitable. Nosaltres no militem a cap partit, tot i reconèixer estar polititzades, però compartim moltes situacions amb les noies que hem entrevistat i per motius generacionals ens ha resultat complicat, puntualment, formular aquelles preguntes que ens podríem fer a nosaltres mateixes.

Segurament aquesta similitud amb les informants ha tingut avantatges i inconvenients. Pensem que elles ens han valorat tant o més que nosaltres, posant a prava la nostra implicació o ideologia, convertint l'entrevista en un debat, etc. I malgrat la nostra perseverància o al·lusió als temes més polèmics, la majoria de noies s'ha mogut en paràmetres molt neutres i sobretot «políticament connectes», com comprovarem a continuació.

Tot i que l'entrevista és la base metodològica de l'estudi, som conscients que 12 noies son una mostra massa reduïda per arribar a conclusions generalistes. Per això, i com a suport a l'entrevista, vam

² Veure apartat dedicat als "grups de dones" dins les organitzacions.

desenvolupar una segona enquesta, aquesta dirigida a les noies que ocupen càrrecs de responsabilitat en la directiva de l'organització juvenil. La intenció era concretar la mostra d'informants i la variable del lideratge va ser directament proposada per la Fundado, per tal de reduir la mostra i fer-la més representativa..

Per acabar, dir que l'experiència ha estat molt positiva. Un dels aprenentatges que més valorem les autores ha estat el fet de treballar en equip, això ens ha ajudat molt a treballar respostes en un moment d'estancament o falta de motivació. El fet de consensuar les decisions i escoltar-nos mútuament ha enriquit especialment l'experiència, des d'un punt de vista més personal.

I. METODOLOGIA

Els resultats d'aquesta recerca es fonamenten en el treball de camp. Malgrat aixó, la primera fase consisteix en una aproximació al problema des de la vessant teórica: qué s'ha dit fins el moment sobre el tema que ens ocupa i quins autors/es han treballat el tema.

S'ha escrit força sobre la incorporació de les dones en política i el seu comportament electoral. Sobre participació juvenil també hi ha fonts directes com ara *l'Enquesta Metropolitana de Barcelona*³, que té editat un monogràfic sobre «els joves de Barcelona». Però la combinació de les dues variables, jove i dona, en política és un terreny encara per estudiar. Tota la informació es redueix als percentatges de participació (militància activa i passiva) a les joventuts dels partits polítics, facilitats per les pròpies organitzacions. Aquests índex de participació de gent jove als partits polítics són citats, reiteradament en diferents estudis consultats. Mes enllà d'aquesta descripció s'ha analitzat poc el perfil dels i les militants: les motivacions i valoracions respecte el sentit de la seva participació política.

L'aposta per l'estudi qualitatiu. L'entrevista com a font d'informació.

Els mètodes propis de la investigació han estat la recollida de dades quantitatives, mitjançant una enquesta tancada i comuna a totes les noies que l'han contestat. La finalitat de l'enquesta ha estat assenyalar el percentatge de presència de noies a les organitzacions, així com localitzar les seves funcions principals. Les dades qualitatives, pròpies de l'enquesta, són les interpretacions i exemplicacions dels resultats de l'enquesta prèvia, i s'han obtingut a partir de les històries de vida o entrevistes personals en profunditat que hem mantingut amb les noies que ja havien participat en el primer qüestionari, i per tant coneixien l'estudi. L'entrevista pretén aprofundir i aclarir la situació i identitats de cadascuna de les protagonistes de l'estudi, dues noies per a cada partit.

Les històries de vida o entrevistes personals han estat semiestructurades. Aquest mètode d'obtenció d'informació es situa davant el procediment estadístic clàssic, com a alternativa, per tal de copsar un procés més personal en la seva dinàmica interna. No té com a objectiu generalitzar les experiències presentades més enllà del seu propi àmbit. Amb aquestes històries de vida s'aconsegueix complementar l'exploració quantitativa de les tendències, ja que és la recerca qualitativa la que permet mostrar, mitjançant tot el real contingut de la paria, les varietats i diferències que es presentin entre les noies. La relació oral destaca en especial els desajusts entre el discurs (les representacions de la realitat) i les vivències. Aixó permet detallar, matisar i desmitificar algunes generalitzacions mantingudes tradicionalment.

³ Enquesta Metropolitana. 1998

Estructura de l'entrevista a les noies:

A nivell personal:

- Biografia: antecedents, inquietuds, estudis, feina, etc.
- Militància política: raons i opinions.
- El partit: motiu d'elecció, descripció, organització interna.
- La seva militància: plantejament i opcions de futur.
- Militància femenina: dins resquema organitzatiu del partit.
- Grups de noies: Funcionament, causes, conseqüències.
- La dona dins l'espai polític: opinions sobre les dones polítiques, temes comuns.

A nivell de partit polític:

- Prioritats polítiques de cada partit.
- Activitats que realitzen els partits d'acord amb les seves prioritats polítiques.
- Mesures de promoció de la participació femenina per part dels partits.

Els temes de l'entrevista abastaven gairebé tot el que nosaltres havíem preestablert com a conceptes bàsics de l'estudi, a més disposàvem del qüestionari resolt prèviament per la persona que entrevistàvem. D'aquesta manera, optàvem per crear casos hipotètics cercant la contradicció, per tal de poder aprofundir amb les respostes que havien quedat poc clares de l'enquesta, etc. Les preguntes es formulaven a partir de verbs com ara pensar, valorar, decidir o viure i adverbis descriptius, d'aquesta manera les respostes eren molt més àmplies, ja que **partien** d'una perspectiva molt individual i oberta i les respostes s'han pogut analitzar des de la simbologia del llenguatge. A totes les noies se'ls plantejaven preguntes semblants per tal de que fossin comparables.

Així i tot cada entrevista és un món perquè cada persona és única. En funció de la personalitat de les informants l'entrevista podia variar lleugerament en la seva durada o nivell de formalitat. La majoria de les entrevistes es van realitzar a la pròpia seu dels partits **polítics** i la durada aproximada era una hora d'enregistrament.

El fet de gravar l'entrevista ha suposat una avantatge ja que hem pogut mantenir les seves pròpies expressions per exemplificar els temes que plantegen **l'estudi**. L'argot juvenil, la contradicció i l'espontaneïtat formen part d'aquest estudi tan o més que els conceptes purament teòrics.

El treball de camp s'ha completat amb la observació participant; hem pogut assistir en algunes de les trobades de noies, a les quals hem estat convidades.

Per últim, també hem tingut més informació gràcies a l'accés a documentació (interna o publicada) facilitada per les pròpies organitzacions (revistes, pamflets, adhesius, etc.). El buidatge d'aquest material també ens ha servit per analitzar el llenguatge, l'estètica i les estratègies de captació de nova militància en cada cas.

Amb tot, la nostra intenció és no només afegir dades sobre el paper de les dones en la política, sino fer una valoració de fons sobre la possibilitat de normalitzar la presència femenina dins l'espai públic, tal i com l'entendem avui.

L'a posta per una perspectiva de gènere: Com l'hem utilitzada i per qué ens és vàlida per a la nostra recerca.

Partim d'una perspectiva de gènere per realitzar el nostre anàlisi, ja que considerem que aquest és l'element constituït de les relacions socials, basades en les diferències entre els sexes.

Segons una definició de Joan Scott el gènere no és una categoria descriptiva sino normativa que determina la posició social de les dones i els homes⁴. Per tant, el gènere era i és un mode primari de significar i donar sentit a les relacions de poder. La política, dones, forma part d'aquest sistema de gènere: les seves activitats i les seves organitzacions no estan al marge de la divisió sexual del treball, que determina les formes de participació diferenciada que tindran els homes i les dones a la societat.

Considerem que només partint d'aquest concepte podrà entendre's el comportament polític i electoral de les dones. En definitiva, el sistema de gènere és la única categoria d'anàlisi que ens fa adonar dels condicionants que es deriven en la participació política de les dones. Aquests condicionants s'han manifestat vigents al llarg del nostre estudi en múltiples exemples, com ara els temes d'interès, el grau de responsabilitat i la durada o permanència temporal de les noies a les organitzacions.

Nosaltres situem el nostre estudi en la línia de treball d'algunes teòriques feministes de diversos àmbits de les ciències socials, com la mateixa Joan Scott, que centren el seu estudi en les dones com a subjectes centrals dels processos d'investigació.

En definitiva, hem apostat per un estudi fonamentalment qualitatiu, que suposi un gir metodològic al sistema tradicional d'anàlisi dels comportaments polítics i que, finalment, pugui definir justament el paper que les dones desenvolupen en la vida pública.

L'intercanvi d'experiències amb les informants ha estat un dels aspectes més enriquidors de l'estudi. Com a dones i com a joves nosaltres mateixes hem entrat en un diàleg constant per redefinir els models i tópics establerts sobre les dones a la societat. Les entrevistes permeten reflexionar sobre els nostres principis i sobre els principis dels altres, establint un diàleg -aquesta és la part més costosa- que pot fer trontollar els propis pensaments i fer redefinir conceptes constantment. Una vegada i una altra trobàvem

⁴Nash, M. (ed), 1984.

entrebanca en el diàleg, les afirmacions que fins llavors ens semblaven inamovibles se'ns esbotzaven però alhora, sense adonar-nos-en, ampliàvem els nostres coneixements.

Malgrat la dificultat, creiem que hem pogut mantenir la «mirada distant» necessària per un estudi d'aquestes característiques.

«Tota història de vida és una doble biografia, un intercanvi que combina les consciències de l'entrevistadora i de l'entrevistada, com quan el mar de la nostra pròpia respiració, es confon amb el silenciari.»⁵

Quina ha estat la recerca que s'ha fet fins ara en les Ciències socials sobre Dona i política.

L'anàlisi per part de les ciències socials sobre el paper de les dones en la política és molt recent a l'Estat Espanyol, sobretot perquè fa anys estudis de caire sociològic i polítològic ja que en d'altres disciplines, com és en la història amb la corrent *Women Studies* o (antropologia, els estudis referents a les dones tenen més bagatge.

Un fet característic d'aquests estudis de les dones, al marge de les disciplines, és que han estat impulsats per les pròpies dones. Fou la incorporació de les dones en els diferents centres d'investigació i Universitats el que propicià aquest nou tema de recerca, fent una clara reivindicació no només des de la valoració i visibilització de la seva pròpia identitat social, sino també com a denúncia de la parcialitat de la ciència tradicional i la seva perspectiva androcèntrica.

Des deis «estudis de les dones» o *Women Studies* es va incorporar una nova variable d'anàlisi: el gènere. En l'actualitat es va més enllà, intentant identificar la diferència sexual com a objecte d'estudi, perquè històricament el conflicte de la subordinació ha derivat d'aquesta. Les autores que ens referirà són bàsicament, a l'Estat Espanyol, Judith Asteíarra, Arantxa Elizondo i Edume Uñarte. A nivell europeu l'autora més destacada ha estat Joni Lovenduski i als Estats Units Pippa Nonis.

Totes elles, s'han centrat en l'estudi de la participació electoral femenina, a les elits, a les institucions i en la feina que han fet elaborant polítiques públiques a favor de la igualtat. En cap ocasió s'ha tractat el tema de la participació de les noies joves, concretament, a les organitzacions juvenils. Perquè fa a estudis específics d'aquestes organitzacions, comptem amb la publicació de la Fundació Jaume Bofill *NOM ESTUDI*⁶, però que no contempla la variable del gènere per explicar el comportament polític deis i les joves de Catalunya.

Perquè fa a la recerca a l'Estat espanyol, centrat en l'estudi de la presència i participació política de les dones, els estudis s'inicien amb força a la dècada deis noranta. Aquesta tardança, segons algunes opinions, es deu a diferents factors: la pròpia debilitat de la ciència política com a disciplina; els efectes de

⁵Kimery, Jerry 1992

⁶ Fundació Jaume Bofill. 2000

la dictadura; i un cert rebuig de molts i moltes investigadores per centrar-se en aquesta matèria al treball de poca rellevància, etc.

Durant la dictadura feixista es va discriminar frontalment a les dones, en el context d'uns valors antidemocràtics i discriminatoris. Aquesta subordinació genera invisibilitat i, per tant, marginació. Per tant, Tambada de la institucionalització de la ciència política com a matèria acadèmica i àrea de coneixement i investigació no s'endegà fins al 1983⁷. Aquesta situació de difícil arrancada es veia agreujada pel fet que els estudis de referència a nivell internacional presentaven una càrrega ideològica clarament feminista, molt mal vista en alguns departaments de les universitats espanyoles. Malgrat tot, és important considerar que a pesar dels obstacles, que continuen existint en aquest àmbit de recerca, paradoxalment apareix un fenomen molt curiós: l'estreta relació entre el subjecte i l'objecte de la recerca.

No podem parlar d'estudis de dones sense tenir en compte el feminisme ja que, com hem dit anteriorment, fou des d'aquesta ideologia que s'iniciaren les primeres recerques, per part de dones que es declaraven obertament feministes i que elaboraren les seves pròpies metodologies d'anàlisis.

Però el feminisme també ha tingut la seva pròpia evolució històrica dins l'Estat Espanyol i d'aquí la seva lenta penetració com a eina per a la investigació. Una primera etapa, a l'inici de la transició (1975) fins a la constitució de l'institut de la Dona (1983), on la ideologia es confongué amb la ciència. I una segona etapa, a partir de 1983 i progressivament, quan es consolida la perspectiva feminista per a la recerca d'estudis de dones. Serà el que algunes autores han anomenat «el feminismo integrado en la academia»⁸. Un feminisme un tant institucionalitzat, que ha aportat el que Vichy Randall ha anomenat *mínimum feminism*⁹, és a dir que les diferents investigadores hagin assumit quatre supòsits bàsics en iniciar una recerca:

- 1 Les dones son agents socials.
- 2 Les dones han estat sistemàticament subordinades al poder i als interessos masculins.
- 3 Aquesta subordinació ha estat basada en la divisió sexual i de treball dins de la família.
- 4 Aquesta situació de les dones és inacceptable i per tant s'han de posar les bases teòriques per a canviar-la.

És a partir d'aleshores quan el feminisme aposta per una contribució pròpia a la metodologia de les diferents recerques. Tal i com assenyala Arantxa Elizondo¹⁰ el feminisme ha revisat la metodologia pomològica i, entre d'altres qüestions, ha suggerit la necessitat d'una major utilització de les tècniques qualitatives, evidenciant l'existència d'un biaix sexista en les diferents recerques de caràcter social i ha

⁷ Uñarte, E.(coord), 1997:16.

⁸ Uñarte, E.(coord) 1997:16

⁹ Randall, V.; 1991.

¹⁰ Elizondo, A., 1995

recuperat les aportacions feministes, tradicionalment invisibilitzades. A més, l'aportació epistemològica del feminisme ha qüestionat termes tan universals com la ciutadania, la igualtat o participado política.

II. PRESENTACIÓ DE LES INFORMANTS.

Tal i com hem explicat anteriorment, ens hem aproximat al tema que ens ocupa a partir de diferents fonts d'informació, però la més significativa i reveladora ha estat aquella informació obtinguda a partir de les entrevistes en profunditat a les noies que participen en alguna de les diferents organitzacions polítiques amb representació al Parlament de Catalunya.

Concretament, hem realitzat 12 entrevistes, així que la mostra es compon de 2 noies de Joves amb Iniciativa-Esquerra Verda, 2 de la Joventut d'Esquerra Republicana de Catalunya, 2 de la Joventut Nacionalista de Catalunya, 2 més de les Noves Generacions del Partit Popular, 2 de les Joventuts de Socialistes de Catalunya i finalment, i per problemes de coordinació i agenda, una noia d'Unió de Joves. Així, la noia que ens ha mancat per al grup d'Unió de Joves ha alterat la mostra per un motiu extern a nosaltres.

Hem introduït les opinions textuales de les nostres informants indicant les sigles de cada organització juvenil¹¹ i respectant l'anonimat.

Les noies de la mostra tenen entre 21 i 27 anys. La majoria d'elles resideixen a Barcelona o a l'àrea metropolitana, amb excepció d'una que viu a Tarragona però desenvolupa la seva feina a la capital. D'altres, malgrat que la seva procedència sigui les comarques lleidatanes o gironines, actualment resideixen a Barcelona per motius d'estudis.

De les 12 noies entrevistades, 9 han realitzat estudis superiors universitaris. Una dada prou significativa és que gairebé totes han estudiat llicenciatures afins a les ciències socials, concretament: ciències polítiques (2), sociologia(2) i dret (1); també periodisme (2), filosofia i, per últim, enginyeria. Actualment, bona part de les noies entrevistades treballen llevat de tres, que encara estan cursant estudis universitaris o de postgrau. De les nou noies que pertanyen al món laboral, tres reconeixen que han pogut aconseguir aquestes feines gràcies a la seva vinculació a l'organització.

Totes les noies informants porten més de dos anys militant en les respectives joventuts i la fidelitat a la mateixa organització és una constant, llevat d'una d'elles que fa un any va canviar d'organització. En algun moment de la militància han ocupat un o diversos càrrecs a l'executiu de la seva organització i en general es mostren optimistes pel que fa al seu futur i constància en la participado política.

¹¹ Joventut Nacionalista de Catalunya (JNC), Unió de Joves (UdJ), Joventuts Socialistes de Catalunya (JSC) Joventuts (i) Esquerra Republicana de Catalunya (JERC), Joves d'Esquerra-Verda Joves d'Iniciativa (JEV-JIC), Nuevas Generaciones del Partit Popular de Catalunya (NNGG).

Per acabar, deu de les dotze noies entrevistades s'han expressat en català i peí qué fa a l'estat civil, només una d'elles s'ha casat, d'altres viuen en parella o pisos d'estudiants i la resta encara teñen la residència a casa deis pares.

Les organitzacions de joves que disposen d'un grup específic de noies son: Joves d'Iniciativa-Esquerra Verda, Joventuts d'Esquerra Republicana, Noves Generacions i Joventuts deis Socialistes de Catalunya. Les Joventuts Nacionalistes de Catalunya teñen una branca externa a la organització dedicada ais temes d'Igualtat i Unió de Joves no disposa d'un grup de dones a les seves joventuts, malgrat tenir-ne al partit de referència: Unió Democrática de Catalunya.

Però no totes les noies que hem entrevistat participen d'aquests grups interns, tot i tenir-ne la possibilitat. El balanç és que 8 noies entrevistades que participen en el grup específic de noies o comissió per la igualtat i 4 que no hi participen.

III. PARTICIPACIÓ, PARTITS POLÍTICS I DONA

Els partits polítics s'encarreguen de diverses funcions institucionals: organitzen els diferents cossos legislatius, ajuden a estructurar l'opinió pública al voltant de diferents temes i a determinar quines son les condicions que els electors/es poden votar; en poques paraules, proveeixen el sistema politic de recursos humans. D'aquí que sigui important la consideració deis partits per analitzar el pes de les dones en el poder politic¹²

Sembla que en l'actualitat, els partits polítics no gaudeixen de gaire bona salut, aquesta situació, segons algunes autores, s'ha vist com una oportunitat per a la participació de les dones, com un factor innovador.

Els partits polítics, i en aquest cas, les organitzacions polítiques juvenils s'han d'entendre en el context on es traben inserides. Les investigacions sobre els partits polítics i les dones han de tenir en compte els factors que condicionen el fet d'estar dins d'aquest context. Normalment tenen en compte diferents aspectes per explicar la presència i participació de les dones en la política, entre els que destaquen la cultura política, el sistema de partits i el sistema electoral¹³

D'altre banda també cal tenir en compte la relació que s'estableix entre els diferents partits polítics. Les dades fonamentals que haurem de considerar serán el pes de cadascú en el context politic, no és el mateix el partit politic que ocupa el poder, que el que és minoritari o el que fa d'oposició, així com la seva ubicació ideològica, que nosaltres hem definit a partir deis poís -conservadors i progressistes-, per no caure en el bast debat sobre dretes i esquerras.

A partir d'aquestes consideracions, els partits es classifiquen a través de diferents categories. Des de la recerca sobre dones i política s'ha intentat establir la influencia de cada sistema en la presència i participació política de les dones. D'aquí que s'hagi afirmat que en eis sistemes multipartidistes sembla que hi ha mes possibilitats que les dones puguin trabar mes cañáis per a poder-se desenvolupar i transmetre els seus interessos. Malgrat que cal matisar que un major nombre d'integrants del sistema politic no és directament proporcional a un augment d'oportunitats per a les dones sino que és Tapañdo de nous partits, mes receptius a l'accés de grups minoritaris que els partits tradicionals, el que explica el canvi¹⁴. A mes, segons algunes autores existeixen mes possibilitats que en un partit d'ideologia progressista es desenvolupi mes interés per pramoure la presència i participació de les dones en la política. Un altre tema que cal tenir en compte, és el de mimetisme o reacció en cadena que es posa en marxa quan un partit, amb major representado política, promociona el paper de la dona en la seva

¹² Elizondo, 1997:96.

¹³ Norris, 1993:311.

¹⁴ Norris, 1995:22

organització, ja que aquesta opció acaba afavorint que la resta de partits també incorporin aquesta mesura.

D'altra banda, també és important destacar el paper que juga el sistema electoral en cada país a l'hora d'analitzar el paper de les dones en política. Els estudis que hem citat només han investigat la presència de les dones als càrrecs públics, i així s'han demostrat els inconvenients de les dones espanyoles per accedir als llocs de poder, ja que sovint estan relegades als llocs inferiors de les llistes electorals.

S'ha pogut demostrar que en els sistemes electorals proporcionals amb demarcacions plurinominals és més fàcil l'accés de les dones a la política, ja que els partits són més permeables a la seva incorporació¹⁵. Però que fa a la cultura política, que entendrem com a valors i actituds dominants respecte el paper de les dones en la societat i en la vida política¹⁶, es pot afirmar que en les societats on encara prevalen actituds tradicionals respecte el rol dels sexes existeixen més obstacles per a la incorporació de les dones en la política general. En aquests darrers anys, i les nostres informants amb les seves paraules en són un clar exemple, existeix una acceptació dels valors igualitaristes. Malgrat tot, si ens centrem en l'estudi dels diferents països, aquests valors igualitaristes s'han anat incorporant de forma desigual. El paradigma de la cultura política igualitarista està representat per els països escandinaus, ja que la representació de les dones com a grup social s'entén com una prioritat política. És precisament en aquestes societats on primer es reconegué el dret a vot per a les dones, fet que defineix que persones d'edat avançada tinguin assumides la igualtat entre els sexes, cosa que no succeeix tan obertament al nostre país.

¹⁵ Elizondo, 1997:100.

¹⁶ Norris, 1993:312

La participado política de la joventut

En el context d'una democràcia representativa com la de l'Estat Espanyol, les opcions de participado política son molt clares i limitades. És a partir deis actors polítics (partits polítics), que el conjunt de ta ciutadania manifesta el seu grau d'acontentament amb les propostes deis/les dirigents. I poca cosa mes. Rarament una idea o iniciativa popular arriba a mans de qui legisla o decideix. En definitiva, l'aplicació d'una nova mesura consensuada des de la base de la societat dependrà de l'elit política.

Al mateix temps, l'acció de delegar la responsabilitat política ais partits, suposa una baixa implicació i interés per la política en general. La comoditat que suposen els partits polítics es transforma en un desinterés per la majoria de Ea població, que decideix no vincular-se a la política.

I dins d'aquest elevat grau de desmobilització, els joves suposen el fragment de societat que demostra menys interés en participaren política, almenys des de la perspectiva convencional.

Entenem per política convencional aquella que sorgeix deis propis partits, per contra la política no convencional és la que es practica des de les plataformes ecologistes, veïnals o grups pacifistes, per posar-ne alguns exemples.

Pels indicadora, com la implicació en els processos electorals, la participado electoral en els segments de menor edat és molt baixa. També escassegen en general els candidats per sota de la trentena.

De tot plegat en surt la ridícula xifra de l'1% del total de la joventut que participa en organitzacions polítiques.

La joventut és el sector de població menys afectat per les conseqüències negatives de la història del seu país, la seva base és la democràcia i, com gran part de la societat, la seva implicació en política es redueix al dret de vot. Peí mateix fenomen, els joves d'avui teñen un gran sentit democràtic i valors molt tolerants, son els hereus de les demandes de la generado anterior, que va lluitar a favor de consignes molt mes urgents i mes evidents que les possibles demandes deis seus fills/es.

«Però perquè abans, hi havia molts conflictes no latents, sino molt evidents i uns enemics molt clars contra qui lluitar i la gent es movia de forma mes massiva perquè era mes fácil, o sigui, O no era mes fácil, la vida era molt mes difícil però era mes fácil mobilitzar-se perquè tot era molt mes clar i ara en canvi la majorpart de la gent té un nivell de vida que li sembla mes bé.». JEV-JIC

Seguint la proposta de Wright Mills, cal interpretar les accions deis individus coneixent les condicions de la seva societat. Comparar el grau d'implicació política de dues generacions és un exercici perillos si no es té en compte l'evolució econòmica de la pròpia societat. En un context d'inestabilitat econòmica com Tactual, l'individu es planteja prioritats com l'individualisme per fer front a les precarietats que suposa ser jove. Per tant, la postura de catalogar els joves de *passotes* és massa simplista.

«Jo és que si que noto un desinterés per la política però no noto que sigui una cosa generacional. Jo em sentí igual de compresa o incompresa per adults no polititzats que per joves no polititzats. Potser els adults ho expressen amb mes timidesa perquè clar, tothom que ha viscut el franquisme dones, potser ll sap una mica de greu no estar compromés, no? I els joves aquest pudor no el tenen [...] ais joves se'ns suposa una fundó que no sé jo el per qué, vull dir que no hi veig un fet generacional mes enllà que els joves han nascut amb un descrédit a la política, cosa que els grans no, els grans han nascut amb la reivindicado de la política quan no n'hi havia.» JEV-JIC

Les raons que addueixen els joves per justificar l'abandó de l'associacionisme polític son varies. La falta de temps és el motiu principal, tot i que nombrosos estudis asseguren que miren la televisió durant un gran nombre d'hores. Una altra és el rebuig a la disciplina interna deis partits. La desconfianza deis joves respecte ais partits polítics es resumeix en: manca d'interés, rebuig a embolicar-se, estructura massa organitzada, falta d'informació i voluntat de ser independent en definitiva, individualisme i manca d'educació política.

«[...] la gent pensa que eís partits son molt homogenis, que es deixen portar per un líder i que tots son una colla de xais.» JERC.

Tanmateix, son aquests mateixos joves qui han estat els impulsors de nous moviments socials com el pacifisme, l'ecologisme o les accions com el voluntariat. Per aixó no seria just tractar els joves de passotes, quan reaccionen normalment al que succeeix al seu voltant, tot i que ho fan de forma diferent a la generació anterior. Però els joves encara están molt lluny de l'auténtica participado, que no necessàriament ha de ser la convencional, sino aquella que implica capacita! de decisió.

«No es que no interese la política, es que no interesan las estructuras políticas actualmente formadas porque tienen muchos fallos, la gente joven empieza a decir que los partidos no es el único canal para hacer política» JSC.

Sembla que un deis motius mes evidents de la falta d'implicació de la gent jove en política, tan convencional com no-convencional, és la desresponsabilització de la joventut. Segons teories possibilistes, els joves d'avui rebutgen compromisos indefinits en pro de causes massa genériques o abstractes i busquen mes efectivitat en la seva acció. Dins la mateixa línia d'opinió, les tesis materialistes afirmen que els joves no adquireixen responsabilitat vers el col·lectiu perquè, a causa de la inestabilitat social (habitatge, accés al món del treball) no els preocupa la qüestió col·lectiva perquè no s'hi identifiquen. Una de les nostres informants ho resumeix:

«[...]jo cree que a la gent li costa molt agafar responsabilitats, en qualsevol cosa que no sigui una feina que tingui retribució directa i la política jo pensó que és un àmbit on és bàsic agafar responsabilitats.»

JNC.

Per qué hi ha joves que opten per treballar des de les organitzacions polítiques? L'estudi de les motivacions

Ho fan per diferents motius¹⁷:

- 1- Per necessitat d'afiliació. El contacte social és gratificant i genera avantatges pels membres del grup, com ara tenir suport, conformar una identitat col·lectiva, etc.

«Fue muy gracioso. Yo no sé donde fui, supongo que con el instituto, la cuestión es que me llegaban cartas de todos los partidos políticos y ahí final mi padre me dijo, pues escoge ¡a ideología que más te guste y ves.» NNGG

«[...] vaig entrar-hi quan tenia 14 anys i no puc dir-te que tingues els ideais polítics molt ciars, la veritat, és que va ser una amiga, i aquesta amiga hi anava per interessos mes aviat amorosos que interessos polítics; li agradava un noi d'aquí la organització i li feia cosa anar sola i em va dir ,vine i tal.» JNC

- 2- Necessitat d'èxit. Aconseguir una fita puja l'autoestima, Murray ho estableix com una de les vint necessitats bàsiques de l'individu.

«[...]jo ho vela molt dar, veía que fent ciéncias polítiques m'havia de dedicar a la política i per aixó em vaig ferdelpartü.» JERC

«Perqué trobava que necessitava fer alguna cosa, volia formar-me i tenia una amiga adherida a joves d'IC-V i em va dir: vine i si veus que et sents a gust amb el que es fa, amb eí discurs que hi ha i aixó et quedes[...]» JEV-JIC

- 3- Per altruisme. El temps o diners inyertits en benefici deis altres. L'altruisme és la tasca que motiva un tipus de participado, la prosocial.

«Ara és pitjor perquè després de tant de temps t'adones que és molt difícil, però la intenció inicial és transformar-la societat.» JSC

«[.. ^seguramente por un motivo muy ideológico y muy utópico, para cambiar el mundo.» JSC

¹⁷ Sánchez Santa-Bárbara, E., 2000

4- Per aconseguir el poder. La necessitat de gaudir de poder social és aquella que impulsa a les persones a influir sobre els demés.

«La gent que ens dediquem a la política el que volem fer és un tòpic però és veritat, volem transformar la realitat. Jo cree que és aixó, no estem d'acord amb injustícies, models econòmics o determináis models de política social, i el que volem fer és canviar-ho, perquè la gent és plural i perquè tenim un punt de vista i el volem aplicar. Un partit politic precisament el que vol és assolir el poder per poder aplicarla seva ideología.» JERC

En qualsevol cas, en contrast amb les associacions esportives o d'oci, a les associacions polítiques (partits polítics, sindicats i associacions de representants d'estudiants universitaris), predominen els valors d'èxit i poder, segons un estudi realitzat per Sánchez Santa-Barbara i García Martínez entre una mostra d'estudiants andalusos. En aquest sentit, l'èxit s'associa a qualitats de l'individu com ser capa?, ambició, influent i intel·ligent. Per teñir el prestigi social i domini sobre persones i recursos, o sigui poder, cal teñir autoritat, riquesa i reconeixement social.

Segons aquesta tendència en l'estudi de les motivacions, quan algú participa en associacions polítiques no ho fa tant per abastar el poder personal, sino per augmentar el seu poder a través de l'agrupació i d'aquesta forma reivindicar els interessos del propi grup al que pertany.

«Ara jo cree que per mi la política és un vehicle per canviar la societat, per canviar-la en la direcció que jo cree, no que sigui la millor sino a la que jo aspiro, que és una prosperitat i un benestar, un alliberament nacional i en aquest sentit una solidaritat i autonomia per no dir la independència directament i com que jo aspiro a aquests ideáis de societat, per mi la política és el mitjà per aconseguir-les.» JNC

És a dir, la gent que participa en política busca aconseguir els seus interessos particulars a través de la pertinença al grup. Dit d'una altra manera, es prioritzen els motius d'èxit i poder i al mateix temps es satisfan les necessitats d'afiliació.

Kaase i Barnes ¹⁸ enumeren la implicado deis joves en política, dividint aquesta acció segons la convencionalitat de la seva participado:

¹⁸ Kaase i Barnes dins *Joves i Participado Política*. Fundado Francesc Ferrer i Guardia, 1999

	Participado política convencional	Participado política no convencional
0	Cap de les activitats	Cap de les activitats
1	Llegir sobre política als diaris	Signar una petició
2	Discutir sobre política amb amics	Assistir a manifestacions legals
3	Treballar amb altra gent a la comunitat	Participar en boicots
4	Dedicar temps a treballar per un partit polític o candidat	Rebutjar el pagament de rendes o impostes
5	Convèncer a amics de votar tal com ho fa un mateix	Ocupar edificis o fàbriques o fer segudes
6	Assistir a meetings o reunions polítiques	Bloquejar el trànsit amb manifestacions
7	Contactar amb personatges polítics	Unir-se a vagues salvatges

De la combinació de les categories de participado convencional (interés polític) i no-convencional (protesta) els mateixos autors descriuen 5 perfils d'individus:

1. Inactius
2. Conformistes
3. Reformistes
4. Activistes
5. Contestataris

Així, els conformistes es situen a la línia més convencional de fer política, la dels partits, i els contestataris al pol oposat.

Segurament, el grau d'implicació dels joves en política ve condicionat per múltiples factors, tan interns com externs. El suport de les amistats i la família, la comprensió de l'entorn immediat i la disposició d'hores lliures són alguns dels condicionants que faciliten la integració del jove en la organització. Anem a veure quina ha estat l'experiència d'aquesta participació en el cas de les nostres informants:

«Van veure que m'ho passava bé i estava contenta. Es van espantar una mica, potser, al principi, es això no ni havia antecedents i tampoc [...]» JNC

«Em van animar, però al principi no hi dediques gaire, és a mesura que vas coneixent el projecte i et vas estimant l'entitat que vas agafant responsabilitats, i liavors una mica el tema de "hi estés dedicant molt de temps", "vés amb compte que la política absorbeix molt"» JNC

«Després a casa meva el meu pare i la meva mare em van recolzar perquè ells troben bé quejo participi, els agrada que jo sigui crítica amb tot el que passa ai meu voltant i em posicioni i que dediqui ei temps lliure que un altre es dedicaria a mirar la tele a fer aixó. La meva àvia va ser la que "aixó que una noia es posi en política és moit lieig, i a mes a mes en un parít d'esquerres..", però els meus pares no.» JERC

«La meva familia no s'ho va prendre massa bé al pñncipi. Bàsicament la meva mare, perquè la meva mare no és gaire particip, no té la mateixa opció política que jo. Ara bé, cap problema.» JEV-JIC

En alguna ocasió, les noies han entrat en política a partir de l'experiència viscuda a casa, havent crescut en un entom polititzat o perconsell deis propis familiars.

«Els meus pares tots dos eren persones polititzades no militants però sí sindicades i votants.» JEV-JIC

«El meu pare era del partit i jo després he estat del parít i de les joventuts. Jo veia el meu pare de petita que anava a enganxar cartells i jo hi anava, de molt petita, potser tenia 6 anys, sense teñir consciència del que fas.» JSC

La política és un món molt absorben* que requereix temps i dedicado, aixó fa que molts deis joves que s'hi dediquen hagin reduít el seu cercle d'amistats a aquest entom i, maígrat sentir-se satisfets de la seva opció, son conscients que el seu interés no és compartit per la majoria de gent de la seva generació. Les mateixes informants atribueixen les causes d'aquesta manca d'interés al desprestigi de la política:

«Els meus amics encara és l'hora que no entenguin. Encara no poden entendre com jo em puc dedicar el temps lliure i el que elles o ells dediquen a amics o parella a un projecte polític i ells diuen: "ets molt idealista".» JERC

«Jo cree que quan jo parió amb amics i amigues de política hi ha un rebuig inicial, no m'acaben d'escoltar del tot perquè pensen que sóc molt partidista, quan en el fons jo no sóc molt partidista, no estic d'acord amb tot el que es diu.» JERC

«La imatge deis polítics i deis partits politics esta molt devaluada i qualsevol persona que está fora, per exemple, a mi molta gent em pregunta quan cobro i jo no cobro, jo estic voluntaria i mai he cobrat i com jo fms els 3000 miíttants que tenim que quan acaben la feina o els estudis es dediquen a penjar pósters, o a

formular un document Uavors jo pensó que hi ha una concepció de la política que l'han impulsat els propis dirigents dels partits polítics i que jo cree que els que estem en política, ara també en tenim responsabilitat.» UDJ

«Tu cuando a alguien le cuentas que estás en las juventudes de un partido político lo primero que te preguntan es "que haces?". Hay una falta de información total sobre lo que significa afiliarse a un partido o a las juventudes, no tienen ni idea de lo que se puede hacer ni de lo que significa.» NNGG

La corrupció dels partits polítics és una de les causes que més anomenen els joves per justificar el desinterés de la resta de la societat vers la política.

«És un cercle viciós. La política està desprestigiada completament [...] La gent cree que la gent es dedica a la política per enriquir-se personalment i vaja, jo cree que ja percepció és aquesta.» JERC

Però tot i que la implicació en política requereix responsabilitats i dedicació, la tònica present en totes les noies entrevistades és que el grau d'implicació de la militància és creixent. La pròpia organització demana que l'esforc. i temps que s'hi dedica siguin cada vegada majors, fins al punt de cremar.

«Cada cop et vas liant més, et vas liant més i no saps com i dius: "no pot ser, no pot ser, m'haig de fer enrere"; i aleshores ja no en saps, o ja no vols, no?, t'has enganxat i punto.» JEV-JICI

«A mi m'absorbeix bastant Perquè fine responsabilitat, perquè com a veu d'una comissió, em comporta moltíssima feina, però per mi és molt agrada perquè jo m'estic formant i això és una de les funcions dels partits polítics i de les organitzacions juvenils polítiques.» JERC

«Mal Mal pero no lo puedes evitar, porque tienes la sensación que se te escapan las cosas. O sea yo hay una reunión y decido no bajar porque ayer estuve hasta las 3 de la madrugada [...] Y al final llevo media hora tarde pero bajo porque mi conciencia no me lo permite tengo la sensación que se me escapan las cosas de las manos, no lo puedo evitar.» NNGG

«Bueno, és que jo he passat èpoques molt fortes, pel context polític i ha sigut molt heavy. Fins als 17 pocs, després dels 17 als 21 jo diria que fon, d'una manera bestial i a vegades cree que no era saludable, perquè a aquesta edat no saps què estàs fent! [...] els meus companys i amics ja han passat del mono de la política, i quan ho van deixar no sabien ben bé què fer amb les seves vides i jo he vist vides destrossades, durant uns mesos però destrossades.» JSC

«Ha sigut plegar i plegar de tot, incloses depressions, que evidentment no s'expliquen per militància però no ho sé, un accés de responsabilitat o de manca de temps o del que fos... I després cree que també

circumstàncies personals i de parella tendeixen a anar en contra mes aviat de la miiiitancia de les noies que de la deis nois. Quan les paretles, per exemple, són de dins i es trenquen o quan una noia que no tenia parella la té i ja té de fora, també cree que tendeix mes a desvincuiar-se que un noi que troba parella fora.» JEV-JIC

«Muchas lo han dejando habiendo encontrado un novio en juventudes. El novio continúa y las chicas no.» PSC

Hi ha gent que abandona i d'altres, sense saber com, augmenten el ritme d'implicació fins a la dedicació exclusiva. És llavors quan es plantegen el fet de professionalitzar-se i esdevenir "alliberat" dins la organització. Però sembla que les noies no son massa partidàries de convertir l'espai polític en laboral.

«[...] vaig dir que no perquè ja política és un món molt absorbent i que si no prens ni la salvaguarda que tens una feina a fora per deixar-te unes hores lliures dones probablement acabis implicada 24 hores al dia, 7 dies a la setmana...» JEV-JiC

Queda clar el ritme intens que requereix el fet de dedicar-se a la política, ja que ha sigut destacat per totes les nostres informants. Al marge de l'interés o la predisposició, podríem qualificar a totes elles de gent activa i vital. En aquest sentit, moltes de les joves combinen la miiiitancia a la seva organització política amb la participació a d'altres entitats. Així, no només son excepcionals pel seu interès polític, sino també pel fet d'associar-se normalment, superant de llarg la mitjana de joves de Catalunya.

«[...] de jove ja em deien ja revolucionaria Ha inquieta i ja em ve de mena, no?» JEV-JIC

«Si algún dia deixo la política estic convenguda que estaré en alguna associació de vètns o en algún centre cultural i per tantjo puc deixar la política però per la meua manera de ser, segur que m'empeny a dedicar les hores a una altre opció.» UdJ

«Pensó que la doble miiiitancia també és molt positiva per la JERC. Estic en un sindicat d'estudiants i a la Plataforma No a la Guerra, també vaig estar a la Plataforma en Defensa de l'Ebre i formo pan d'una coila excursionista.» JERC

El perfil socioestadístic que caracteritza a ells/les joves que fan política és: persones amb estudis de nivell mitjà/superior, treballen en el sector serveis, son solters i viuen al domicili patern, normalment en ciutats. Es pot entreveure una clara vinculació entre feina, estudis i política. La majoria d'aquests joves no mantenen encara responsabilitats de tipus domèstic i familiar.

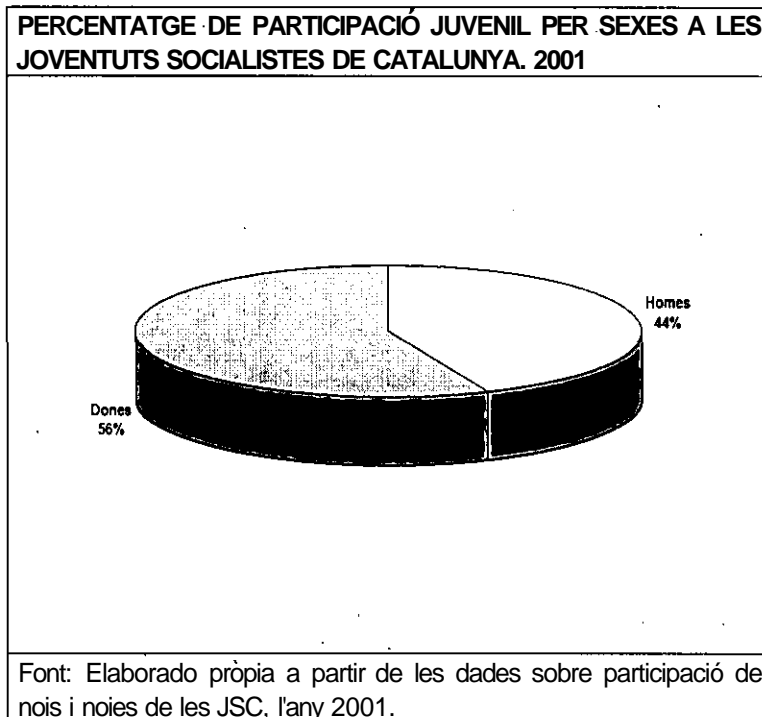
En el cas de les informants d'aquest estudi, dotze noies catalanes, tres han estudiat sociologia, una ciències polítiques, dues periodisme i una filosofia, totes elles estudis de les ciències socials que podem

relacionar, mes o menys directament, amb la política. Elles mateixes utilitzen la paraula *vocació* per exemplificar el caràcter de la seva participació.

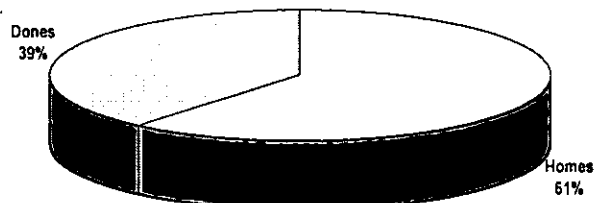
«Valg comengar estudiant polítiques perquè era la meva vocació i perquè m'agradava i creía que fent polítiques...jo em volia dedicar a la política, encara que hi ha gent a ciències polítiques que no volen dedicar-s'hi, sembla mentida» JERC.

La participació de **les** noies.

L'espai polític és avui dominat pels nois, aquesta és la conclusió de les dades obtingudes per aquest estudi. A continuació us mostrem les dades de participació deis joves a les joventuts deis partits polítics catalans, en funció del sexe:

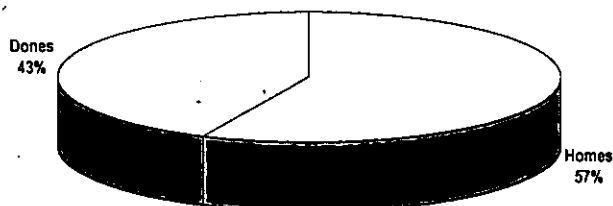

PERCENTATGE DE PARTICIPADO JUVENIL PER SEXES A LES JOVENTUTS NACIONALISTES DE CATALUNYA. 2001

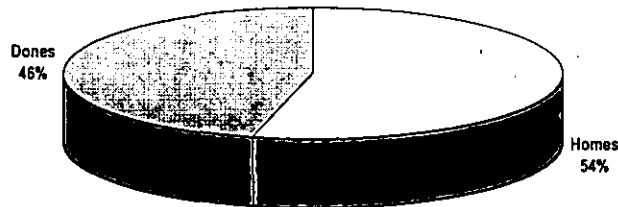
Font: Elaborado pròpia a partir de les dades sobre participació de nois i noies de les JNC, l'any 2001.

PERCENTATGE DE PARTICIPACIÓ JUVENIL PER SEXES A LES JOVENTUTS D'INICIATIVA PER CATALUNYA- JOVENTUTS D'ESQUERRAVERDA.2001

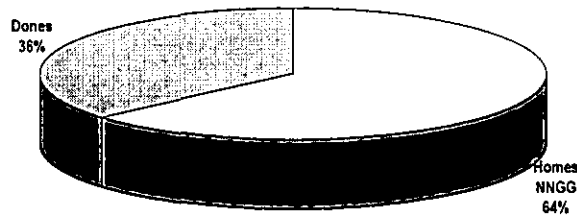
Font: Elaborado pròpia a partir de les dades sobre participació de nois i noies de JIC-JEV, l'any 2001.

PERCENTATGE DE PARTICIPACIÓ JUVENIL PER SEXES A LES JOVENTUTS D'UNIÓ DE JOVES. 2001

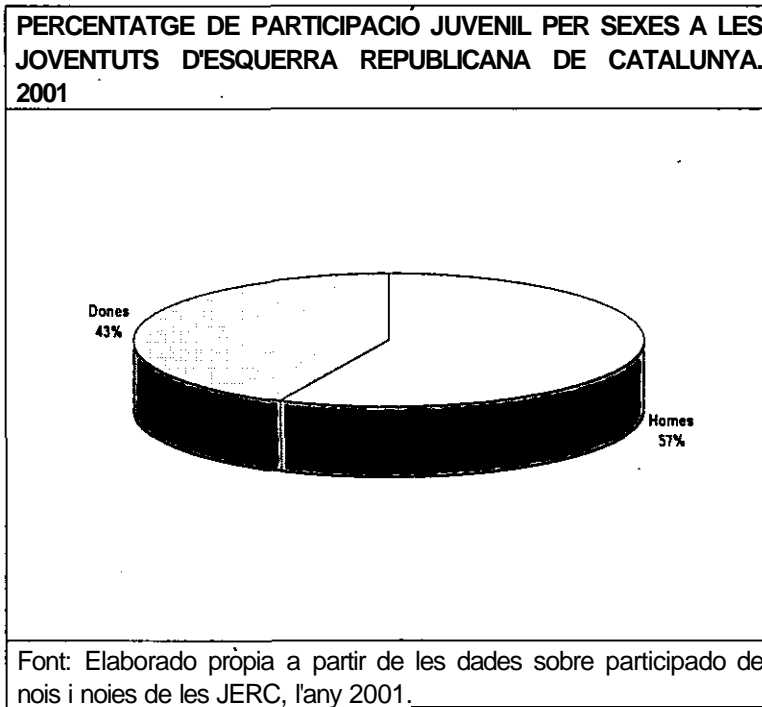

Font: Elaborado pròpia a partir de les dades sobre participació de nois i noies d'UdJ, l'any 2001.

PERCENTATGE DE PARTICIPACIÓ JUVENIL PER SEXES A NNGG DEL PARTIT POPULAR. 2001

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades sobre participació de nois i noies de les NNGG, l'any 2001.

Tradicionalment l'espai polític ha estat ocupat pels homes, fet que es constata amb la pròpia percepció d'algunes dones en pensar que, quan participen en política, ocupen un espai que a priori no els correspon. Independentment de si ho consideren legítim o no, si es cert que la percepció d'invasió és latent en molts sentits. D'aquest tema en parïarem àmpliament a l'apartat sobre cultura política, al final de l'estudi.

Aquest és un exemple que les dones contribueixen encara a la conservació d'un ordre social dominat per homes que les autoexclou de la política:

«La meva àvia va ser la que va dir que, "aixó que una noia es posi en política és molt lleig"» JERC

Aixó explicaria el fet que quan les dones participen en política tendeixen a implicar-se en els temes que tradicionalment s'han associat a l'àmbit privat, com ara l'educació, la salut o el benestar en general. Ho tomarem a apuntar mes endavant quan parlem de temes d'interés, però és rellevant que encara avui, segurament de forma inconscient, socialment es considera que la dona *complementa* la seva activitat principal amb la política.

De fet, les dones tenen la sensació de disposar de menys temps lliure que els homes¹⁹. Es senten mes atafegades, per exemple el 26% deis homes considera que el seu temps lliure és abundant, quan aquest nivell de satisfacció amb les dones és només del 16%. En canvi, els homes que diuen que no tenen temps lliure son el 8,1% en front del 12,8% de les dones. Segur que el fet d'haver de compatibilitzar la

¹⁹ Enquesta de la regió metropolitana de Barcelona, 1995.

doble jornada, és a dir la jornada laboral i les responsabilitats domèstiques i familiars, contribueix a aqüestes percepcions. En el cas de les noies joves que hem entrevistat*, la majoria amb parella però encara sense càrregues familiars, teñen torga arrelat el sentit de l'obligació de teñir cura de la família o d'elles mateixes (manteniment de l'espai propi, planxar la seva roba, etc).

«[...] és veritat que sempre s'explica com un acudit, que en una reunió de directius si es posa a ploure fots continúen igual menys la dona directiva que pensa que té ia roba estesa. Dones aixó avui en dia encara existeix is'ha de canviar.» UdJ

S'observa una clara gradado en el tipus d'activitats polítiques que mobilitzen l'interés de participado de les dones, segons diversos factors de diferenciado.

El primer fa referència a una major o menor implicació personal. Hi ha una clara disposició a la participado en activitats de caire mes passiu (reunions, gmps de treball) i una menor atracció per a les tasques que comporten d'alguna manera una major significado personal (portar una bandera, presentar-se a una candidatura o parlar en un acte).

«Va ser molt xungo perquè era ía precampanya de les generáis i em va semblar tant de teatre...alló, "ara aplaudiu que ens están enfocant", quina pena! i va ser una mica frustrant.» JEV-JIC

«Eis àmbits d'organització son en els què ni ha menys prèsenca de noies. Son associats al bricolatge o sigui és el manitas, el que ha de saber d'electricitat quan es va a muntar un acte al carrer, el que ha de saber de tarimes i tot plegat ser valent i manitas ha vetat moltíssim la prèsenca de les dones.» JEV-JIC

Un segon factor fa referència a l'eix microsociològic Les dones sembla que prefereixin els àmbits reduTts i de participació cara a cara, davant d'aquells àmbits de caràcter macrosocial. Sembla dones que existeix una clara influencia amb l'àmbit privat.

«Perqué jo sóc de género localista [...] d'una banda a nivell local s'intenta incidir en la seva realitat mes propera [...] És mes concret, mes ràpid i mes eficient.» JEV- JIC

«A nivel municipal también estás tocando todos los temas: mujeres... y recibiendo directamente de la calle.» NNGG

Com hem vist fa unes pàgines, els motius de participació entre els/les joves son diversos, malgrat que en el cas de les noies es centra mes en un sentit pràctic i s'orienta a les qüestions mes properes, al menys peí que fa a la seva tasca quotidiana. Per tant podriem dir que la dona participa en àmbits microsociològics, ja que col labora preferentment en grups petits.

Els factors que generen la participació de les dones en política, seguint les teories d'incentius de James Wilson²⁰, estan molt lluny dels interessos materials o de la promoció professional, s'acosten més a una idea de participació que es dedica a resoldre temes concrets. Apareix clarament la idea d'execució política, és a dir, la percepció de fer alguna cosa útil i positiva.

«Mi hermano pertenece a un colectivo de disminuidos que no tienen voz en política y yo que puedo tener voz la quiero ejercer.» PSC,

Dins una organització política hi ha diferents tasques que, en principi, són assumides lliurement per part de la gent que hi milita. A l'enquesta, hem preguntat a les noies les seves preferències i interessos en la participació. El resultat ens indica les funcions de les noies dins la organització, de més a menys òptimes:

- Comissions o grups de treball
- Comunicació interna
- Organització d'actes
- Relació amb altres entitats
- Relació amb altres institucions
- Encartellar
- Disseny
- Tasques administratives
- Muntatge d'infraestructures
- Venta de material
- Tresoreria

La participació de les noies es diferencia de la dels nois, perquè bàsicament prefereixen situacions semianònimes i això es tradueix en la manca d'iniciativa a l'hora d'ocupar càrrecs de responsabilitat. Tot i que en paríarem més endavant, aquest és un punt molt interessant per l'estudi, ja que elles mateixes reflexionen sobre perquè prefereixen ocupar llocs de base i no els de les elits amb més poder.

«Els nois sempre intentaran vendre el que han fet. És la història, val? Les dones sempre hem estat al darrera fent la feina i després els homes se emportaven el premi! Dones és el mateix, ells es saben vendre i a nosaltres ens han educat per estar més calladetes, més discretetes [...] Sempre hem fet un treball encobert, a vegades això també ho veus. Tu estàs treballant com un altre però un noi té moltes més facilitats per dir "jo he fet això" i tu no dius res i esperes que siguin els altres els que ho vegin».

LAIA. JERC

²⁰Wisoln., 1973..30

L'acció de parlar en públic és una de les tasques que diferencia més el paper que desenvolupen els nois i noies a les organitzacions; si inicialment podria semblar una acció assimilada al caràcter personal, a la tímidesa o d'altres factors, en realitat ha estat un tema molt recurrent a les entrevistes perquè en general a les noies no els agrada parlar en públic, i malgrat que sembla quelcom personal, el cert és que hi ha una actitud de rebuig en tot el col·lectiu.

«Les dones són gairebé el 50% i ocupen el 12 % del temps d'intervencions, els nois bla, bla, bla i penses potser que callis ja, i les noies fan intervencions curtes, concretes, concises de reforma sempre. És a dir, els nois tendeixen a repetir el que ha dit el del davant o fan grans reformes. En canvi les noies fan intervencions sobre coses concretes, detallades i pràctiques [...] La primera frase era, en quasi totes, per tímidesa, perquè em sentí cohibida, perquè em sentí insegura, tot anava per aquesta via.» JEV-JIC

«Això de parlar en públic està clar que a les noies els hi fa molta cosa més que als nois, això està claríssim! Un noi serà el primer dia i et fotrà una parrafada que utilitzarà paraules súper tècniques que quedaran de conya. En canvi les noies jo veig que estem allà pensant si us plau que no em toqui [...]»
JERC

«Las chicas se implican mucho, pero en cambio no dan la cara, no elaboran su propio discurso. Hay más presión, no puedes meter la pata porque si te equivocas hablas por todas las mujeres, tampoco te puedes meter a gritar cuando discutes con un compañero te pueden llamar histérica, la manera de valorar sí es diferente. Las chicas dan argumentos a los hombres para que sean ellos los que dan la cara.» JSC

«Jo cree que els nois agafen responsabilitats abans, però també cree que es cremen abans.» JNC

«Hi ha un problema que és que la noia que no parla, no identifica que el problema de no parlar pugui no ser només un problema seu. L'identifica com a propi, per tant la que parla i la caga també és seu el problema, no? Uavors fms que no has fet aquest procés és molt difícil establir, identificar el tall de gènere en aquesta qüestió, no? I aquest tall de gènere normalment no s'identifica., és molt difícil d'identificar perquè entre d'altres coses implica treure't a tu part de responsabilitat i posar-la sobre el col·lectiu.» JEV-JIC

Precisament localitzem un testimoni que exemplifica aquesta resistència a generalitzar un fenomen per tot el col·lectiu dona:

«No hi estic gens d'acord. O siguí una noia que vol dedicar-se a la política ho ha de fer, que ni ha noies que es senten mes insegures, no hi cree. Jo no tinc cap problema per parlar en públic o en tot cas també eís passa a molts nois. No és una condició femenina teñir vergonya de parlar en públic.» JSC

En tot cas, les diferents característiques proposades anteriorment s'han d'entendre dins una lògica de funcionament interna en cada organització juvenil. Potser s'hagin remarcat les diferències, però en general la participació política deis nois i les noies ve determinada per una estructura inicial que defineix com és la participació individual.

Estructura de les organitzacions polítiques juvenils.

Alguns estudis han posat en evidència que les noies participen tant com els nois en certs tipus d'activitats polítiques com són les organitzacions no convencionals. Segons els autors Hermes i Voje²¹, les dones s'intradueixen en aquest tipus d'activitats amb més facilitat respecte deis sectors convencionals, perquè aquestes organitzacions desenvolupen una tasca basada en temes més concrets i que requereixen menys temps i energia, són menys disperses i estan organitzades de forma més horitzontal que els partits convencionals. Degut a la diferenciació sexual de la societat, les dones han desenvolupat un rol més pràctic, encarat a la resolució de temes com la problemàtica als barris o a les escoles.

Aquesta seria una de les raons del per què l'espai polític no gaudeix d'una plena incorporació de les dones, és a dir, possiblement l'estructura i les característiques organitzatives condicionen l'entrada, permanència i potenciació de la dona a les files deis partits convencionals.

A través de les 12 entrevistes mantingudes amb les nostres informants, noies que han optat per participar activament dins les estructures que ofereixen els partits polítics, hem pogut conèixer quina és la realitat, com la viuen en pròpia pell i fins i tot amb quines dificultats es traben.

Les joventuts deis partits polítics són entitats que depenen del partit de referència tot i que poden tenir un grau d'autonomia força considerable. Però això és a nivell d'estatuts, ja que a la pràctica diària es comparteixen locals (exceptuant les seus nacionals), instal·lacions i fins i tot mitjançes. També cal tenir en compte que les organitzacions juvenils filtren les seves propostes, en aquest cas al Parlament de Catalunya, a través deis representants del partit polític i, només quan el nombre de representants aconseguits pel partit és considerable, un escó es dedica a un membre de les joventuts, com és el cas de la JNCoJSC.

La interacció entre el partit i la seva joventut, així com les polítiques socials encarades a la població més jove, es poden graduar de més a menys segons el grau d'implicació i autonomia deis militants més joves, com proposa Sherry Amstein

1. Acció iniciada i dirigida pels joves
2. Iniciada pels joves; decisions compartides pels adults
3. Iniciada pels adults, decisions compartides pels joves. Aquí és on es situen les joventuts deis partits.
4. Joves consultats i informats
5. Joves assignats però informats
6. Participació dels joves simbòlica

7. Joves com a decoració
8. Manipulació dels joves.

«(Som independents i tenim un protocol de relació però Joves, en qualsevol moment es pot posicionar en contra d'Iniciativa, el problema és que si ens posem en contra, joves no estaria fmgant, la trampa esta aquí (ja, jajá).» JEV-JICI

Les noies que hem entrevistat han optat per treballar des de dins dels partits, conscients del que això suposava, així i tot, algunes mantenen unes opinions força crítiques vers l'organització del seu partit, encara que també reconeixen que la realitat (pressió, incidència) de les joventuts és molt diferent a la del partit.

«Si, somos autónomas e intentamos potenciar primero que la gente se meta en juventudes, donde no hay tantos intereses; y en el partido es todo más complicado, es mejor ponerse en juventudes y ser muy radical o utópico porque las políticas realmente no se implantan y son imposibles, dentro del partido, se puede probar y se enseña lo que no es posible. Luego después, métete en el partido, yo es lo que he hecho y es lo que recomiendo.» JSC

«[...] liavors es pot permetre uns graus de flexibilitat que els grans no es poden permetre [...]» JEV-JIC

Així com existeix bibliografia sobre la lògica del funcionament dels partits polítics, la organització interna que segueixen i els mecanismes de promoció interna²², no disposem de molta informació que faci referència específica a les branques juvenils, a part de la pròpia documentació interna, de caire molt més propagandístic. El buidatge dels estatuts també pot indicar quina dinàmica interna o jerarquia existeix en cada cas.

Ordenarem la descripció que fa referència a l'estructura de la organització a partir dels següents subtemes. Cal puntualitzar que ens basem amb la percepció de les 12 informants i, pertant, emfatitzarem en les qüestions que elles mateixes han assenyalat durant les entrevistes:

1. Característiques del grup
2. La jerarquia
3. La formalitat
 - 3.1 Ellenguatge
 - 3.2 El temps

²¹ Hermes i Voje. Women and Politics in Western Europe. Ed. Silvic Bashevkin, Fnack Cass 1985

1. Característiques del grup

Com ja hem assenyalat anteriorment, els motius pels quals les noies entrevistades van optar per participar activament en política són diversos. El que sembla clar és la importància del grup receptor, ja establert i amb unes pautes de funcionament clares. Totes han explicat l'experiència del primer contacte i la bona rebuda que van tenir. Per tant, el fet de sentir-se a gust i escoltades és decisiu, tot i reconèixer que han entrat a participar en una estructura preestablerta on els canvis són difícils.

«La gent molí bé, perquè iniciativa no és un partit molt gran i quanta més gent millor, bé, en un principi tothom et rep amb els braços oberts.» JEV-JIC

«Però tu t'imagines que et poses al lloc més important de vambos, i al final veus que pots conèixer bastant bé quasi a tothom, i després que hi havia molta atenció cap a les persones noves que entraven, si, una atenció molt personalitzada, estaven molt pendents de tu, et trucaven per telèfon...» JEV-JIC

«Dones el primer dia vens molt expectatiu i no saps ben bé què et trobaràs. I la veritat, la primera sensació que tens és "ui, aquesta gent sap molt de política, parlen molt bé, tenen molta informació i jo sóc una persona del carrer que em limito als imputs que puc treure de ja tele i del diari.» JNC

«Recuerdo que me sentí muy bien. Me preguntaron de forma muy amena, no me sentí en ningún momento que me hicieran un examen. Me contaron la estructura sin que fuera una imposición, dejando claro que todo es dinámico y nada es jerárquico y es verdad, tienes un referente para dar la cara pero puedes opinar igualmente. Me sentí con mucha confianza, por parte de mis compañeros y compañeras, para hacer lo que quisiera.» JSC

2. La jerarquia

Cada organització té una nomenclatura pròpia per explicar l'ordre intern. El que sí comparteixen és la figura d'un cap visible, que anomenen secretari general o coordinador. El terme és masculí, de fet només a Unió de Joves aquest màxim càrrec és ocupat per una noia.

El cap visible està acompanyat d'un comitè executiu o direcció nacional, i d'una segona figura rellevant, la del secretari/a d'organització. La resta de l'equip directiu, força reduït, està format per les persones responsables de les secretaries o comissions de treball més els/les representants territorials, és l'equip de

²² Modelos de partidos.

govern que es decideix als congressos, convocats aproximadament cada dos anys. Aquestes delegacions territorials són les que acostumen a representar la militància de base. A partir d'aquest mecanisme de representació s'anomenen vocals per cadascuna de les comarques o seccions locals de la organització i aquestes participen a l'executiu nacional, que es reuneix mensual o bimensualment. Per contra la permanent, una part reduïda de la direcció es trava molt més sovint, cada setmana o cada dues.

Aquests són els quadres organitzatius de les diferents organitzacions polítiques:

JOVENTUTS D'ESQUERRA VERDA- D'INICIATIVA PER CATALUNYA. JEV-JIC
1. Coordinador nacional
2. Coordinador d'organització
3. Responsable de dinamització
4. Responsable d'universitats
5. Responsable de món laboral i ciutadania
6. Responsable de pau i solidaritat
7. Responsable de dona jove
8. Responsable de medi ambient
9. Responsable de política municipal
10. Responsable de relacions internacionals
11. Responsable de la revista <i>Jovent</i>
12. Responsable de relacions amb les entitats
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per JIC-JEV. 2001

JOVENTUTS D'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA. JERC
1. Portaveu general
2. Secretària general
3. Secretària d'organització.
4. Secretària de finances.
5. Secretària de formató.
6. Secretària d'universitats i d'educació.
7. Secretària de moviments socials.
8. Secretària de política internacional.
9. Secretària d'associacionisme.
10. Secretària de premsa.
11. Secretària nacional de campanyes.
12. Secretària drets socials.
13. Secretària medi ambient
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per

JERC. 2001

JOVENTUTS SOCIALISTES DE CATALUNYA. JSC
1. Primer Secretaria
2. Secretari/a d'organització
3. Secretari de noves tecnologies
4. Secretaria de formado
5. Secretaria de la dona
6. Secretaria de temes sociolaborals
7. Secretaria de política municipal
8. Secretaria de política institucional
9. Secretaria de política institucional
10. Secretaria de relacions amb JSE
11. Secretaria d'educació, universitats i recerca
12. Secretaria de solidaritat i cooperació
13. Secretaria d'anàlisis i imatge
14. Secretaria de medi ambient
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per JSC. 2001

JOVENTUTS NACIONALISTES DE CATALUNYA. JNC
1. Presidència
2. Secretaria general.
3. Secretaria general adjunta
4. Secretaria d'organització
5. Secretari/a de formado
6. Secretaria de política internacional
7. Secretaria d'acció territorial
8. Secretaria de dona
9. Secretaria d'acció nacionalitzadora
10. Secretaria de política sectorial
11. Secretaria de joventut
12. Secretaria de política d'ensenyament
13. Secretari/a d'acció política i projectes
14. Secretaria de comunicació i noves tecnologies
15. Secretaria de cooperació i desenvolupament
16. Secretaria de política municipal
17. Secretaria de països catalans
18. Presidència del consell nacional
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per JNC: 2001

NUEVAS GENERACIONES. NNGG
1. President/a
2. Secretaria general
3. Adjunt/a a la presidència
4. Vicesecretaria d'educació 4.1 Secretaria d'educació
5. Vicesecretària d'acció política i formató 5.1 Secretaria de la dona. 5.2 Secretaria de política municipal 5.3 Secretaria de NGP (Parlament) 5.4 Secretaria de política autonòmica
6. Vicesecretari/a d'organització 6.1 Secretaria noves tecnologies 6.2 Secretaria relacions interautonòmiques 6.3 Secretaria afiliado 6.4 Secretaria comunicado 6.5 Secretaria d'àmbit jurídic
7. Vicesecretaria territorial
Font: Elaborado pròpia a partir de les dades facilitades per NNGG. 2001

UNIÓDEJOVES. UJD
1. Secretaria general
2. Secretaria d'organització
3. Secretaria de relacions internacionals
4. Secretaria de relacions institucionals
5. Secretaria d'estudis i programes
6. Secretaria de finances
7. Secretaria de comunicació
Font: Elaborado propia a partir de les dades facilitades per UJD: 2001

En qualsevol cas, l'estratificació és un fet comú a totes les organitzacions, malgrat que els/les militants sense càrrec es puguin sentir sincerament representats/des o qualifiquin el seu funcionament de molt participatiu.

Les opinions divergeixen en aquest sentit, hi ha qui pensa que la jerarquia és un simple element d'ordenació, imprescindible en el dinamisme intern d'una organització política. Per contra, també hi ha opinions desfavorables a aquest tipus d'estructura piramidal, massa complexa o burocràtica:

«És piramidal però no en el sentit de manar sobre la base sino que és una figura concensuada i respectant uns estatuts. Jo entenc que ha d'ésser així perquè assembleariament no podries prendre decisions i seria inviable que una entitat nacional convoques reunions, així seria molt difícil.»

JNC

«Tot això de les jerarquies també em sembla molt masculí, és com de molta competència i ascendent, i em sembla molt masculinitzat. A part que hi ha moltes estructures que et perden.» JEV- JIC

Per justificar la forma piramidal de l'estructura sovint es recorre a la comparativa amb les formes assembleàries. Tot i que l'assemblea és percebuda com la forma més horitzontal i, per tant, més solidària de participar en política, sembla que no es considera prou efectiva o, fins i tot, es tendeix a considerar que no garanteix la representativitat total dels participants:

«Tinc molt interiorizada l'estructura: lo pones, jo haces, lo apruebas i ho tires endavant. I en canvi, en aquests llocs que vas,, farem 18 comissions de treball: la de premsa, la de comunicado, la de infraestructura, es trobaran i tomaran a aprovar en assemblea perquè ho torni a aprovar una altra assemblea... és a dir, les organitzacions assembleàries em semblen absolutament improductives, o sigui no pares d'anar d'assemblea en assemblea per arribar a la nada, moltes vegades.» JEV- JIC

«Mi mente me dice que es imposible que algo funcione assembleariamente. Ayer fui a la asamblea de facultad y siempre existen líderes que crean opinión y manejan la votación. Creo que no es la respuesta.»

JSC

Hem comprovat que hi ha un interès real en què les propostes tirin endavant. En general, es respecten les formes i l'estructura interna (reunions, aprovació de documents...) però s'usa poc la burocràcia, la intenció és que les campanyes provoquin reacció a la gent del carrer, que hi hagi una gratificació a l'esforç realitzat i, si és necessari, prescindir dels elements que poden impedir aquest dinamisme. És a dir, es respecta l'estructura però s'adapta a les necessitats de cada moment.

Les noies entrevistades ens han comentat que un dels elements més desmotivadors de la participació és, precisament, la poca resposta que obtenen de les seves accions. Tal i com ho explica el proper testimoni, les inquietuds inicials o les ganes de tirar endavant una campanya no depenen només dels membres de

l'organització, sino que és la pròpia estructura la que fa que una proposta sigui revisada, concensuada i finalment aprovada pels mecanismes de cohesió i funcionament interns:

«La pròpia estructura i normes de funcionament de vegades allunyen molt la teva acció del resultat de l'acció, perds una mica el fii de l'efectivitat del qué estás fent. De vegades una cosa ha de passar tantes reunions i aprovar [...] A mes tot s'ha de consensuar, i aixó és un aprenentatge i una cosa bona però és ciar, també té uns costos, no? Les teves prioritats imprescindibles, alió que a tu et sembla que és innegociable, llavors es troba rebaixat en deu punts perquè t'has de posar d'acord amb mil persones mes que han de fer activisme amb aquest tema.» JEV-JIC

Per aquest motiu, les noves generacions han adaptat les estructures iniciáis segons els seus interessos. No podem dir que hagi estat una voluntat exclusiva de les noies, sino que potser per la pròpia finalitat de les joventuts deis partits polítics, s'ha tendit a flexibilitzar les estructures iniciáis a favor d'una paricipació de mes qualitat, oberta i basada en nous valors. Segurament la influència deis nous moviments socials, protagonitzats per gent jove, han arribat fins a les organitzacions polítiques mes convencional. Si bé les noies enquestades assumeixen els rols interns del partit i creuen en l'efectivitat de la seva participado, algunes son partidárias d'assumir propostes iniciades des de la participado menys convencional:

«El que sí que és cert és que s'ha fet un esforç per flexibilitzar els mecanismes de participado. De fetjo cree que son estructures que mes que utilitzar-se de forma molt estricta et cobreixen les espatlles, per quan vingui un problema.» JEV-JIC

«Jo sempre he pensat que potser en els nous moviments socials hi ha mes noies perquè hi han entrat en un moment diferent, es van crear en un moment on el paper de la dona tenia mes valor i potser han comptat mes, no sé fins a quin puní, potser han comptat mes en aquest paper i perspectiva, que no en antics moviments, tipus partits o sindicats. i jo per aixó pensava que en els partits hi havia menys dones participant que comparativament amb ONG perquè les estructures no hi pesaven, no ho sé, s'havien creat estructures noves que afavorien la participado de les noies.» JEV-JIC

Cal esmentar, també, la opinió d'una de les noies entrevistades que creu que les característiques de funcionament intern no depenen només de [estructura a priori sino de la voluntat de la gent que composa la pròpia organització. La voluntat de renovado, de superació i d'incorporació deis possibles canvis és, segons aquesta noia, responsabilitat de la gent que participa activament en cada nivell de la jerarquia, les estructures son prou flexibles i la seva superació és assumible si hi ha voluntat per part de la militància:

«Jo crec que les dificultats més democràtiques de Joves tenen més a veure amb les inèrcies personals i amb les inèrcies de funcionament, sense cap mena de voluntat de controlar res, però dificulten o poden dificultar que es portin idees a terme.» JEV-JIC

3. La formalitat. Ús del temps i del llenguatge

Les dinàmiques de participació són fruit de l'ús de l'estructura per part dels/les membres del grup. Podríem dir que l'estructura condiciona que la participació sigui més dinàmica, espontània o, fins i tot, formal.

Anteriorment ja hem comentat que hi ha aspectes diferenciats entre la participació dels nois i les noies, sobretot per parlar en públic o adaptar-se a condicions pròpies d'aquest tipus d'organització com són parlar davant dels mitjans de comunicació, en una sala plena de gom a gom, etc. Aquesta és una de les dificultats, o incomoditats, més citada per les noies que hem entrevistades. Hi ha d'altres aspectes formals que han estat considerats negativament, com ara el fet d'haver d'exposar una idea dins un temps limitat, ordenar excessivament les intervencions i parlar des d'un entarimat o tribuna. Tots aquests detalls tan característics de la política en alts nivells són qualificats d'innecessaris per algunes de les noies entrevistades.

«Potser la gesticulació i el discurs polític, les formes no són tan radicalment potser, és a dir, probablement per una comparació amb el secretari general i jo volem expressar el mateix i potser jo vaig just de paraules o gesticulo diferent que ell, però no sé si això passa a totes les noies. En les formes no tenim tanta radicalitat com els nois i a l'hora d'expressar-nos potser si utilitzem estratègies diferents.» UDJ

En general, les noies opten per un tipus de reunions menys feixugues, tant en temps com en formalitat: L'ús d'un llenguatge més quotidià i la brevetat en les intervencions serien els aspectes més diferenciats:

«Per exemple el carisma, tal i com a mi m'han ensenyat que és el carisma, diguem-ne, és una cosa d'homes, que no té res a veure ni amb mi ni amb les noies que a mi m'interessen políticament ni les dones que jo trobi que són interessants, no? O sigui el format miting, diguem-ne, que és el paradigma d'això, de que crides.» JEV-JIC

Les noies entrevistades prefereixen aprofitar millor el temps i no allargar més del necessari les intervencions. També acostumen a diferenciar els moments de treball dels d'oci:

«Quan tinc una reunió de joves que és amb una altra noia, doncs ens reunim, parlem... isortim a fer un cafè, pues com et va la vida, què vas fer ahir, no sé què... no sé, parles de coses perquè tu ja has fet al partit lo que hi havies de fer i ja està. En canvi et reuneixes amb un noi, parles del què s'hagi de parlar

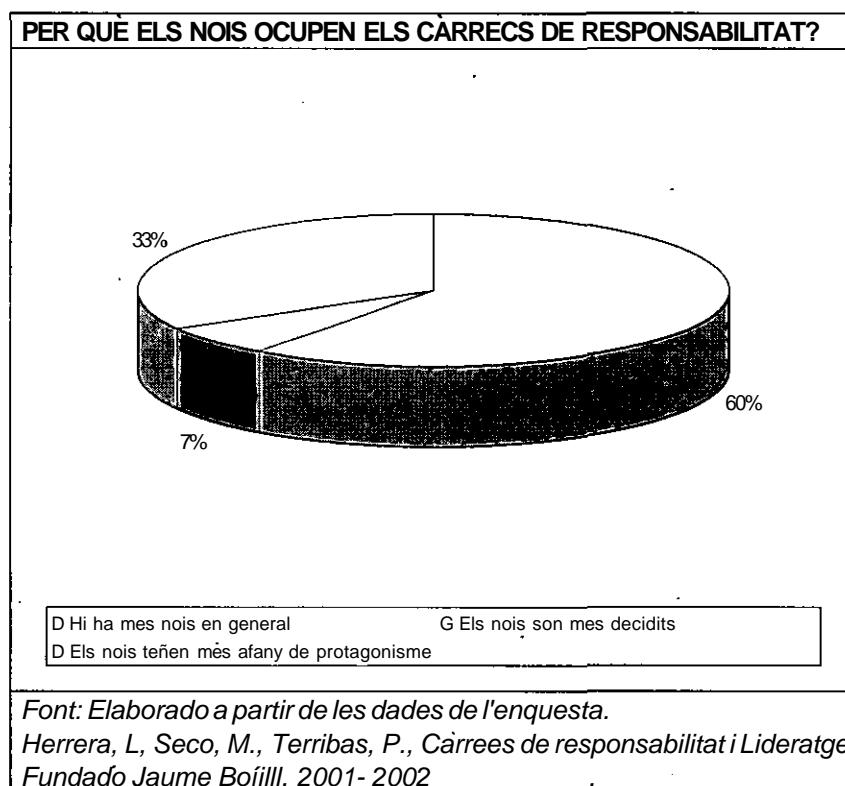
te'n vas a fer un café i sigues: has sentit les declaracions de no sé qui... i continúes pariant de política igualment, estiguis on estiguis... i a vegades aixó si que no trobes a faltar.» JEV-JIC

La iniciativa d'emprar un llenguatge políticament corrèete a les organitzacions polítiques, tan a nivell verbal com escrit, ha estat promoguda i adoptada per les noies. Elles mateixes valoren l'adopció d'aquesta mesura com a bona i coincideixen en que, amb el temps, esdevindrà queicom no caldrà elles no hauran de supervisar.

IV. CÀRRECS DE RESPONSABILITAT.

Distribució de càrrecs de responsabilitat en les institucions catalanes i europees.

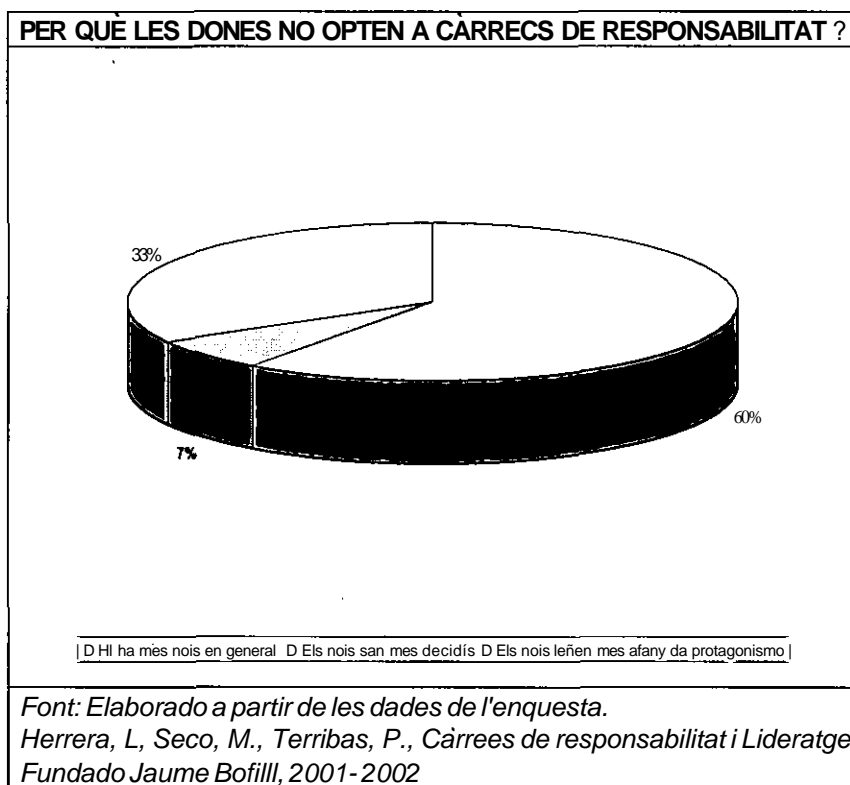
Durant el transcurs de la nostra investigació, hem constatat que el percentatge de participació de les noies a les joventuts dels partits polítics catalans és inferior, en nombre, que la dels nois i aquesta diferència també queda palesa en el número de noies amb càrrecs de responsabilitat. Quan se'ls ha preguntat sobre aquest fet, per exemple durant l'enquesta, les noies han respost majoritàriament que aquesta manca de noies líders es produeix perquè «hi ha més nois en general que participen en fa política, i que lògicament això provoca que siguin ells els que ocupen més nombre de càrrecs». A continuació il·lustrem en gràfics les respostes més representatives de l'enquesta, en referència a aquest tema:

Així, si el percentatge de participació és menor hi ha menys probabilitats que ocupin càrrecs de responsabilitat o llocs visibles en l'organització política. Tanmateix, també s'han de tenir en compte altres factors que condicionen aquesta presència, com araquina és la voluntat real d'aquestes noies i si l'estructura de la organització afavoreix la seva promoció en el cas d'estar interessades en adquirir un càrrec.

«Es cosa de las mujeres y no de ellos, ni del partido ni de las juventudes ni de los chicos que hay dentro, todo lo contrario, te tratan como una reina! pide lo que quieras. No puedes hacer una cosa un día y te la hacen ellos, sabes? entre ellos no se hacen tantos favores en cambio a ti... bueno, yo el último congreso en Barcelona lo organicé y pensaba te lo comerás tu sola y todo lo contrario, se vuelcan mucho más con todas las mujeres y si se ¡o preguntas a Meri o Nuria te dirán lo mismo, no hay muchas mujeres, por lo cual para ellos la opinión de una mujer es válida y te apoyan mucho más.». NNGG

«No ho sé. Jo tinc un drama amb aixó i li he donat moites voltes.» JEV-JIC.

La finalitat d'aquestes noies dins els partits, dones, no és optar a un càrrec de responsabilitat, sino al contrari. Com hem assenyalat en capítols anteriors, la participació té com a prioritat l'entrada en un espai tradicionalment ocupat per nois. Amb la gràfica precedent, podem veure que la inseguretad a l'hora d'optar a càrrees continua essent una actitud habitual en les noies, moites vegades condicionada per la seva *inexperiencia*.

«Bles ho justifiquen perquè no teñen temps i ja está o també perquè els ve gran, també és una cosa que se sent molt. Però... diuen "no sóc capag de fer-ho", "fa massa poc temps que hi sóc", o "em sembla que ho feu tan bé tots que jo no estaria a l'algada". I de fet, jo en parí pensó que és una limitado però també

pensó que teñen un gran sentit comú i ostres, poses en una banca els beneficis i els costos i a vegades no compensa.» JEV-JIC

Segons la nostra perspectiva, tenir poder implica l'oportunitat de ser reconeguda públicament, influir més en el conjunt de l'organització i, fins i tot, arribar a promoure temes d'interès pel col·lectiu. En conseqüència, si les noies no adopten càrrecs de responsabilitat, no seran presents en els àmbits de decisió i les seves possibles demandes no estaran garantides.

«Malgrat que moltes dones participin en política ens falta visibilitat, i això és produeix en fons de la responsabilitat que tenim.» JEV-JIC.

Un factor clau perquè se sentin més estimulades, confiïn a l'hora de prendre iniciatives i assumeixin responsabilitats polítiques, passa pel fet de ser conscients que compten, primerament, amb el suport de les persones de l'organització, sense distinció de sexe.:

«Supongo que por miedo a fallar, luego también te sientes más examinada.» JSC.

Al mateix temps, al gaudir del suport del col·lectiu de dones tenen la sensació que un pas en faís en l'exercici d'aquest carree pot ser atribuït a tot el col·lectiu, situació que no estan disposades a acceptar. Son conscients que habitualment es tendeix a la generalització, opten per adoptar discursos neutres i evitar, així, una possible controvèrsia que les associï a la seva condició sexual i desprestigiï el conjunt de les seves companyes.

En els estudis relatius a dones adultes i l'exercici de càrrecs de responsabilitat, s'ha mostrat el poc interès que tenen elles en competir pels càrrecs polítics de rellevància:

«Igual las mujeres no cogen cargos, hay chicas que colaboran pero no cogen cargos, ya te lo dicen "yo tengo que estudiar y tengo que trabajar" y dicen que no tienen tiempo y no se quieren comprometer con un cargo que no puedan llevar. Y a parte valoran mucho su vida social. Y luego te digo que hay más falta de información, los medios no ponen al alcance de los jóvenes el saber. Pero como el machismo sigue existiendo, no sé porqué, la mujer tiene una barrera y le da miedo. Para los chicos es diferente; ven a los políticos y tienen la vocación: "yo quiero ser un tío importante", y es más fácil, la mujer no se ve todavía y es una cuestión de evolución y de falta de información.» NNGG

Alguns estudis han mostrat el cost emocional que suposa per a les dones la lluita pel poder, sovint un cost molt superior al que demostren els seus companys masculins. En la socialització femenina, es prioritzen els aspectes afectius i no els instrumentals, que no son massa funcionals alhora d'actuar en el

joc polític que requereix trets d'agressivitat i competència. Per una banda és per això que tendeixen a quedar-se al marge, però al mateix temps tenen menys oportunitats degut a la necessitat de fer compatible el treball **polític** amb el seu rol privat.²³

La socialització de les dones juntament amb les seves responsabilitats d'àmbit privat, l'esforç per complementar-ho amb els estudis i la inserció al món laboral, són dificultats clares per a l'accés als alts càrrecs.

En el cas de les dones joves, aquestes variables de feina, família o estudis no s'acumulen com en el cas de les dones adultes, sino que generalment només es veuen limitades per una o dues perquè no solen tenir massa càrregues familiars.

«La militància a JNC és des de 14 a 30 anys, llavors com que socialment l'edat de tenir fills i formar una família o independitzar-se s'ha retardat molt, coincideix en que quan la gent deixa JNC als 30 anys és quan viurà les possibles dificultats si continua al partit. És a dir, que quan està a les joventuts no veu tan difícils combinar-ho perquè més o menys no coincideix. JNC.

Tot i que entre les dones adultes, n'hi ha que superen aquests obstacles, les dificultats per elles només han fet que començar, ja que es constata que existeixen altres barreres que cal superar aparentment no tan visibles. És en aquest darrer cas que podem parlar de discriminació real contra les dones²⁴. L'oferta de dones disposades a ocupar càrrecs de responsabilitat és sempre superior al nombre final que realment hi accedeix. Encara que els mecanismes discriminatoris són diversos, el més habitual és justificar-ho per una manca de capacitat, però, com que mesurar aquest tipus de discriminació resulta una tasca difícil, esdevé més complex encara definir fins on arriba el perjudici i la realitat.

En qualsevol cas, es constata que les dones que es dediquen a la política, sobretot per a les adultes, són absolutament competents ja que moltes vegades la seva incorporació ha estat tardana i per això el grau d'experiència i formació és major. Altres formes de discriminació són més directes, com ara la presència de les dones en llocs de responsabilitat secundaris que dificulten la seva promoció. I, fins i tot, hi ha casos exemplars de discriminació, malgrat que les organitzacions polítiques no ho acceptin, ja que aquest fet trencaria l'estatus quo del que és políticament correcte: la implantació de mesures de discriminació, com són les accions positives.

²³ Astelarra, 1990:17.

²⁴ Astelarra, 1990:17.

Tot i que els arguments que s'utilitzen al voltant de l'anàlisi de la necessitat de representació femenina en política són múltiples i diversos, destacarem els que assenyala J.Lovenduski: els arguments normatius, els arguments programàtics i els arguments de la diferència.

- > Els arguments normatius posen èmfasi en la injustícia que existeix entre homes i dones en l'accés al poder, ja que els homes monopolitzen la representació.

«En lloc està escrit, però la tendència natural és que la transmissió de poder sigui d'home a home, de la mateixa manera que quan vas a una reunió i la major part són homes i has de buscar la dona que hi hagi per sentir-te millor, dones els homes igualment tendeixen a rodejar-se d'altres de la seva condició i acaben facilitant que el relleu es faci entre homes.» JNC

- > L'argument programàtic normalment cerca els avantatges de comptar amb dones en la política com un reclam per a nous votants i una mostra de progrés. A més, entenen que les dones tenen experiències i interessos diferents que només poden ser entesos i representats per elles mateixes. El progressiu augment de dones en llocs de representació durà a un procés de competència per els càrrecs de més responsabilitat, tant entre les dones del partit com també amb els homes i l'organització cal que ho **tingui** present.
- > L'argument de la diferència parteix de la base que la influència del gènere femení en les institucions i organitzacions pot modificar el caràcter de les institucions i organitzacions polítiques, de caràcter fortament masculí.

Així dones, llevat del tercer argument, el normatiu i el programàtic obvien el fet que l'augment de la representació de les dones en la política pot significar un canvi en les formes d'exercici del poder polític. L'argument de la diferència planteja la consecució d'un canvi en la política que pren diferents formes: canvis en els processos polítics, més constructius i amb menys confrontació, i canvis en el govern, ja que des de les instàncies de decisió es tindran en compte les demandes de les dones i el seu punt de vista. Però aquest argument encara està en procés d'avaluar les seves hipòtesis, tot i que ja s'ha pogut comprovar que en els països on les dones han aconseguit una presència política significativa s'han produït canvis en l'estil, en el discurs, en les decisions i en l'eficàcia política.

A partir d'aquest argument, si les dones ocupessin càrrecs de responsabilitat, es podria parlar de quatre factors que suposarien un canvi en la forma de fer política tant pels homes com per les dones:

- > Canvis en els procediments i canvis institucionals.

Presca de mesures per tal de modificar ía naturalesa d'una institució i fer-la mes favorable a les dones. La dinàmica cultural i la major conscienciació de gènere per **part** deis legisladors/es hauria d'anar acompanyada de canvis en els procediments per tal d'incloure a les dones.

> Canvis de repercussió.

Alterado de l'equilibri present entre homes i dones. Caldria incloure a les agendas polítiques els temes referents al la dona i garantir que la legislació fos sensible o favorable ais temes de gènere.

> Canvis de representado.

Garantir que la legislació sigui favorable a les dones: assegurar-ne l'accés a les assemblees iegisiatives, estimular la presència de candidates, fer un ús explícit de les dones com models de rols, promoure líeis d'igualtat sexual i fer accions per tal de promoure les dones en càrrees polítics importants. De la mateixa manera haurien d'actuar els partits polítics, per tal de situar les dones en els llocs de poder.

> Canvis de discurs.

Canvi intern i extern de les institucions polítiques, amb l'objectiu de modificar el llenguatge, i utilitzar alhora les plataformes polítiques per canviar actituds públiques i transformar el discurs deis governants, de manera que una dona política es converteixi en un concepte i una imatge tan normal com la de l'home polític.

Oistribució deis càrrees de responsabilitat per sexes en les diferents organitzacions juvenils

JOVENTUTS D'ESQUERRA VERDA- D'INICIATIVA PER CATALUNYA. JEV-JIC	JOVENTUTS
1. Coordinador nacional	Noi
2. Coordinador d'organització	Noi
3. Responsable de dinamitado	Noia
4. Responsable d'universitats	Noi
5. Responsable de món laboral i ciutadania	Noi
6. Responsable de pau i solidaritat	Noia
7. Responsable de dona jove	Noia
8. Responsable de medi ambient	Noi
9. Responsable de política municipal	Noi
10. Responsable de relacions intemacionals	Noi
11. Responsable de la revista Jovent	Noia
12. Responsable de relacions amb les entitats	Noi
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per JIC-JEV.2001	

JOVENTUTS	D'ESQUERRA	REPUBLICANA	DE
-----------	------------	-------------	----

CATALUNYA. JERC	
1. Portaveu general	Noi
2. Secretari/a general	Noi
3. Secretari/a d'organització	Noia
4. Secretari/a de finances	Noi
5. Secretari/a de formació	Noia
6. Secretari/a d'universitats i educado	Noia
7. Secretari/a de moviments socials	Noia
8. Secretari/a de política internacional	Noi
9. Secretari/a d'associacionisme	Noia
10. Secretari/a de premsa	Noi
11. Secretari/a nacional de campanyes.	Noi
12. Secretari/a de drets socials.	Noi
13. Secretari/a de medi ambient	-
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per JERC. 2001	

JOVENTUTS SOCIALISTES DE CATALUNYA. JSC	
1. Primer/a secretari/a	Noi
2. Secretari/a d'organització	Noi
3. Secretari/a de noves tecnologies	Noi
4. Secretari/a de formació	Noia
5. Secretari/a de la dona	Noia
6. Secretari/a de temes sociolaborals	Noi
7. Secretari/a de política municipal	Noi
8. Secretari/a de política institucional	Noia
9. Secretari/a de política institucional	Noia
10. Secretari/a de relacions amb JSE	Noi
11. Secretari/a d'educació, universitats i recerca	Noi
12. Secretari/a de solidaritat i cooperado	Noia
13. Secretari/a d'anàlisi i imatge	Noi
14. Secretari/a de medi ambient	Noia
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per JSC. 2001	

JOVENTUTS NACIONALISTES DE CATALUNYA. JNC	
1. President/a	Noi
2. Secretari/a general	Noi
3. Secretari/a general adjunt	Noi
4. Secretari/a d'organització	Noi
5. Secretari/a de formació	Noia

6. Secretari/a de política internacional	Noia
7. Secretaria d'acció territorial	Noia
8. Secretari/a de la dona	Noia
9. Secretari/a d'acció nacionalitzadora	Noi
10. Secretaria de política sectorial	Noi
11. Secretaria de joventut	Noia
12. Secretari/a de política d'ensenyament	Noi
13. Secretari/a d'acció política i projectes	Noi
14. Secretaria de comunicació i noves tecnologies	Noi
15. Secretaria/a de cooperació i desenvolupament	Noia
16. Secretari/a de política municipal	Noi
17. Secretari/a de Països Catalans	Noi
18. President del consell nacional	Noi
Font: Elaborado pròpia a partir de les dades facilitades per JNC.2001	

NUEVAS GENERACIONES. NNGG	
1. President/a	Noi
2. Secretari/a general.	Noi
3. Adjunt/a a presidència	Noia
4. Vicesecretari/a d'educació	Noi
5. Secretari/a d'educació	Noi
6. Vicesecretari/a d'acció política i formació	Noi
7. Secretari/a de la dona.	Noia
8. Secretari/a de política municipal.	Noi
9. Secretari/a NGP (Parlament).	Noi
10. Secretari/a de política autonòmica	Noia
11. Vicesecretari/a d'organització	Noia
12. Secretari/a de noves tecnologies.	Noi
13. Secretari/a de relacions interautonòmiques.	Noi
14. Secretari/a d'afiliació.	Noi
15. Secretari/a de comunicació.	Noi
16. Secretari/a d'àmbit jurídic.	Noi
17. Vicesecretari/a territorial.	Noi
(*) La Secretaria d'organització i L'Adjunta a presidència estan ocupades per la mateixa noia, per circumstàncies excepcionals.	
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per NNGG.2001	

UNIÓDEJOVES.UJD	
1. Secretari/a general	Noia
2. Secretari/a d'organització	Noi
3. Secretari/a de relacions internacionals	Noia
4. Secretari/a de relacions institucionals	Noia
5. Secretari/a d'estudis i programes	Noia
6. Secretari/a de finances	Noi
7. Secretari/a de comunicació	Noi
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per UdJ. 2001	

PERCENTATGE NOIS I NOIES AMB CÀRRECS DE RESPONSABILITAT A LES DIFERENTS JOVENTUTS POLÍTIQUES. 2001-2002		
	NOIS	NOIES
JOVES D'ESQUERRA VERDA-JOVES D'INICIATIVA PER CATALUNYA. JEV-JIC	66,6%	33,3%
JOVENTUTS D'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA. JERC	62,6%	38,4%
UNIÓ DE JOVES. UJD	42,8%	57,1%
JOVENTUTS SOCIALISTES DE CATALUNYA. JSC	58,2%	42,8%
JOVENTUTS NACIONALISTES DE CATALUNYA. JNC	66,6%	33,3%
NUEVAS GENERACIONES. NNGG	76,4%	23,5%

Si comparem aquestes xifres amb les de participació general per sexes, comprovarem que el percentatge de noies que ocupen càrrecs de responsabilitat és inferior al percentatge de representativitat que els correspondria. La única organització en la qual les noies ocupen més càrrecs de responsabilitat que els nois és Unió de Joves, a la resta d'organitzacions els llocs de poder es mantenen en mans dels nois.

La majoria de partits polítics tenen com a principal finalitat abastar el major nombre de vots. És per aquest motiu que sembla que, darrerament, s'ha posat «de moda» que les dones ocupin llocs visibles com a reclam electoral. Nombroses investigacions demostren que el sexe de les candidates és un factor que no provoca rebuig explícit per part de l'electorat

«ai ser mujer [...], el electorado la compra antes, b sea, llama más la atención una mujer, cuando la sociedad ve a una mujer en política la gran mayoría de mujeres le dan apoyo, porque me imagino que se ven reflejadas y ven evolución...no sé, modernidad.». NNGG

Com assenyala aquest testimoni, en alguns estudis s'ha pogut constatar que entre les dones votants hi ha una certa tendència a afavorir les candidates femenines segons el càrrec al que es presentin, tot i que sempre hi ha excepcions.

«En mi opinión, yo como mujer, no votaría a una mujer para la presidencia del gobierno, tendría que vería muy muy preparada, y con temple. Porque el tener los sentimientos más a flor de piel nos hace tomar decisiones muy rápidas y un hombre en este aspecto es más calmado. Yo no veo a la mujer, pero por carácter y por sensibilidad, para por ejemplo presidenta del gobierno. Ministra sin duda.» NNGG.

Cal tenir en compte que el sexe dels candidats pot condicionar de diferents maneres les persones que els donen suport. Hi ha qui opta clarament per el sexe que té més representació en l'espectre polític; i d'altres confien en el sexe menys hegemònic, fan una clara aposta per a l'alternativa.

Generalment, però, acostuma a ser més freqüent la primera opció, sobretot perquè les persones encara tenen en compte, de forma conscient o inconscient, estereotips que apunten a una manca d'habilitats polítiques per part de les dones.

De tota manera, això no vol dir que l'electorat no voti a les dones per tal que ocupin càrrees o que en els mateixos partits no es triïn dones per a ocupar càrrees, sino que la seva absència és conseqüència, més aviat d'una qüestió numèrica, ja que són poques les dones que participen en política i solen ocupar els darrers llocs de les llistes.

A nivell electoral, estudis com el que ha elaborat Norris²⁵ demostren que, malgrat que la discriminació de les dones pot tenir orígens molt diferents, és un fet constant en l'elecció dels seus candidats els partits tendeixin a pensar que les dones tenen menys possibilitats de ser escollides que els homes, sense comprovar si és cert o no, i les solen marginar a l'hora d'ocupar qualsevol candidatura o càrrec.

Cal tenir en compte que les diverses organitzacions analitzades en aquest llibre tenen diverses formes d'elecció dels seus representats. N'hi ha que ho fan d'una manera més formal, d'altres, seguint una tendència més flexible, i fins i tot arbitrària, o bé d'una forma jeràrquica o transversal.

Mesures per promocionar les dones en càrrees de responsabilitat

A l'Estat espanyol les quotes, concretament en càrrees de responsabilitat, són les principals mesures d'acció positiva en la política d'acció positiva. De fet tres de les sis organitzacions que hem estudiat practiquen el sistema de quotes pel que fa a la tria de persones per ocupar càrrees, com són JERC, JSC i JEV-JIC. Unes quotes que s'estableixen tant per la via formal, a través d'estatuts o propostes en el marc de les assemblees, o de forma informal, com una forma d'acció políticament correcta.

Però les mesures de promoció de les dones dins les organitzacions polítiques no s'ha centrat únicament en la tria de candidates dones, sino que també s'han intentat tirar endavant estratègies de promoció de les dones tant a nivell intern com a nivell extern amb formació, llenguatge no sexista, o campanyes publicitàries amb imatges de dones.

«Jo crec que no és tan senzill. En un partit polític dius va, un 50% han de ser dones, per dir Segur que un 40% de dones ocuparan els últims llocs i les que estiguin a dalt s'hauran de sentir que ni estan perquè són dones i potser hauran treballat el doble però lo de la quota de dones no m'agrada. Tenim altres

mesures. A la meua organització és igual si ets home o dona. Jo a l'altre equip de dones em sembla que de secretàries n'èrem dues o tres com a màxim, en canvi ara la meitat o quasi la meitat som dones i ha sigut un procés molt natural, simplement perquè han entrat mes noies.» JERC

Segons Lovedunski²⁶ es poden establir tres grans tipus d'estratègies per afavorir la incorporació de mes dones en els partits.

En primer lloc, les estratègies que l'autora anomena retòriques. Son aquelles que suposen l'acceptació de les demandes de les dones a nivell discursiu i el reconeixement públic de la importància d'augmentar la seva presència política. Aquestes estratègies son presents en les organitzacions mes progressistes com JSCoJIC-JEV.

En segon lloc, les estratègies d'acció positiva, que intenten animar les dones a participar mes activament en política, impulsant la seva formació i organització dins el partit. En el cas de les organitzacions juvenils aquestes estratègies d'acció positiva han estat promogudes generalment per les mateixes dones de l'organització, i en son un exemple tant JSC com JIC-JEV. És important destacar el cas d'aquestes dues organitzacions que formen part de partits amb una gran tradició feminista, i que compten amb referents ideològics i estructurais molt potents.

I en tercer lloc, les estratègies de discriminació positiva que estableixen mesures concretes per tal d'assegurar una presència mínima per a les dones; com ara l'establiment de quotes que, com ja hem dit anteriorment, en algunes organitzacions está descrit en els seus estatuts, i en d'altres s'aplica però sense que estigui escrit enlloc.

Quina és la situació de les joventuts catalanes peí que fa a les estratègies, segons l'opinió deis secretaris/es de les diferents organitzacions?

- JERC. Es mostren partidaris d'assolir la paritat entre els sexes en la política. Peí que fa a mesures d'acció positiva, están oberts en qüestions com la formació, però rebutgen l'obligatorietat de les quotes, ja que en la seva organització el percentatge de noies és torga elevat, segurament degut a la joventut de la seva militància.
- JEV-JIC. Son partidaris d'establir mesures d'acció positiva, com un camí per tal d'assolir la paritat entre els sexes.
- JNC. No es mostra partidària d'establir mesures d'acció positiva de cap tipus. Creu que és totalment legítim i just que hi hagi paritat entre els sexes en política, però que aquesta s'ha d'assolir de forma natural.
- UJD. Aquesta organització no és partidària d'establir mesures d'acció positiva de cap tipus.

²⁶ NORRIS, Pippa i LOVEDUSKI, Jon (1998):533-562.
«LOVENDUSKM-IS.

- JSC. Favorables a l'establiment de mesures d'acció positiva per tal assolir la paritat entre els sexes.
- NNGG. Aquesta organització no creu en les mesures d'acció positiva. Pensen que l'augment de la participació femenina en política s'ha d'assolir de forma natural. En cap moment es plantegen establir paritat de sexes en política com una obliigació democràtica.

En les mesures d'acció positiva la forma mes recurrent i fins ara mes efectiva ha estat l'aplicació de les quotes, però a banda del grau de formalitat d'aquesta mesura, també es poden abastar àmbits mes amplis o mes limitats en la seva posada en funcionament.

És a dir, que pot afectar en tots els nivells als diferents òrgans de l'executiu del partit, a l'elaboració de **Kistes** electorals, etc. El grau d'obligatorietat pot variar en cada cas, a vegades pot ser mes estricte i en d'altres simbolitzar mes un ideal o un objectiu a assolir que no pas una obliigació. Finalment, poden ser enteses, també, de forma molt diversa per les dones.

« És contradictori! perquè a vegades quan et surten bé les coses eres la más guay i no t'ho planteges. I a vegades quan un tema no et surt t'entra la malà hostia i acabes pensant que estas aquí per quota.» JEV-JIC

« La quota no diu que hi hagi d'haver un 30% de dones, diu que no hi poden haver mes d'un 70% de persones d'un mateix sexe. I és que només aquesta formulado ja et situa totalment en el debat, és a dir, és estrany dir que no hi pot haver mes d'un 70% d'un col lectiu [...]. Ja mes, si com a dona tot em va en contra: la tarima, els horaris, no sé qué... dones que hi hagi algú amb 2 dits de front que digui del col lectiu dominant que hi ha d'haver un Hmit..» JEV-JIC

Malgrat que sembla que, de mica en mica, alguns partits catalans están optant per un sistema de quotes, encara existeix un important debat entre les dones formen part de les organitzacions arrel de les necessitats, justificacions i resultats que poden oferir aquestes mesures.

« Entre les dones del partit s'entenen malament les quotes. Porque se piensan que no les valoran por si mismas y sólo por ser cuota [...] Siempre ha sido mal planteado, hay mujeres que no les gusta y es porque no lo han entendido o se ha explicado mal. Los hombres a veces tampoco están de acuerdo. Ya te he explicado que muchas veces las juventudes y el partido comparten local y se influncian mucho, si el partido es machista aquella juventud también lo será un poco.» JSC

« Hi ha molta diversitat amb aixó. Jo em considero dona quota totalment, si no fos per les quotes jo no estaña al lloc que estic, però és que ho tinc clarissim! Per mi no és cap mena de deshonra.» JEV-JIC

Els debats, mes enllà d'arguments de tipus ètic o de l'afavoriment d'un col·lectiu, es centren en les conseqüències que aquesta mesura pot suposar per la vida política dins dels partits. Així, les raons són molt diverses. Hi ha noies que creuen que va en contra del principi d'igualtat i argumenten que donar quotes a persones concretes no significa afavorir el col·lectiu al que es pertany.

«No. [...] el coger una lista y decir esto deben ser mujeres por fuerza, y resulta que en este momento no tenemos a ninguna militante preparada, con la ideología del partido, etc., etc. para desempeñar estos cargos, o sí que la hay pero resulta que hay un hombre mejor cualificado que ella. Pues yo creo que debe estar el hombre. No creo que la mujer necesite... ¿sabes? Si acepto la cuota a nivel de partido, pero no para ocupar un cargo importante. Si en una ejecutiva de nuevas generaciones ponemos a chicas por cuota no es ningún problema, no se va a caer el mundo, ahora si metemos a 20 mujeres en el congreso que igual no estén preparadas para desempeñar este trabajo igual tendremos un problema. Entonces yo prefiero que tardemos más haciendo las cosas bien a que se tarde menos y eso nos perjudique a todos.»

NNGG

Hi ha arguments basats en la *meritocràcia*. Fa referència al parany que pot suposar l'accés a la quota, però fet de pertànyer al gènere femení i no pas per les pròpies capacitats de cada dona. Que s'entengui la quota com la constatació que les dones no són prou vàlides per accedir als càrrecs de responsabilitat, i que se les ha de promocionar en política només pel seu gènere.

«Mira, a mi m'agrada que hi hagi dones, que hi hagi dones i homes en política com igual passa a la societat, però han de ser dones que realment valguin per aquell càrrec. Jo crec que, com a dona, no sé..., em fa molta ràbia quan veig dones que accedeixen a la política per quotes i aquestes dones no es mereixen aquest lloc. També em fa molta ràbia quan són ells els que accedeixen a la política per favors i tampoc s'ho mereixen, eh! Però quan una dona accedeix a un càrrec per ser dona ja és una manera d'autodiscriminar-se. Jo crec que una dona hi ha d'arribar pels mateixos mèrits que un home.» JNC

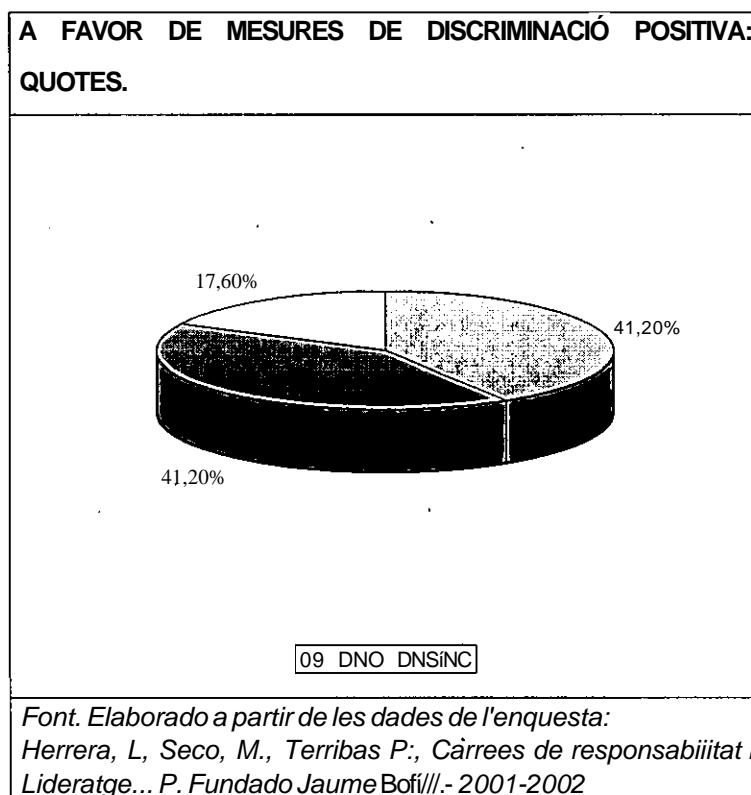
«Jo estic a favor de la discriminació positiva. Si fossin mesures de discriminació positiva enteses per fer compatibles els dos currículums professionals, idèntics, i escollir una dona, jo crec que sí [...] La discriminació positiva que jo et dic és perquè jo crec que hi ha hagut un desfale en el temps que ha sigut injust amb el col·lectiu de les dones i per tant jo crec que ara ja la societat ha de ser solidària i generosa amb aquesta situació i per tant afavorir en un període curt de temps l'accés de les dones a les responsabilitats polítiques. Però entrar amb quotes i coses així pot ser molt pervers. Perquè es pot arribar a la situació que ja una dona per participar en política hagi d'utilitzar aquesta quota. És a dir, jo sóc secretària d'organització i a mi em sentiria molt incòmode pensant que estic aquí amb la quota, perquè potser això és cosa meua i estic equivocada, però tindria un complex de moble o de florero, per entendre'ns. Jo prefereixo pensar que sóc aquí per la meua capacitat, que sóc dona com sóc filla i em dic Marta, però a

mi se m'hi ha posat per la meva validesa política i quan a mi se'm defíneix políticament, no se'm diu que sóc dona, sino que tinc un curriculum poític propi. Però amb una quota.» UJD

Aquest argument parteix de ía base que en la nostra societat les posicions venen donades per mèrits individuáis. Tot i aixó existeixen raons per creure que les persones, malgrat que presenten molts meritis personáis, no poden accedir a certs espais o càrrees perquè parteixen d'una situació de desigualtat.

Com hem vist anteriorment, son majoritàriament els partits progressistes els que aposten per utilitzar les quotes com a estratègia d'incorporació dones en les seves organitzacions. Els partits de caire mes conservador, aposten per utilitzar estratègies de caràcter mes retóric, és a dir, animant a les noies del partit, però deixant a la lliure competència individual ta decisió d'optar per un càrree o responsabilitat.

Qué hi diuen les noies de les diferents organitzacions juvenils respecte les quotes ?

I qué hi diuen les «dones quota»? és a dir, aquelles que ocupen un càrree perquè a la seva organització es practiquen les mesures d'acció positiva ?

« A veure, jo sóc noia, però també conec a la gent que em proposa un càrrec, i si jo creïés que ells tenien el mínim dubte que jo no puc fer maiament, no ho faria. Encara que sóc conscient que acumulò càrrecs per ser noia.» JEV-JIC

« Si, perquè al cap i a la fi tu no pots tractar a tothom per igual quan la seva situació d'origen és de desigualtat, no? D'alguna manera has de compensar això. Que m'agradaria que fos un procés natural sí, però evidentment un procés natural no ens pot durar encara dos-cents anys i si aquesta és la forma d'accelerar-ho, dones fem-ho. Cree que té perversions perquè al cap i al fi estigmatitza una mica, no? Però mira tu, algún día se'ns passàra.» JEV-JIC

Les quotes no son la panacea, sino una eina vàlida a curt termini, ja que assenta les bases de la creació de les condicions que son necessàries per tal que les dones no només tinguin representació política de forma simbòlica, sino perquè des d'aquesta representació simbòlica puguin transformar la política, aportar noves necessitats, noves maneres de fer i nous interessos. És el que A. Phillips²⁷ ha anomenat la política de la presencia.

« Les llistes han de ser del 50% i pel sistema cremallera: home - dona... i així tota la llista sencera. Perquè el que succeeix és que, encara que posis quotes, encara que sigui un 30%, no arriben a tenir càrrec. JERC

Les quotes s'han aplicat històricament com un dels factors per tal d'assolir la igualtat. En molts països europeus, tot i assolir quotes del 20, 30, o el 40% s'ha pogut constatar que les dones malgrat que participen en política no ocupen els llocs de decisió. Les quotes no han representat un trampolí, com es va pensar, sino un sostre;

Els models de representació d'homes i dones varien àmpliament a l'Europa occidental. Malgrat que existeixen dues tendències comunes, les dones estan menys representades que els homes en tots els àmbits de representació política, tot i que sembla que les diferències es van escurgant progressivament, sobretot a partir dels anys 70 en els països nòrdics i, durant els anys 80, a la resta de la Unió Europea, tot i les diferències.

A tall d'exemple, a les taules següents podem observar el baix percentatge de dones amb càrrecs de responsabilitat; en aquests cas, representats amb el nombre d'escons en les diferents cambres de

²⁷ Anne Phillips dins Carme Castells (compiladora 1996))

representació de Catalunya, l'Estat espanyol i la Unió Europea. Mostren el baix percentatge de dones respecte al total d'escons, així com la lenta evolució vers la paritat representativa.

Càrrees de responsabilitat als diferents governs de Catalunya, Estat Espanyol i Unió Europea:

PARLAMENT DE CATALUNYA		
Legislatura 1992-1995	20 dones	14,80%
Legislatura 1995-1999	22 dones	16,30%
Legislatura 1999-2003	32 dones	23,70%

Durant les tres legislatures que apareixen a la taula, la variació en el nombre de dones, malgrat ha augmentat, ha estat poc significativa, representant un 23,7% en la darrera legislatura, davant el 77,3% de càrrees ocupades per homes.

DIPUTATS AL CONGRES		
Legislatura 1989-1993	51	14,60%
Legislatura 1996-2000	76	22%

La situació no és més favorable en el cas del Congrés de Diputats de Madrid on, tot i que ha crescut el nombre de dones en la darrera legislatura, encara estan molt lluny d'assolir la paritat.

PARLAMENT EUROPEU		
Legislatura 1989-1994	103	19,90%
Legislatura 1994-1999	143	25,20%
Legislatura 1999-2003	187	29,90%

Font: ICAD. Dones i Política.

En el cas europeu també podem observar que la representació de dones no arriba al 30 %, malgrat que existeix un consens important al voltant de la necessitat d'apostar per una clara paritat en els càrrees, sobretot impulsada pels països de l'Europa Central.

Només existeix una organització política juvenil, UJD, que compta amb una secretària general. Curiosament, en aquesta organització no hi ha grups de dones ni tampoc mesures de discriminació positiva. I en canvi és l'organització juvenil que compta amb més paritat en el repartiment de càrrees.

La única noia líder.

La Marta Vidal va ser triada com a Secretària General aquest mes d'abril passat, a l'onzé Congrés d'Unió de Joves. Destaca la seva trajectòria personal en política perquè abans de ser escollida secretària general, era secretària d'organització. Treballa, fa el doctorat i exerceix el càrrec.

D'altra banda i ja deixant el cas de la Marta, Lovenduski senyala que la presència de dones en les elits polítiques, exceptuant alguns casos molt concrets, tampoc ha garantit que es tinguin en compte els seus interessos. La majoria d'aquestes dones polítiques es comporten com a homes. En realitat, el debat sobre l'efecte que pot tenir l'augment de la representació femenina a nivell estatal és pràcticament inútil, ja que hi ha hagut poques dones com per poder valorar adequadament el seu paper.

Tractar el tema del nombre de càrrecs públics ocupats per dones ens serveix per fer una comparativa tant qualitativa, com quantitativa dels càrrecs de responsabilitat dins les organitzacions, el percentatge, la temàtica, etc. (Lovenduski²⁸) i es confirmen les conegudes dificultats experimentades per les dones en l'espai polític. Lovenduski assenyala que quan les dones aconseguixen ser admeses en les elits de poder, generalment ocupen els esglaons més baixos.

Els sistemes polítics han demostrat que són poc oberts a acceptar que s'institueixi una representació femenina de forma automàtica. I no només els sistemes polítics, sinó també els mateixos partits polítics, que rebutgen o qüestionen les quotes tan per part dels homes com de les dones.

Sembla necessària l'existència d'una massa crítica de dones que puguin desenvolupar una identitat de grup, al marge de les ideologies dels seus partits polítics; per tal que puguin establir, des de la força que fa la unió, mecanismes de pressió contra la socialització universal política dels comportaments masculins.

El menor accés de les dones a càrrecs de responsabilitat i de lideratge respon a múltiples causes que traben la seva explicació en la socialització de les persones i en l'estructura dels partits polítics.

«LOVENDUSKI, 1986,

V. LA PARTICIPADO DE LES DONES EN POLÍTICA CONVENCIONAL UNA APROXIMADO TEÓRICA

A mida que les dones s'han incorporat a la participado en política convencional s'ha **produït**, de forma mes o menys formal, un trencament de la concepció tradicional deis rols, que assigna a les dones les funcions de l'àmbit domèstic o privat, en contraposició a les funcions pròpies del gènere masculí que es centren en l'àmbit públic, és a dir la política. La superado d'aquest esquema bipolar tradicional es fa visible progressivament, quan la dona s'incorpora al món laboral o accedeix a l'educació. Malgrat tot, la incorporado i normalització de la presència de les dones a l'espai polític ha estat molt menor respecte a la creixent presència femenina en els àmbits socioeconòmics. Aquesta situació suggereix la hipòtesis que l'àmbit polític té els seus propis mecanismes de discriminado^M, mecanismes segurament vigents encara avui. És en aquest sentit que ens pregunten) quins son els factors que suposadament poden influir a que les dones **participin** en política convencional de forma normalitzada, i per aixó ho hem plantejat obertament tant a les noies entrevistades com als/ies responsables organitzatius de cada joventut.

A banda del seu testimoni, també hem intentat resoldre aquesta qüestió abordant-la des d'una basant teòrica, que intentarem exposar a continuació.

Durant la dècada deis vuitanta es comencen a publicar les primeres investigacions sobre la presència i participado de les dones en política. Des de la ciència política s'entengué aquest procés com una influència mutua entre els partits polítics i les dones, és a dir, per una banda va suposar la reconsiderado del **significat** que tenia per a moltes dones el fet d'incorporar-se a les institucions polítiques i convencionals, o sigui a primera línia de poder, i per altra banda, plantejava que els partits assumís tot un ventall de noves demandes³⁰, que es van plasmar en reparició de noves institucions (Instituto de la Mujer, el 1983 en el cas de l'Estat Espanyol), i **reparició** de nous programes referits a temàtiques vinculades directament a les dones.

Els estudis que analitzen la relació entre les dones i la política es basen en dos línies d'investigació³¹:

Per una banda, **aquells treballs** que centren el seu estudi en valorar com les diferents organitzacions estableixen mesures per fomentar el paper les dones en la vida política, així com incorporar mes dones en els seus òrgans interns i aconseguir augmentar-ne el nombre en les institucions públiques. Des d'aquesta perspectiva s'ha estudiat en profunditat el tema de les quotes com a forma de garantir una determinada presència de dones en els càrrecs públics i en els òrgans interns del partit.

²⁹ Elizondo, 1997:97.

³⁰ Lovenduski, 1993:15

³¹ Lovenduski, 1993:6

Per altra banda, trobem les investigacions entorn els programes i els projectes polítics, que analitzen la forma com els partits responen a les demandes protagonitzades dones en aquests documents interns. En aquest cas, s'analitzen quins postulats assumeixen els partits i el tipus de votants reals i potencials. Segons aquesta línia d'anàlisi, els partits filtren les qüestions i subratllen els diferents aspectes socials que consideren d'interès per les dones.³²

Com a resultat del punt anterior, que planteja l'exercici que es fan els partits polítics per resoldre les demandes generades per les dones, es pot apuntar que cada organització realitza un filtrado de totes les possibles reivindicacions femenines, en funció tant de la base ideològica com del tipus de votants. D'aquesta indagació en resulten les perspectives i línies de discurs de cada partit. Sembla difícil establir una diferenciado estricte en aquest sentit entre els grups progressistes i conservadora, perquè per una banda hi ha demandes que els uneixen com la violència contra les dones, i d'altres que els separen ideològicament, en temes com l'avortament.

Finalment, des dels partits polítics, també s'ha intentat recuperar el paper de les dones al llarg de la història. En aquest sentit son nombroses les biografies que s'han anat publicant els darrers anys, i es pot constatar que les dones han estat plenament actives en aquestes organitzacions, malgrat que el seu activisme sempre ha quedat en un segon terme. Alguns partits han transformat en mite el paper d'algunes dones en política, fet que si bé en una primera lectura pot entendre's com el reconeixement i la sensibilització per a la participació femenina, ha tingut una vessant negativa, ja ha creat una imatge d'excepcionalitat. Lidia Falcón té diversos estudis publicats en aquesta línia, centrats principalment en el Partit Comunista

Per altra banda, també cal tenir present el pes que han tingut i tenen les dones en cada partit no només per la implantació de propostes a favor de les dones, sino també per generar debats sobre la necessitat d'incloure una perspectiva de gènere. Cal remarcar que aquestes dones van desenvolupar aquesta activitat en el context de la doble militància dins el moviment feminista català i els propis partits polítics de caire progressista. Aquest punt l'abordarem a l'apartat titulat Grups de Dones.

³² (pág. 102 - Mujeres i política). La denominado «problemática de dones» és un concepte ampli en el que es poden englobar aquells temes que tenen un impacte més immediat o directe sobre un nombre significativament superior de dones que d'homes³²

VI. CULTURA POLÍTICA i IDENTITAT DE LES DONES.

Les dones en política aporten veritablement una diferencia. Homes i dones han estat construïts de manera diferent i contraposada que els diferencia en les formes d'actuar, les prioritats i la manera de relacionar-se. Seria extraordinari que no fóssim diferents, però cal donar relleu a aquesta diversitat com a reflex del fet que som criatures socials i vivim en una societat en la qual, encara avui, als homes i a les dones se'ls reserven funcions, atributs i posicions ben diferents, fins i tot contraposades. És per això que cal estar molt atents a no recaure en les distorsions i en el sentimentalisme implícit en certs corrents que atribueixen a la cultura femenina una superioritat moral, doncs aquests corrents poden desacreditar la ideologia feminista.

La diferencia de sexe (home i dona) s'entén socialment com a una dimensió biològica, mentre que el gènere (masculinitat i feminitat) fa referència a categories establertes a cada societat, i per tant a una construcció.

Els rols són contraris i complementaris aïhora, són la base del sistema sexe/gènere, producte de la divisió sexual del treball i adscrits a un espai concret d'actuació:

Dona	Femeni
Home	Masculí

Dona	Espai Privat
Home	Espai Public

Segons aquest sistema tradicional de la divisió dels rols, la política s'inscriu dins l'espai públic, així que el propi sistema ha reservat l'exercici de la política als homes i a la seva expressió masculina, en contraposició, l'espai privat/domèstic és el reservat a les dones

Així, l'associació dels valors associats al gènere es reparteixen entre: l'espai privat /domèstic exemplificat per la sensibilitat, la intuïció, l'emoció, l'efecte, o la responsabilitat i l'espai públic que s'identifica amb la raó, la intel·ligència, el poder, la producció o l'eficàcia. D'aquí que la política, com a exponent de l'espai públic, sigui valorada amb adjectius associats al gènere masculí.

Així doncs la divisió sexual del treball i els valors adscrits a les diferents activitats són els condicionaos reals que les dones tenen en la política, entesa amb criteris i dimensions masculines.

La construcció social dels rols de gènere es basa, precisament, en la contraposició entre els sexes. Una societat patriarcal com la nostra, s'ha basat en la supeditació dels sexes: a la dona se li han negat drets i funcions socials bàsiques fins al punt de no considerar-la autònoma, sinó el complement del gènere prioritari que ocupa el poder, el masculí.

Aquestes diferències culturals han vingut recolzades per dues perspectives diferents, però no excloents:

1. Gènere com a construcció simbòlica. Ve marcada per dos models, la cultura (home) versus natura (dona) i l'esfera domèstica (dona) versus l'esfera pública (home). En els dos casos es relaciona a la dona amb la natura degut a la seva **fisiologia** i la seva funció reproductora, i a l'home amb els mitjans culturals i amb la vida pública. Ambdós casos resulten etnocèntrics, ja que es basen en una societat occidental.
2. Gènere com a relació social. Es tendeix a centrar el problema de les relacions de gènere en allò que fa la dona i l'home, i no en la valoració simbòlica atribuïda als homes i dones en una societat concreta. S'expliquen els problemes de gènere des d'una perspectiva sociològica, el gènere com a relació. Tot i que també es planteja la divisió sexual del treball i la divisió de les esferes domèstica i pública, es rebutgen els dos principis que defensava l'anterior perspectiva: ara la dona limitada en la seva funció de concebre fills i la distinció domèstic i públic, com a arguments vàlids per a l'anàlisi de les relacions de gènere en totes les cultures. La crítica més important que se li ha fet a aquesta perspectiva ha estat la manca d'ideologies culturals.

Actualment, la dona va ocupant els llocs de treball que tradicionalment s'han reservat als homes per la seva dimensió pública o productiva, però per aconseguir aquestes fites les dones han hagut de pagar un cost car, adoptant una doble estratègia: mantenir la funció reproductiva i assumir la productiva. Amb això volem aclarir que la igualtat d'oportunitats que tant s'ha reclamada implica a la dona assumir el rol principal que la societat li ha atorgat i que, a més, s'hagi de "masculinitzar", és a dir assumir actituds que els homes han adoptat a l'esfera pública, per tal de poder accedir a l'esfera pública, que com a persona hi té dret. És a dir, la dona ha ocupat un nou espai ja definit, en aquest cas, pel sexe contrari, dominat pels adjectius propis d'un rol oposat al d'ella.

La cultura política

Quan parlem de cultura política ens referim a les formes i maneres d'expressió de les persones, de les relacions que s'estableixen entre elles i amb les organitzacions i institucions en les que participen. Son les

que donen forma i coherència a un sistema polític concret, a la vegada que aquest sistema condiciona les relacions individuals o de grup i les interrelacions que hi ha entre ambdós⁵

Les dones tenen altres valors, altres interessos i participen d'una altra manera. Segons Down i Hughes³³ la cultura política és el resultat de la història del sistema polític i dels membres individuals d'aquest sistema, i és per aquest motiu està assentada en els esdeveniments públics i en l'expressió privada. Així doncs, cal partir de la base que aquestes activitats públiques i privades, com integrants del sistema de rols³⁴ a que responen, perpetuen allò que el propi sistema ha generat..

Però amb la incorporació de les dones a l'espai públic, com són el món laboral o la política, sorgeix una nova manera de fer política: Amb la reivindicació de el que és privat també és públic, es comencen a incorporar els adjectius associats a l'àmbit privat a l'hora fer política. Amb aquest plantejament es marca l'inici de la visibilització de la cultura política de les dones. Així adquireix noves formes d'expressió, tot i que aquest no és un fenomen reconegut per moltes de les noies joves que han participat en aquest estudi. Quan se'ls ha preguntat si les noies entenen la política de forma diferent precisament per la seva recent incorporació, només el 29.4 % de les noies enquestades ho han afirmat. Pertant, la cultura política de les dones entesa com l'aportació dels valors de gènere a l'espai públic no és un fenomen reconegut per les pròpies participants.

La cultura política de les dones s'hauria de considerar una forma de subcultura dins de la cultura dominant³⁵, ja que manté la seva especificitat, com a representant d'un sector de la societat que encara està en procés de ser reconegut i escoltat per a la cultura dominant masculina. Com que les demandes són pròpies del gènere femení, que encara avui té un paper secundari, es pot considerar que són temes de dones no només els que responen a la condició sexual (avortament, família, etc.) sino també aquells que representen la desigualtat de gènere com ara la diferència de salaris.

Però la cultura política no només condiciona només els temes d'interès, sino també les motivacions, actituds, formes d'organització, i en definitiva tot el que suposa la construcció de la identitat de la dona com a política.

A continuació ens aproximarem a aquesta realitat, a partir de les dades obtingudes durant el treball de camp, i que com ja hem dit suposen la nostra font principal d'informació.

⁶ Ortiz Cornelia, C. 1990:149.

³³ Down i Hughes.

³⁴ Rols: Adquirits ja en la socialització primària (a la família i a l'escola) i posteriorment en la secundària (treball, partits polítics, relacions amb les altres persones.etc).

³⁵ Ortiz Coruella.C. 1990:150

S'ha utilitzat el concepte Women's Issues (temes de dona) per referir-se a les qüestions que afecten a les dones. Issues significa problemes, assumptes. Aquest concepte s'utilitza per parlar de qüestions considerades rellevants³⁶

Per parlar de temes de dones cal distingir, precisament, entre els que els afecten directament per qüestions biològiques, com ara la maternitat, o per raons socials, producte de la diferenciació de gèneres. Quan hem preguntat a les nostres informants si consideren que hi ha temes específics que afecten a les dones, a través de l'enquesta, la resposta ha estat afirmativa en un 76% de casos. El que elles entenen com a temes de dones són els relacionats amb la reproducció o la violència de gènere. Per últim, la igualtat d'oportunitats també ha estat un tema comentat.

«El aborto por ejemplo, es un tema que el hombre lo ve desde su posición pero hay una diferencia, que somos nosotras que podemos dar a luz y todo lo que tenga que ver con esto... ellos siempre te dan una respuesta muy clavada porque no son capaces de ponerse en la piel [...]» NNGG

Són temes que afecten a les dones però la tendència general és pensar que són importants pel conjunt de la societat i, que per tant, s'han d'abordar des del conjunt de l'organització. La majoria de les noies considera que, malgrat hi ha temes que afecten directament al gènere femení, poden ser solucionats per qualsevol persona del partit, inclosos els homes. La solidaritat entre gèneres és vigent i s'insisteix en opinar que un home es pot solidaritzar amb una dona com una noia amb un problema de nois.

«Jo cree que son temas generais; que afectan a tothom. La discriminado de la dona és una injusticia social per tant, tant feminista pot ser un home com una dona [...] Jo cree que ho pot resoldre tant un home com una dona, només falta que en prenguin consciència, tant els homes com les dones. Ara que potser les dones polítiques prioritzen, o quan es paria de desigualtats de salaris, que potser una dona ho té més en ment, potser sí. Potser a un home se li escapa, Però jo cree que ho poden tenir en compte tots dos.»
JERC

«Nosaltres vam tenir el cas amb el tema de l'objecció de consciència que hi havia una àrea, que qui ho portava era un noi, i la majoria d'aquesta comissió eren noies i hi havia una noia que sempre deia que allò era un tema que afectava als nois però que les noies també hi teniem tot el dret de lluitar perquè era un tema de no feria mili, no?». UDJ

Malgrat que és obvi que existeixen temes en general afecten més directament a les dones que als homes, el fet d'establir Women's Issues ha estat frontalment criticat pel moviment feminista, en considerar que no existeix una identitat femenina universal sino múltiples identitats: Les dones no són un grup homogeni, dins de la mateixa subcultura femenina sino que apareixen subcultures més concretes, definides per l'edat, el nivell d'estudis, el nivell econòmic, etc.

Algunes de les noies entrevistades també han puntualitzat, en referència als temes del col·lectiu dona, que hi ha diferències entre aquelles que estan conscienciades de les que no ho estan. En resum, segons aquesta opinió el fet de ser dona no és cap garantia alhora de solucionar les discriminacions de gènere:

«jo pensó que pel fet de ser dona no val dir que tinguis consciència de dona.» JSC

Les autores d'aquest estudi també tenim interès en apuntar que hi ha diferents dones i infinitat de situacions, però la construcció social del gènere afecta a tot el col·lectiu, encara que sigui de forma inconscient. Per no entrar en polèmiques, hem optat per preguntar a les pròpies noies quins són els temes que, no només els afecten, sino que també els interessen.

En un estudi sociològic sobre la relació de les dones amb la política i el feminisme a l'any 1986, fet amb dones d'edat adulta entre 18 i 34 anys, s'establien els principis fonamentals d'aquesta cultura política femenina, sense establir comparacions —en negatiu— amb la cultura política masculina.

Els temes que semblaven que més els interessaven eren els relacionats amb la gestió dels problemes familiars: educació, economia domèstica, atur, i família en general. També els preocupaven problemes relacionats amb elles mateixes com treballar feina, la igualtat entre els sexes, la salut. D'aquesta manera, enllaçant amb el que hem comentat anteriorment, podríem deduir que quan les dones s'han incorporat en l'espai públic ho han fet conservant les funcions que tradicionalment s'han associat al rol femení.

Nosaltres hem demanat a les noies que han participat a l'estudi, joves i sense responsabilitats familiars, que ens enumerin quins dels temes que s'ocupen a la política convencional els interessen més.

Aquesta ha estat la resposta, de més a menys òptima:

- Cultura
- Educació
- Solidaritat i Cooperació
- Joventut i infància
- País
- Justícia
- Economia i finances

i Política

Premi Joventut 2001.

- Consum
- Medi ambient
- Noves tecnologies
- Seguretat
- Transport i mobilitat

Un cop més, els temes que apareixen com a prioritaris són els que menys pes tenen a les agendes polítiques dels partits, en canvi els grans temes polítics com l'economia o la seguretat, principals Ministeris i despeses de l'Estat Espanyol, es situen a les darreres posicions de l'escala.

Les dones, un cop més, aposten per temes de dona, així si no hi ha dones, aquests temes queden a Taire, perquè no hi ha pressió perquè es tirin endavant. Però si no hi ha dones a l'espai polític, es pot garantir que les seves demandes es compleixin? Com es pot aconseguir que els temes de preferència, actualment secundaris, tinguin rellevància?

Hi ha hagut dues respostes en aquest sentit, la promoció de polítiques d'igualtat i la creació dels grups de dones.

Ha estat des dels partits polítics d'esquerra des d'on s'han impulsat polítiques públiques per a la igualtat d'oportunitats, sobretot gràcies a l'aportació de les dones provinents del moviment feminista de segona onada. També hi ha tingut un pes important les reflexions fetes des del feminisme academicista. D'aquí la importància del contacte, la relació de sinèrgies, del moviment feminista acadèmic o dels moviments socials amb els partits polítics³⁷.

L'altra iniciativa per donar pes a les demandes de les dones han estat els **Grups de Dona** específics dins les pròpies organitzacions.

Els grups de dones dins les organitzacions juvenils.

Els grups de dona es creen, precisament, per canalitzar i reforçar les veus de les dones dins les organitzacions. Com ja hem dit, aquests temes potser no existeixen a les agendes polítiques precisament perquè són invisibles. Dins les dinàmiques de les organitzacions els temes de dona no tenen la mateixa importància, ni el temps de dedicació o infraestructures que d'altres que hem mencionat anteriorment com el econòmics o laborals. La gestió i posada en pràctica de polítiques a favor de les dones no és el més complicat, sinó que siguin susceptibles d'implantació³⁸.

Els grups de dones es proposen no només tractar els temes d'interès específics, sinó també incorporar la perspectiva de gènere en tots els assumptes polítics. És l'anomenat «Tall de Gènere».

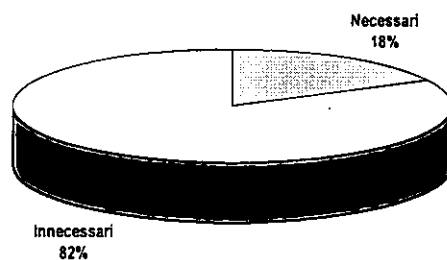
A les joventuts dels partits polítics el tema dona és tractat de forma diferent segons l'estructura de cada partit. En alguns casos existeix una comissió o secretaria específica, en d'altres el tema dones forma part de benestar, en d'altres ni tan sols existeix o bé s'ha invertit el concepte dona pel d'igualtat:

³⁷DALHERUP,(1986):15

ORGANITZACIÓ POLITICA	GRUP DE DONES
Joves Esquerra Verda-Joves Iniciativa per Catalunya.JEV-JIC	Dona Jove Jev-Jic
Joventuts Esquerra Republicana de Catalunya.JERC	Comissió per a la igualtat d'oportunitats Home-Dona
Joventuts Nacionalistes de Catalunya. JNC	Grup Dona- Jnc
Joventuts Socialistes de Catalunya.JSC	Secretaria de la Dona Jsc.
Noves Generacions del Partit Popular de Catalunya. NNGG	Grup Dona Jove Noves Generacions
Joves d'Unió Democràtica de Catalunya. UdJ	No teñen comissió específica

De les cinc organitzacions estudiades, només UdJ no té grup de dones. Paradoxalment, més de tres quartes parts del total de noies enquestades consideren que no és necessària l'existència de grups específics dins de la seva organització, malgrat tinguin grups de dones.

ÉS NECESSARI QUE EXISTEIXIN GRUPS DE DONES DINS LES ORGANITZACIONS POLÍTQUES JUVENILS ?

Font: Elaborado a partir de les dades de Herrera L; Seco M., Terribas P.: *Enquesta sobre càrrees de responsabilitat i lideratge 2001-2002*

Com funcionen els grups de dones?

³⁸ OUTSTSHOORN; 1991 / *Is this what we wanted? Positive actino issues perversion*, dins E. MEEHAN i S. SEVENHUIJSEN, 104-121.

Generalment, els grups de dones son espais de debat i treball entorn de temes que afecten a Ea dona, tot i que algunes comissions treballen amb el concepte de la igualtat per ambdós sexes. Tradicionalment, però, les dones canalitzaven les demandes pròpies a partir d'aquests grups perquè prenguessin força a l'executiu. Avui, alguns d'aquests grups son mixtes, a diferència d'uns anys enrere, però a la pràctica son les noies qui mes activament participen o dirigeixen les dinàmiques de funcionament.

L'estructura interna deis grups ve determinada per la de la pròpia organització, és a dir, existeix un/a responsable visible, s'aproven els documents segons la jerarquia preestablerta, es segueixen els calendaris d'activitats marcats peí conjunt de la organització, etc. Però es tendeix a opinar que la praxis interna d'aquests subgrups es diferencia, respecte a la resta de comissions, per la informalitat del grup. Dit d'altra manera, alguns grups de dones es caracteritzen per utilitzar unes estructures mes flexibles com ara improvisar l'ordre del dia i es practica un llenguatge mes informal, per acabar assolint un ambient «càlid i familiar». Les pròpies noies que participen en aquests grups ens expliquen aquest fenomen:

«Segur que les dones parten mes d'elles mateixes i sovint es diu que quan ens reunim fem mes terapia que res mes, pero a mi em sembla fins i tot maco.». JSC.

La dinàmica d'aquests grups de dones és mes participada, s'intenta parlar en forma de taula rodona i implicar ('experiencia pròpia al discurs polític. Alhora, també es formen grups mes flexibles peí que fa a calendaris i ritmes de participado, ja que es reuneixen mes esporàdicament que altres comissions i l'assistència és mes intermitent, potser perquè les noies que hi participen combinen el treball en altres grups de treball mes estrictes. Caldria considerar aquesta doble militància com un doble esforç perquè poques noies pertanyen exclusivament al grup dona i, per tant, sovint esdevé una participado secundaria.

A continuado exposem les característiques principáis deis grups de dona en forma de taules, amb una breu explicació de cada cas.

DONA JEV- JIC				
Any de fundado ? Dona Jove.				
Lloc que ocupa dins de Torganització:		Secretaria	Comissió	Grup Autònom
Responsable/es ? 1 noia				
Nombre de persones que participen?	Noies: 12			Nois:
Freqüència amb que us reuniu ?	Habitualment	Esporàdicament	Per data senyalada	Al tres
Descripció del funció amant: Generalment les trobades són quinzenals. Amb una proposta concreta d'actuació (formato, celebradó, etc.)				
Relació amb d'altres grups de dones ? Com que el partit de referència té també una secretaria de la dona que està dirigida per l'anterior responsable de Dona Jove, la vinculació entre les dues organitzacions és molt estreta. Mantenen contacte amb organitzacions feministes com Ca la Dona o Dones per Dones.				

El grup de dones de les Joventuts d'Esquerra Verda-Dones amb iniciativa és un grup mixte, és a dir, obert a la participació tant deis nois com de les noies del partit, tot i que a la pràctica els nois redueixen la seva presència en actes puntuáis com el 8 de Març. El grup de Dones actualment viu una etapa de reactivado ja que, després d'una época molt participativa i amb un pes reconegut dins la organització, amb el canvi de persona responsable s'ha produït un paréntesis. Malgrat tot, les noies que hi participen están decidides a continuar amb la tasca iniciada fa uns anys i fins i tot combinen les reunions del grup de dones Joves amb les reunions del Grup de Dona del partit de referència, és a dir Iniciativa per Catalunya. Les reunions del Grup de Dones Joves es realitzen esporàdicament i a la seu de la organització, en el cas de Barcelona, hi participen unes 8 noies.

COMISSIÓ PERA LA IGUALTAT D'OPORTUNITATS HOME-DONA. JERC				
Any de fundado ?. Grup refundat a l'any 2001, anteriorment eren el grup Espiral.				
Lloc que ocupa dins de l'organització:	Secretaria	Comissió depenent de la secretaria de drets socials.	Grup autònom	
Responsable/es ? 1 noia				
Nombre de persones que participen?	Noies: Entre 10 i 12 noies.		Nois:	
Freqüència amb que us reuneix ?	Habitualment	Esporàdicament	Per data senyalada	Altres
Descripció del funcionament: Es reuneixen per debatre temes puntuais.				
Relació amb d'altres grups de dones ? No.				

Aquest grup tracta aspectes de desigualtat de generes dins les Joventuts d'Esquerra Republicana de Catalunya. Es tracta d'una comissió que pertany a la secretaria de Drets Socials d'aquesta organització juvenil. Des de fa un any viu una nova etapa després d'un temps de parada. Fa uns anys el tema dona es tractava des d'Espiral però, com en d'altres ocasions, es va dissoldre deixant un buit a l'organització que s'està intentant redefinir actualment, buscant suport i participació entre la militància de JERC. De moment les reunions son esporádiques i en petit comité, per així consolidar-se com a grup.

SECRETARIA DE LA DONA -JSC				
Any de fundado ? 2000				
Lloc que ocupa dins de l'organització:		Secretaria	Comissió	Grup Autònom
Responsable/es ? 1 noia				
Nombre de persones que participen?		Noies:		Nois: 12 noies
Freqüència amb que us reuniu ?		Habitualment: 1 cop al mes. Generalment les trobades no son presencials	Esporàdicament	Per data senyalada Altres
Descripció del funcionament: Bàsicament és fa tot a través d'internet. Existeix un Fòrum de discussió on és planteja un tema cada mes.				
Relació amb d'altres grups de dones ?				
Contactes mes habituals amb l'Associació Dones per Dones.				

La particularitat del Grup de dones de les Joventuts Socialistes de Catalunya es trava en l'ús que fan de les noves tecnologies com a eina de comunicació i formació per les noies que hi participen. L'enviament de materials i l'organització de fòrums a través d'Internet permet una major participació, segons la seva responsable, perquè així s'eviten els desplaçaments o les intervencions massa precipitades: amb la distància hi ha més llibertat per participar i explicar-se tot el que convingui, fet que no es dona a les reunions ordinàries. Cada mes es toca un tema que prèviament s'ha consensuat a la reunió física trimestral, a partir de retalls de diari o polèmiques actuals es pretén formar i discutir sobre qüestions més àmplies.

DONA JOVES NACIONAUSTES PER A LA IGUALTAT. JNC				
Any de fundació ?				
Lloc que ocupa dins de l'organització:	Secretaria	Comissió	Grup Autònom	
Responsable/es ? 1 noia				
Nombre de persones que participen?	Noies:		Nois:	
Freqüència amb que us reuiu ?	Habitualment	Esporàdicament	Per data senyalada	Altres
Descripció del funcionament: Aquest Grup funciona com a associació. Fins fa un any estava vinculat directament al Partit. Ara és un Grup Autònom. Está compost per gent de totes les edats. Teñen un local a l'Hotel d'Entitats del Districte de Gràcia. Realitzen activitats molt diverses, des de conferències, xerrades, campantyes, o l'edició d'una revista.				
Relació amb d'altres grups de dones ? Les relacions son mes de caire institucional (Institut Català (Dona de la Generalitat de Catalunya, o l'Oficina per la Igualtat d'oportunitats de l'Ajuntament de Barcelona)				

DONA JOVE. NN.GG.				
Any de fundació ?				
Lloc que ocupa dins de l'organització:	Secretaria	Comissió	Grup Autònom	
Responsable/es ? 1 noia				
Nombre de persones que participen?	Noies: Entre 6 i 8 noies.		Nois:	
Freqüència amb que us reuiu ?	Habitualment	Esporàdicament	Per data senyalada	Altres
Descripció del funcionament: Es reuneixen només en dates senyalades..				
Relació amb d'altres grups de dones ? No.				

Hem parlat la cultura política per referir-nos a aquells valors i actituds que les joves que participen a les organitzacions han assumit, de forma gairebé mecanitzada, a l'hora de realitzar aquesta activitat. A través de l'existència dels grups de dones també hem copsat la necessitat que aquestes noies tenen, en tant que minoria, de diferenciar-se i fer sentir la seva veu. Malgrat tot, volem insistir en la idea que les noies com a **col·lectiu** presenten grans diferències individuals a l'hora de projectar-se i reivindicar la seva condició. Aquests perfils responen, un cop més, a trajectòries individuals difícils d'explicar una per una, per això volem fer una reflexió sobre la identitat de les noies respecte els conceptes propis del feminisme: què entenen per igualtat, diferència, col·lectivitat, discriminació, etc. que hem plantejat durant l'entrevista

La identitat

Com hem dit, els homes i les dones naixem amb comportaments preestablerts socialment, per això diem que les nostres identitats, tal i com hem explicat al principi d'aquest apartat, han estat pautades per la diferència de gèneres i la construcció dels rols des de la primera socialització. Tot i que en la vida adulta intentem modificar aquestes pautes, el pes de l'herència cultural fa que els canvis a vegades restin en la superficialitat de les accions i pensaments.

Les noies entrevistades es consideren dones joves, modernes, absents de la càrrega social que van tenir les dones de generacions anteriors. Poques vegades s'han sentit discriminades per raó de sexe a l'hora de fer política. Algunes autores les han anomenat com a les feministes de 3ª generació, en referència a les feministes de primera i segona onada (finals s. XIX i XX i dècada dels 60-70). Rebutgen la dialèctica existent dins el pensament feminista, entre les opcions del feminisme de la igualtat i el feminisme de la diferència com a dues postures extremistes des del seu punt de vista. Elles entenen la igualtat com a la uniformització d'homes i homes, i per això la rebutgen la opció igualitarista. Per altra banda, la majoria no creuen en la diferència perquè entenen que aquesta és essencialista i porta a la lluita absurda entre sexes, que també refusen. Finalment, tampoc són partidàries d'una postura victimista que indiqui som el "sexe débil", ja que creuen que el canvi social s'ha d'assolir a través d'una reivindicació de caire optimista. Volen creure que tenen les mateixes possibilitats que els homes, i que són les dones de generacions anteriors les que amb la seva insistència poden acabar creant problemes que elles no veuen. És el que Marina Subirats ha definit com el "ser i haver de ser". Pensen que insistir en la desigualtat només fa que perpetuar-la. Han crescut en igualtat de condicions, i per tant, mantenir la diferència entre homes i dones, més enllà del que és la diferència biològica, no té sentit, perquè en cap cas estan disposades a renunciar a parts de la seva existència per conformar-se a uns patrons preestablerts.

Però de vegades topen amb la desigualtat que tants cops han volgut obviar, i aquest fet s'accentua a mida que es van fent grans, quan s'independitzen, estableixen les seves refacions de parella i entren al mercat laboral. És aleshores quan se n'adonen que en certs moments de la vida personal i social se'ls continua exigint massa, amb l'excusa que es puguin equiparar amb els homes, i aquesta situació de vegades les confon i els crea rebuig. En aquest moment, la diferència se'ls rebella com una clara discriminació, i això provoca que aquestes dones retrocedeixin en les seves actituds, i que assimilin per inèrcia un paper que al principi no s'haurien plantejat interpretar, perquè la lluita és massa ferragosa. Haver de demostrar més esforç per arribar al mateix lloc, i això només fa que generar dubtes sobre elles mateixes i sobre les seves capacitats.

«Tu tienes que demostrar el doble, pero sin duda porque eres mujer y a parte tu como mujer no puedes fallar y por ésto le pones más empeño. Yo siempre digo que somos nosotras solas quienes nos discriminamos, ellos no.» NNGG

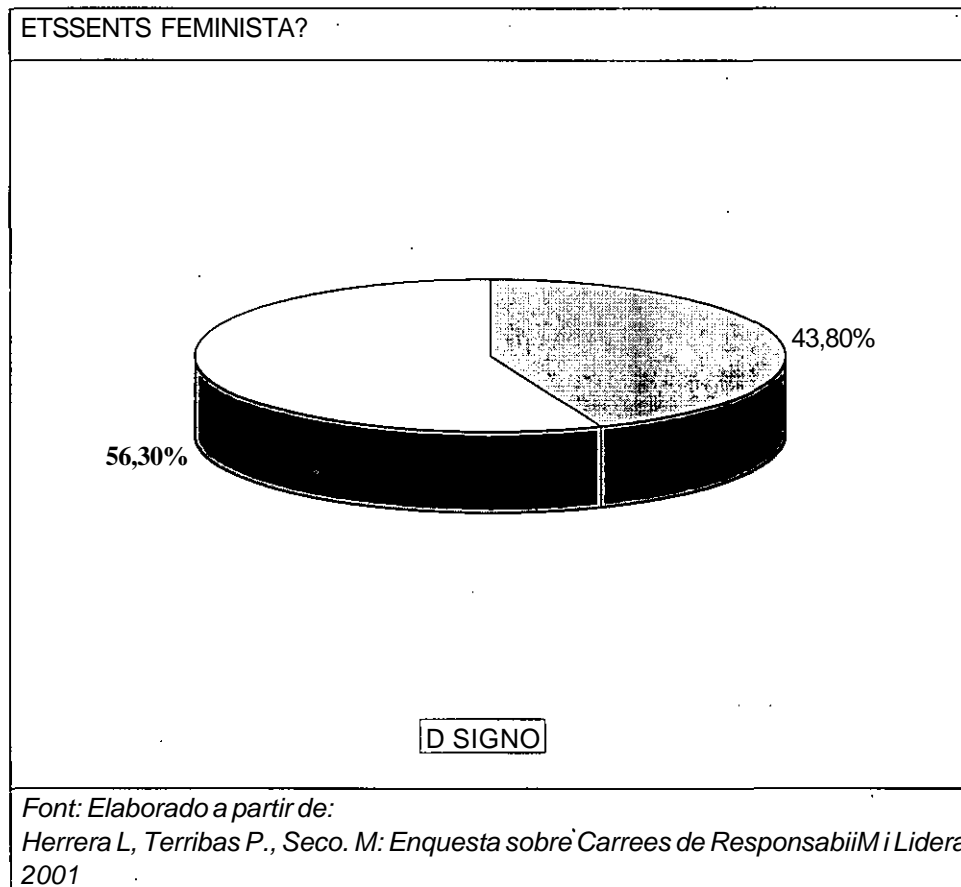
Que la igualtat existeix, que nois i noies som lliures de fer el que vulguem és un fet innegable, però el no poder triar, fer o dir alguna cosa s'ha entès com una manca de capacitat i no pas com una manca d'oportunitat, perquè el fet de no arribar a assolir un lloc o una situació determinada l'atribuïm a no tenir capacitat o preparació, a no tenir prou empena o voluntat. Les dones encara estan condicionades i sotmeses a uns rols i a unes pautes de conducta molt subtils. Les desigualtats encara existeixen, però per la forma subtil que ha anat adoptant es fa difícil notar-les i combatre-les. Perquè aquesta desigualtat ha estat capaç d'esquivar lleis, institucions, i fins i tot bandejar la lluita feminista, o el que és pitjor defugir les nostres consciències. Només percebem la discriminació en casos aïllats o bé massa globals, i així és molt difícil combatre-la

«S'han aconseguit coses bàsiques a les lleis, però les discriminacions continuen essent una rera l'altra. Ahir estava parlant amb una companya meua que havia fet un màster al Instituto de la mujer i va anar a Mèxic a treballar el tema en un departament, tema de gènere, i va ser perseguida sexualment per un catedràtic de sociologia. Al departament de «gènere» cap ni una de les seves companyes la va recolzar. I discriminacions petites i quotidianes a montón, no entris a la barra d'un bar sola perquè ets una puta i a la hora de servir vins... per què en aquest moments les dones no se n'adonen? Suposo que perquè ja va bé. La discriminació existeix.» JSC.

Com entenen el feminisme ? L'aposta per l'igualitarisme.

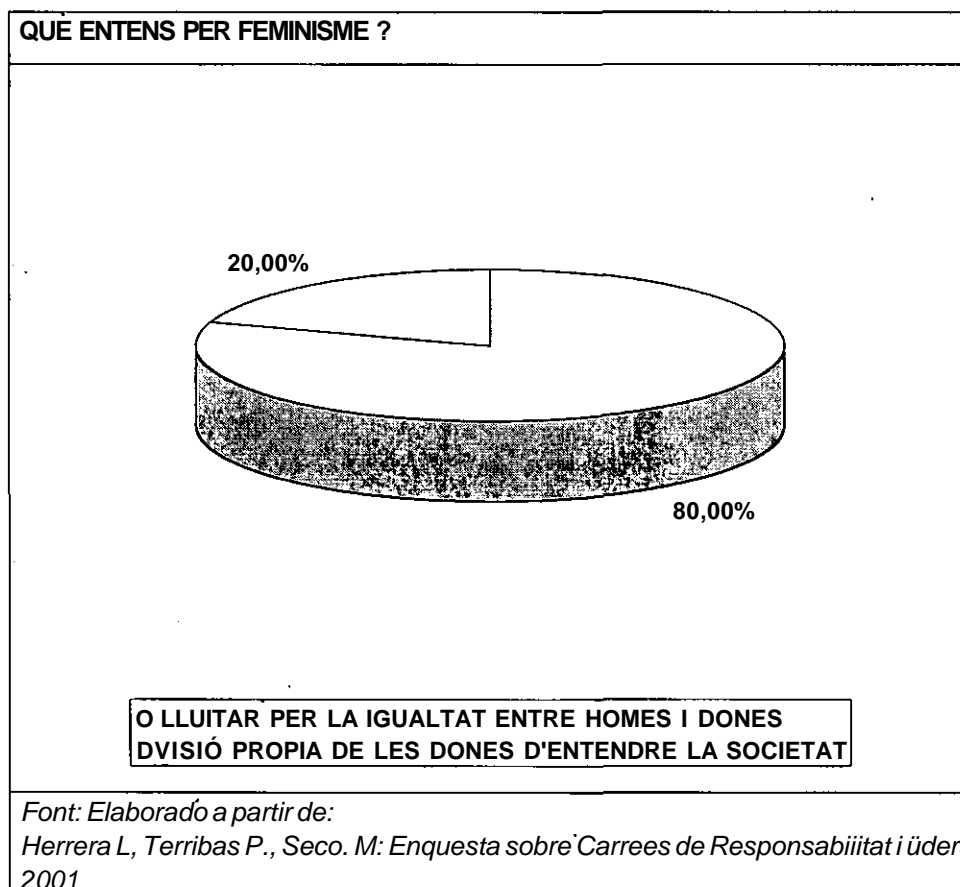
Amb l'evolució de la societat i a causa precisament de l'èxit de la causa feminista, avui en dia les dones es permeten una visió mes relaxada, una postura mes elegant en relació a la societat (Gil Calvo, 2000).

Malgrat que les noies que hem entrevistat reconeixen la tasca del feminisme en l'assimilació de les dones com a ciutadanes de pie dret, sembla que per elles el feminisme ha deixat de teñir el sentit primigeni. Consideren el feminisme com l'expressió teòrica d'un procés de canvi social del passat, que ha mobilitzat canvis en tots els nivells de l'existència humana: en el nivell econòmic, en el nivell polític, en l'ordre cultural i en les organitzacions simbòliques. Però ara per ara no situen el feminisme al centre del seu discurs, segurament se'n senten allunyades pel canvi generacional o perquè, tal i com assenyala Marina Subirats, "mentre que al voltant del sexe és construeixi una identitat de gènere basada en la limitació, les dones voldran prescindir-ne. S'acceptarà un sexe diferenciat, per rai biològica, però no pas un sexe que imposi un desenvolupament social diferent, centrat en la subordinació de les dones envers els homes".

És a dir, les noies que han resolt l'enquesta pretenen arribar a la igualtat, sense que aixó es tradueixi en una homogeneització envers els homes, volen continuar existint en diferència, no només entre els sexes, sino també entre les mateixes dones. És la igualtat d'una equiparació de drets real, d'oportunitats, de

tráete. Una igualtat que s'oposa a la discriminado, al privilegi i que tampoc és igualitarista en el sentit uniformitzador.

«Jo entenc que feminisme és la lluita perquè homes i dones, independentment del seu genere, tinguin els mateixos drets isiaixó és feminisme jo també ho sóc iés feminista tota la meva organitzadó.» UDJ

«Feminisme entes com qué ? Per feminisme entenc una mica la consciéncia de la problemática de les dones a ser conscients i intentar minorar per a la igualtat, per mi aquest és el meu concepte de feminisme, que no és un concepte tancat. JNC.

«Jo cree que el feminisme és mes una necessitat de ser superior. A nivell d'igualtat d'opoñunitats ja ho trobomésbé.» JNC

«El feminismo aún tiene vigencia. El feminismo se puede discutir y contra-argumentar, pero nunca va ha morir. Por desgracia siempre habrá desigualdades.» JSC.

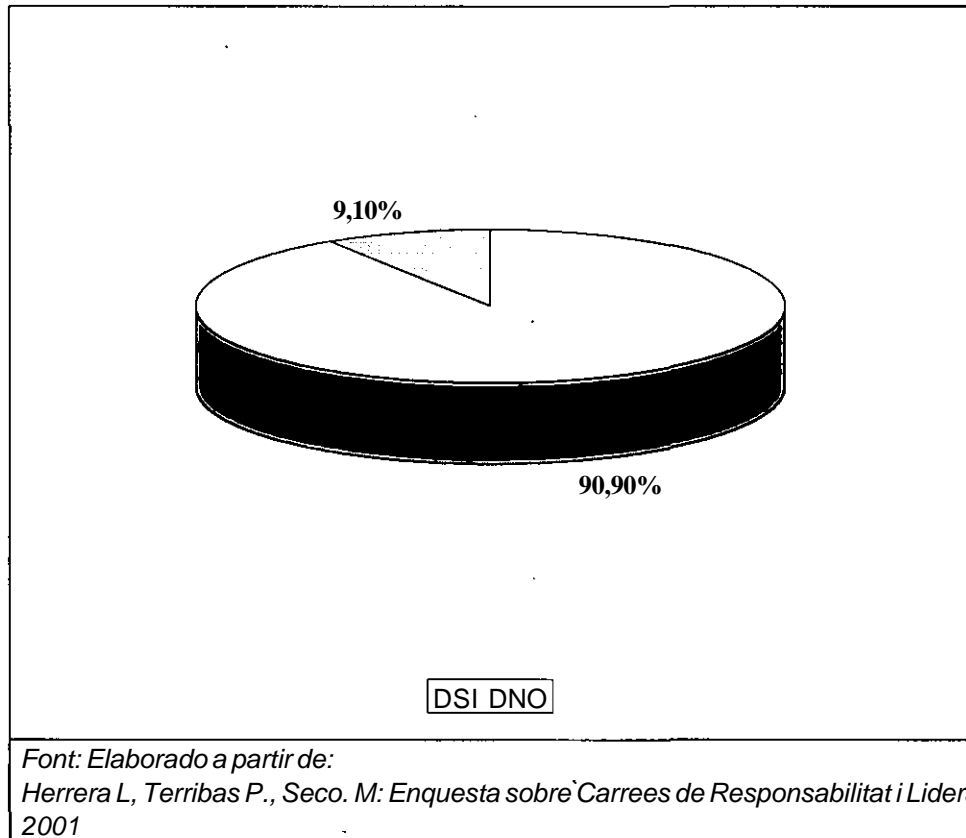
«Jo no cree que tothom entengui el mateix peí feminisme i com a nou moviment social té moltes corrents. És el mateix que socialisme que no tothom entén el mateix. Aixó son idees d'aquestes molt abstractes. Hi ha moltes possibilitats. La gran majoria pensa que vol dir ser millor que els homes. Jo el que vuli és que hi hagi igualtat, jo no vuli caure en el mateix error que eis homes. També pensó que els homes en certa manera haurien de comengar a ser fem'tnistes. Hi ha dones que ens n'adonem però ells no e n'adonen que están en un sistema patriarcal que eis obliga a ser freds, a no poderse comunicar, a ser inexpressius, i a mes a mes, es suposa que quan veuen un nen s'han d'apartar. Cree que els agradaría molt no haver de fer tot aixó.» JERC.

En resum, les diferents postures apuntades per les noies entrevistades les podriem resumir de forma esquemática de la següent manera:

DIFERENCIA + IGUALTAT = NO DISCRIMINADO

L'aposta per la diferència o l'aposta per la igualtat teñen com a objectiu comú i principal la no discriminado de les dones. Ideològicament les dones joves feministes es traben en un moment de transido, recullen l'herencia del feminisme de generacions anteriors, al qual deuen un canvi profund de comportaments i actituds socials i esperen que arribi el vertader nou model de societat. Reconeixen l'esforç de les dones que han trencat el lligam amb la tradició.

EL MOVIMENT FEMINISTA HA AJUDAT A INCENTIVAR LA PARTICIPACIÓ DE LES DONES EN L'ESPAI POLÍTIC?

Les noies actuals no compten amb el suport gratificador que van tenir les joves dels anys seixanta i setanta. En aquella època la rebel·lia i les actituds contraculturals van alimentar els canvis generacionals i van servir de suport per a una transformació de valors ideològics i estètics. El feminisme que formulen aquestes dones joves es centra en la destrucció del gènere femení imposat, i assumeixen la transformació en individus d'experiència diferenciada³⁹.

Encara que aquestes dones joves tinguin una visió positiva del futur, la seva vivència davant la diferència és més analítica que no pas reivindicativa. Les dones s'enfronten als canvis de la societat actual com si els exigissin que la pròpia superado i la dels homes. En part és un camí a cegues per falta de referents i de models. Els canvis són tan nombrosos que no serveix cap model femení ni masculí. És una trajectòria complexa que no és unidireccional ni fàcil i per això mateix, es veuen obligades a fer constants introspeccions per poder treballar, en la reflexió personal, les respostes que l'entorn no els proporciona.

Elles parlen d'un feminisme que s'ha de construir a partir d'un sistema de valors que no suposi necessàriament la negació del que ja existeix⁴⁰ i que permeti l'accés a totes les pautes pròpies del gènere masculí que tinguin un valor social. Aquest accés a les pautes pròpies del gènere també les traslladen al masculí, en tant que els homes les han d'adaptar pels seus valors positius. Aposten per

³⁹ WAA. „Dona Jove i Política. Pág. 178.

⁴⁰ Subirats, 2000:55

ajuntar el bo i millor dels valors femenins i masculins, intentant prescindir de les pautes que la societat ha establert durant segles, donant-los una nova dimensió.

Veuen un canvi en els seus companys masculins respecte al model familiar dels pares, que rebutgen el rol de subordinació de la mare. Per elles existeix una nova generació d'homes que assumeix obertament remanenciació de les dones, perquè ho han mamat des de petits, perquè ells i elles han crescut plegats. Atribueixen decididament aquest canvi en les relacions de parella, al dia a dia, a la convivència, però en aquest àmbit encara romanen comportaments residuals masculins de les generacions anteriors.

«Dedicar-te a la política et treu hores privades i això costa d'explicar. Jo per exemple avui ara aniré al Bages i probablement arribaré alai i demà sant tornem-hi a treballar a les 9 / és un sacrifici i la gent... normalment no ho té present... Ciar, és molt complicat, però si tu tens una parella que compregui que tu et vulguis dedicar a això i entén que un fill no és només de la mare i que es queden embarassats tots dos, dones això també ho facilita, no?» UDJ

La igualtat que es predica en l'àmbit privat ha de ser la mateixa que és predica en l'àmbit públic:

«La teva concepció d'àmbit privat es projecta a la teva vida pública, és que sino seria falag. Jo sóc una dona casada i a casa meva, el meu home porta mes les coses de casa perquè s'hi passa mes hores i és qüestió de repariment per disponibilitat i no podria estar predicant una cosa i a casa meva fer-ne una altra.» JNC.

Els seu objectiu és sentir d'una altra manera, teñir un criteri al marge de qualsevol discriminació, que revalorí el que és femení i neutralitzi la seva vinculació a una situació de dependència. Aspectes com la sensibilitat no s'han de veure com una debilitat!, cal considerar la feminitat com una cosa valuosa davant la masculinitat, en un pla d'equivalència, és un intent d'evitar la superado o el domini.

Perqué está desprestigiat el feminisme ?

Les opinions son torga diverses; N'hi ha que mai s'ho han plantejat.

«No ho sé, no m'ho he plantejat mal». NNGG

D'altres pensen que ha estat mal interpreta!.

«Porque se nos reduce a que somos unas radicales, pero cuando te argumentas con datos, es cierto que hay muchos hombres que rechazan el patriarcado , pero esto no deslegitima al feminismo, porque el feminismo no es sólo estar a favor de las mujeres, sino de todos.» JSC

«No cree que estigui socialment molí acceptada la paraula feminista, ni no dic perquè hi ha geni que els "istes"... per mi feminista vol dir millorar la condició de genere i buscar la igualtat per a tothom, és a dir, no demano mes del que teñen els altres, no ? Una igualtat que és traduiria per exemple en una corresponsabilitat en ja familia, en la cura deis filis, en la llibertat d'opcions sexuals, etc.» JNC

«Et mal interpreten la majoría de vegades, el 80% de les vegades et diuen que bueno, tu lo que eres es una lesbiana histérica radical i no sé cuantas cosas más, no?» ICV

«El problema es que la gente no sabe que feminismo significa igualdad. Portas mujeres que lo han dicho. Yo creo que no tienen información o a mi esto no me lo ha explicado nadie ni en el colegio ni nada, yo esto lo sé porque estoy en un partido político y sino no tendría ni idea de lo que es feminismo y tendría la misma ideal que la calle y también puede ser que ios grupos feministas den una imagen que no es la correcta.» NNGG.

«Jo cree que és molt fàcil d'entendre, jo cree que és una qüestió lingüística, jo cree que la geni diu masclisme per tant feminisme, i ja está, és igual. No paren a pensar que el contingut de la paraula ho és. No només és el desconeixement de «de qué parlaran aqüestes», sino que es pressuposa que parlaran de... tota una serie de coses que es suposen que farem allá. Una vegada vam fer un cartell que deia, rollo diccionari, el significat de feminisme i et significat de masclisme, perquè quedes ciar, i vam encariellar per tota Catalunya. Una mica ja fartes del tema.. Garantiréis drets de la resta de la poblado em sembla algo imprescindible.» ICV.

D'altres pensen que de forma intencionada s'ha volgut que s'entengués de forma errònia :

«Pensó que és una estrategia del propi sistema. Per una banda assimilar certa parí del discurs i per l'altra ridiculitzar l'altra, I per l'altra banda pensó que el moviment feminista també té una parí de responsabilitat perquè la manca de compromís amb els homes, la manca de voluntat perquè els homes tinguin consciència de genere masculí igualment, aquesta manca de treball, les ha poríatjo cree en un carrer sense soríida, Una negativització, que elíes ja s'ho preñen bé i permeten que ja sociedad tes ignori.»
MARÍA. JEV-JIC.

O perquè el mateix discurs feminista ha pecat de ser massa revolucionari i moltes dones no s'hi han sentit identificades:

«Jo suposo que és perquè ni ha dones que han fet declaracions que han ofés a altres dones, potser no totes les dones són feministes. A casa meva teñen una forma de funcionar dones que evidentment ve d'una cultura determinada i la meva mare és qui ho fa tot, jo mai he vist al meu pare fent el diñar exceptuant quan hem fet alguna costellada, quan hi ha hagut una declarado d'una dona que tu i jo podem assumir com a normal, probablement fa 10 anys a la meva mare alió que deia aquella dona ii podía sonar malament a les orelles i a un home també. Probablement a aqüestes generacions que de cop i volta una dona digui que ella vol el divorci, per exemple, devia sentar com una patada i encara mes amb declaracions contundents i radicáis com hi ha hagut» UJD.

I finalment perquè dins del mateix moviment feminista s'han generat diferents corrent, que des de fora s'han vist en termes de confrontado:

«Perqué hi ha hagut molts corrents feministes que anaven en contra de l'home í aixó ha fet molt mal, i eren minoritàns, perquè en general el corrent feminista va amb l'home, perquè tan feminista pot ser un home com una dona però aquests guetos de dones que pensen que els homes son els dolents de la peí lícula i que per si mateixos ja son dolents, aixó ha fet molt de mai. I la imatge de les noies joves del feminisme és aixó. I precisament ai congrés nacional es va aprovar una esmena que deia que les JERC no podem parlar de feminisme ni de masclisme sinó que havíem de parlar d'igualtat. Contraposava feminisme amb masclisme. El masclisme no és pas un moviment social, és en tot cas una actitud que tant poden teñir els homes com les dones. I contraposaven aixó precisament per esquivar la paraula feminisme. Hi ha moltes noies que no els agrada el terme feminisme.» JERC

«Potser perquè hi ha hagut molta divisió interna entre la gent que es declara feminista perquè hi ha moites tendéncies internes i entre aqüestes tendéncies, només fan que tirarse pedrés. Jo cree que el missatge no és prou ciar o no s'ha explicatprou.» JEV-JIC

«És la reivindicado davant el que aquesta persona considera que és una amenaga del sexe masculí, pensó que volen sersuperiors ais nois.» JNC

Ets sentis representada per les dones que en l'actualitat fan política ? simbólicament, i no pas per discurs?

«Poc, no hi ha models. La Hillary Clinton per mi és un model exemplar, la Thatcher no. La Clinton és molt vàlida i intel·ligent Ha fet carrera política a través del seu marit tot i ser ella mes vàlida. La seva carrera ha anat subordinada a la del marit perquè la societat l'abocava a aixó, no ho podia fer de cap altra manera.» JERC

«En part si i en part no, perquè dins de les dones no tenim un pensament homogeni, liavors, dar, hi ha dones que no comparteixen, per donar-te un exemple, la reclamado de ja iguaitat de drets per ais homosexuals i per mi dins de ja iguaitat de genere també és important demanar aixó, i liavors, jo no puc esperar que una minoría representi al 100%, és a dir, perquè siguin dones polítiques jo em sentó mes representada, però no tinc perquè compartir els seus pensaments.» JNC

«Peí fet de ser dona no, el que em preocupa és que siguin raonables. De vegades em puc sentir mes representada per l'Imma Mayo! i d'altres peí López Bulla, no?» JEV-JIC

La consciència de genere i de col·lectivitat en la construcció de les identitats.

Les noies joves que hem entrevistat no es reconeixen com a col·lectiu, no és que pensin que entre elles existeixen múltiples diferències, sino que no hi veuen la necessitat: opten per una estratègia de lluita per a la iguaitat des de la mes estricta individualitat. No volen que se'ls classifiqui com el segon sexe, ni patir un enfrontament amb el sexe contrari, perquè saben que és amb elí amb qui cada vegada mes han de conviure.

Seguint les opinions que s'han generat entre les diferents teóriques feministes, cal teñir present la necessitat de l'existència d'una identitat col·lectiva per tal que els moviments de dones puguin aspirar a ser un actor social fort que presenti una identitat política coherent, encara que aixó es limiti en un "acord de minims", perquè tal com assenyala el sociòleg Alain Touraine⁴¹, no hi ha actor social sense consciència d'acció, i la capacitat de reflexió condueix a l'acció intencional. S'ha de partir de la idea que totes les dones comparteixen una opressió comú, a pesar de saber que la discriminació no ens afecta a totes per igual, sino que aquesta está condicionada per moltes variables; des d'aquelles mes simètriques i d'estructura d'oportunitats fins a la classe social, l'ètnia, la preferència sexual, etc.

Si no s'aconsegueix establir una identitat comuna dins els col·lectius de dones, aquest no pot esdevenir un actor polític amb venadera capacitat de transformado social. La formulado d'una identitat política, en l'actualitat, significaría un vincle d'unio de totes les dones que històricament encara no s'han percebut com un grup amb interessos comuns. Les dones, dones, es constituyen com a subjectes polítiques per a articular de forma comú la lluita política col·lectiva: «Esta identidad, lejos de fundarse en esencias u ontologias es crítica reflexiva a la identidad femenina.» Celia Amorós⁴². És a dir, que la identitat col·lectiva esdevé Teina, l'instrument fonamental per a la lluita, però mai com l'essencialisme o l'exaltació

⁴¹ TOURAINE..1990.

⁴² AMOROS.1997

de la diferència. Sense una identitat col·lectiva no hi ha moviment social, ni possibilitats de lluita contra la poca representació en els àmbits de poder.

Una explicació a l'actual manca de consciència de gènere per part d'aquestes noies, pot ser la resistència al canvi, que en un cas extrem podria suposar la regressió i reproducció de la tradició⁴³. El cicle que els autors defineixen com la resistència al canvi, es produiria en el pas de la revolució dels anys 70-80, en el context del final de la dictadura, la transició i l'inici de la democràcia, vers una situació d'assentament, de reproducció, en certa manera de regressió al rol més tradicional de la dona. Aquesta tendència de les noies joves moltes vegades és inconscient i difícil de detectar. Els trets moderns i tradicionals conviuen junts, es creuen i generen un procés de reinterpretació. Antics significats s'adscriuen a elements nous, o els valors recents canvien el significat cultural de les velles formes⁴⁴.

Quan la supervivència continua és perquè ha adquirit un nou significat, una nova funció dins del seu context⁴⁵.

Des de la psicologia aquest fenomen de **resistència al canvi** s'ha anomenat el desdoblament psicosocial: entre Tapant d'allò vell, tradicional i naturalitzat, i Tapant d'allò nou, s'esdevé la coexistència que fa difícil tirar endavant i dona com a resultat un desdoblament en el sentir, en el fer i en el pensar.⁴⁶

Entenem per canvi, l'alteració apreciable de les estructures socials —patrons de pautes d'acció i interacció social— incloses les conseqüències i manifestacions d'aquestes estructures, que s'incorporen a normes, o a regles de comportament, valors, productes i símbols⁴⁷. El canvi pot ser imperceptible, això no vol dir que deixi de produir-se. El canvi és un procés que abasta la incorporació, la tergiversació i la negociació, passant per la resistència i la readaptació renovadora, fins a arribar a una ruptura o recomodació i un nou aprenentatge⁴⁸. Els canvis polítics, sobretot a nivell legislatiu, han anat més ràpid en comparació a les pautes mentals; en comptes de generar-se una assimilació o paral·lelisme es produeix una asincronia. Els canvis són sempre quelcom incòmode i desestabilitzador cultural i psicològicament parlant, malgrat que puguin ser desitjats. I fins i tot, la lentitud del canvi pot portar desànim⁴⁹. En tots els processos històrics les evolucions i transformacions de la posició i situació de les dones, i de les relacions intergeneracionals és notòria: «*El mismo movimiento feminista nace dentro de la modernidad que incluye,*

⁴³ Bourdieu, 1997.

⁴⁴ Herskovits, 1952

⁴⁵ Malinowski, 1976

«Lombardi, 1978

⁴⁷ Moore, 1989

⁴⁸ Gerth i Mills, 1967

«Murdoch, 1980

*entre otras cosas, ja extensión de los derechos de ciudadanía, esto es, dentro de un proceso de cambio con características de gran trascendencia social*⁵⁰.

Com ja s'ha citat anteriorment, no es pot empobrir el discurs, les dones mesuren les seves pròpies forces i el context on es traben per tal de negociar la seva posició. Aixó és l'adaptació al context sociocultural en el que habiten⁵¹. A més, és valora el cost personal i social que suposa, quan es surt de la norma.

En les dones, la identitat com a **col·lectiu** o grup social diferenciat suposaria una conscienciació de l'alteritat compartida, ja que posseeixen trets afins, valors, necessitats, interessos, objectius, condicions, que les distingeixen d'altres grups humans.

«El feminisme m'aporia moltes respostes que, a vegades, problemes que igual penses que són personals teus i Havors fadones que no, que són d'un col·lectiu i et treu molla càrrega.» Laia. JIC

Però aquesta identitat, es percep amb dificultats en el context d'una **identitat** dominant masculina i amb la mateixa diversitat que mostren les dones⁵².

Identificado amb el col·lectiu de dones identificado amb la generado:

«Si, en parí em sentó marcada peí fet de ser dona i en part em sentó moit marcada peí tema generacional. Llavors, amb moltes coses estic com enmig de dues histories, és a dir, collectivament amb les dones m'hi identifico però ara mateix tinc mes complicitat podriem dir amb nois que están a iniciativa peí fet que són de la meva generado, però tot i així, amb ells em sentó, diguem que em falta alguna cosa. A vegades els hi dic, és que no hi ha cap nota en la meva situado. I de fet és alguna cosa que segurament ells no entenen en absolut. Hi ha una identificado parcial perquè generacionalment. Pero ara hi haurá una persona amb qui comparteixo maduresa en el discurs i, sobretot, consciéncia de genere..

JEV-JIC

⁵⁰ Amorós, C. 1990

⁵¹ Johnson, 1967

⁵² Fernandez, A.M, 2000:70

VII. CONCLUSIONS

JOVENTUT I POLÍTICA

> **CARACTERÍSTIQUES DE LA PARTICIPACIÓ DELS/LES JOVES.** Actualment hi ha moltes opinions desfavorables al comportament polític de la joventut catalana ja que se l'acusa d'una suposada desmobilització i conformitat. Aquestes valoracions són fetes des d'una perspectiva pròpia de la generació anterior que no té en compte el canvi de context històric que viu l'actual joventut respecte als seus anys de resistència. En el context de l'actual democràcia moltes de les reivindicacions històriques anteriors s'han aconseguit, les possibles disconformitats actuals no són ni de bon tros tan transcendental com les generades en el context de la dictadura franquista.

> **CONDICIONANTS DE LA PARTICIPACIÓ.** La joventut, com a període de transició entre la protecció de la família i l'autonomia de l'adult, és una categoria molt complexa d'analitzar i en cap cas pot ser objecte d'una comparació respecte al context social i econòmic com el de l'anterior generació. Avui en dia la situació social ha canviat, les prioritats dels joves estan molt més diversificades.

La joventut té un valor propi, mereix atenció i que se la refermi com a un moment especial que cal ser viscut plenament. Per aquest motiu cal valorar i reafirmar les potencialitats i creativitat dels joves, i reconèixer la seva plena ciutadania i constatar que l'espai juvenil actua com un potent referent d'innovació social i cultural fonamental pel desenvolupament futur de la societat.

> **TIPUS DE PARTICIPACIÓ.** En 25 anys han sorgit altres formes de participació política al marge dels convencionalismes dels partits, que actualment només compten amb un 1% de joves catalans afiliats/des a les seves bases. El propi assentament del sistema ha generat que la participació dels i les joves sigui molt més heterogènia, mostra d'això són la gran quantitat de col·lectius centrats en temes ecologistes, antiglobalització, okupes, voluntariat, etc. Malgrat aquest intent de noves formes de participació col·lectiva, aquestes encara estan molt lluny de la participació reconeguda pel sistema, aquella que pot incidir directament en el seu futur.

La manca de participació pot tenir diferents lectures: per una banda, la més reaccionària, que indica que els joves s'abstenen com a símptoma de satisfacció i conformitat. En aquesta mateixa convicció hi podem afegir els descreguts en el sistema, aquells i aquelles que no creuen que el canvi estigui a les seves mans. A l'altra posició hi trobem el fragment de població insatisfeta i que s'absté de participar, per exemple electoralment, com a símbol de protesta.

La poca participació dels joves en les diferents organitzacions polítiques juvenils és analitzada com una qüestió generacional, i d'influència de l'entorn, ja que des dels mitjans de comunicació es transmeten missatges negatius de constant abús i ineficàcia per part dels polítics, convertint la política en una eina corrupta. Pensem que el jovent no és prou conscient que pot canviar les

coses ja que els mateixos partits no difonen el seu missatge entre els joves.

La involucrado deis joves passa peí foment deis valors i l'educació cívica. Si la base cultural de la ciutadania i les preocupacions no inclouen l'interés en construir una societat millor, en com fer-se corresponsables de la col·lectivitat, no podrem evolucionar cap a noves formes de participació política.

A mes, cal ser positius i valorar la joventut com un possible revulsiu per augmentar la participació en el context democràtic actual, es tracta d'un grup demogràfic bastant nombrós que no ha conegut la dictadura i que per tant no compta amb les càrregues vitals deis que van lluitar per la seva llibertat.

La manca de participació deis joves també és deguda al fet que no s'ha produït un canvi generacional en les persones que fan política. I que per tant aquest col·lectiu no pot canalitzar les seves demandes i no es sent del tot representat!. Caldria afavorir les relacions intergeneracionals, escoltar i valorar, aprontar les sinèrgies que s'esdevinguin i tenir en compte les circumstàncies històriques en què es traben.

- > ELS JOVES DINS L'ESTRUCTURA DE LES ORGANITZACIONS POLITIQUES. El pes deis partits polítics en el període de la transició ha fet que la funció d'aquests s'hagi magnificat i legitimitat respecte a les altres aportacions de la societat civil. Alíó que era considerat com a revelador ara és assumit amb naturalitat per la nova generació educada en plena època democràtica. Si bé els joves no participen formalment, sí que tenen uns valors democràtics molt sòlids.

En tot cas, en un sistema de democràcia representativa com el que ens ocupa, aquest percentatge mínim de persones que s'organitzen políticament a Tempora deis actors polítics, son les que canalitzen les demandes de la resta de la societat.

- > XIFRES DE PRESENCIA. En el cas de les joventuts deis partits polítics a Catalunya, el percentatge mitjà de participació femenina és un 43%, es redueix així la possibilitat d'adopció de càrrees de responsabilitat i representativitat en els àmbits més decisius respecte els nois. Sí bé aquest percentatge inferior de presència suposa que el risc de no garantir la representativitat de les dones, aixó no és contemplat com un problema per a la majoria de noies que participen a les joventuts deis partits polítics.
- > QUIN PAPER SE LI HA ATRIBUÏT A LA DONA EN POLITICA?: Malgrat que les dones constitueixen la meitat de la població participen molt menys que els homes en les instàncies de poder. Així davant la llei homes i dones son iguals, però aquesta igualtat en realitat només és formal, perquè el sistema de relacions de poder i de distribució d'espais d'incidència son encara dividits per raó de gènere. Hi ha àmbits minoritàriament masculins, com la llar, i àmbits minoritàriament femenins, com l'espai polític. La caracterització de la política com un àmbit públic, i per tant masculí, és el principal obstacle per a la incorporació de les dones en aquest.

- > **EL PAPER DE LA DONA A LA SOCIETAT I LA POLÍTICA.** La incorporació de la dona al mercat de treball, l'accés a l'educació sense restriccions, la igualtat de drets i oportunitats entre els sexes, en definitiva, l'autonomia de les dones per organitzar la seva vida han estat una de les conquestes més importants del segle XX. Però encara avui l'organització de l'experiència humana a través dels gèneres presenta una doble vessant; per una banda ha suposat i suposa l'establiment d'una jerarquia de poder entre homes i dones, i per l'altra, una desigualtat que recau sobre les dones, constituint els homes un grup dominant, almenys pel que fa en el món de la política. Aquesta situació ha portat a les dones, durant aquests darrers segles a qüestionar les desigualtats per raó de gènere, per tal d'assolir la llibertat individual i col·lectiva. Les noies joves entrevistades són conscients que la divisió sexual del treball, forma per excel·lència de domini de l'home sobre la dona i la separació de les esferes privada i pública, marca comportaments limitadors a les persones, i els nega o dificulta l'accés a determinades experiències, actituds i possibilitats. El sistema de gèneres està constituït en base a una jerarquia i no pas en una complementarietat d'iguals, i aquest fet dificulta l'entrada de les dones en parcel·les tradicionalment ocupades pels homes, com ara la política.
- > **L'INTERÉS DE LES NOIES PER PARTICIPAR.** El seu interès i motivació per participar en política es fonamenta en la idea de canviar el món, de millorar l'entorn social a partir de les seves conviccions ideològiques. Són poques les dones que cerquen una sortida professional, tot hi que cal tenir en compte que moltes de les noies que es dediquen a fer política en l'actualitat provenen d'àmbits acadèmics molt relacionats amb aquesta tasca, com ara la sociologia, la política, la filosofia o el periodisme, però en tot cas contempen la opció de professionalitzar-se com a secundària dins les motivacions que argumenten per participar.
- > **EL GRAU DE PARTICIPACIÓ DE LES NOIES.** Les noies es plantegen la menor participació com un fet transitori que depèn d'un canvi generacional. Algunes valoren simbòlicament que hi hagi dones que s'hi dediquen professionalment i que siguin visibles, perquè pot incentivar a d'altres dones a participar en política. Consideren que les dones que en l'actualitat ocupen càrrecs tenen una càrrega familiar molt pesada, que elles no tenen. Ho atribueixen a que moltes vegades les seves parelles no col·laboren, i els governs no implanten mesures que afavoreixin la conciliació entre la vida pública i la privada. Així doncs la seva anàlisi sobre l'espai polític, i les estructures que generen i el paper que representen les diferents persones que s'hi dediquen és un tant superficial, ja que elles no es qüestionen ni el mateix espai ni les estructures socials que el sustenten (la concepció del gènere), que són precisament les que dificulten l'accés de les dones. Tampoc tenen en compte que les dones participen en altres activitats socials bàsiques per al sosteniment de l'actual àmbit públic, com és l'espai domèstic. Desitgen una nova manera de viure que no exclouï ni l'espai privat ni l'espai públic, que no s'hagi de triar a favor d'un o de l'altre, sino que és pugui compaginar. Que tant homes com dones participin en aquesta nova

manera de fer. I aquesta situació serà possible gràcies a l'educació que han tingut tant elles com els seus companys.

- > L'ALTERNATIVA A (L'ESTRUCTURA CONVENCIONAL. Cap d'elles opta per una estructura assembleària. La jerarquització és un valor reconegut i interioritzat. A diferència de les nostres hipòtesis inicials, les noies no s'han mostrat partidàries dels sistemes assemblearis ja que no els consideren més efectius que la organització jeràrquica. El tema de la verticalitat no els preocupa tant com el de la formalitat o efectivitat del tipus de polítiques que es puguin establir des de les organitzacions juvenils.

L'estructura de les joventuts polítiques estudiades és en general poc àgil i efectiva. Les noies entrevistades es queixen de que treballen a mig o llarg termini. No traben respostes immediates, ni incidència social immediata, però consideren al partit com el vehicle necessari per a participar en política. Aquesta afirmació és diferent si parlem de joventuts polítiques que compten amb algun/a representant en les institucions, i/o si el partit mare està governant, o en l'oposició al govern, ja que així és molt més fàcil poder tirar endavant una proposta que neixi des de les joventuts. Les entrevistades consideren que les dones militants fan aportacions importants dins l'organització on es traben. No és senten menys valorades ni poc reconegudes. Diuen que elles són més operatives, que és distribueixen millor el temps, que són més concises, que no parlen per parlar. Però totes aquestes observacions sempre estan matisades perquè tenen por de caure en estereotips. Sembla que les dones tenen menys disponibilitat que els homes alhora de participar. En la majoria de casos, les dones han de rendibilitzar l'ús del temps: entre treball productiu i/o estudis, família i/o parella, lleure i oci, etc. El poc temps i la necessitat de triar genera que algunes vegades siguin les dones les que deixin les organitzacions. En canvi els homes, obvien alguna d'aquestes activitats a favor de la seva militància.

- > FUNCIONAMENT DINS L'ESTRUCTURA DE PARTIT. Tenen molta confiança en el funcionament i legitimitat del partit. Volen actuar des de l'execució i no des de l'oposició perquè creuen que des dels diferents moviments socials és pot incidir de forma menor en la societat. Destaca el grau de conformitat que mostren les noies envers la seva organització, essent poc crítiques. Només si se les interpeça o se'ls demana sobre com en definirien l'estructura, se'n adonen que tal vegada és massa piramidal i jerarquitzada, i que aquest fet dificulta tirar endavant, amb agilitat, les diferents propostes. Per justificar-se, recorren al fet que les diferents organitzacions estan exteses per tota la geografia i això dificulta el dinamisme. Quan se'ls demana l'opinió sobre l'exercici de poder, ràpidament l'associen a quelcom corrupte i és per aquest motiu que se'n volen allunyar. Són idealistes, i això no significa que aquest no sigui un valor positiu, però entenem que sense poder és difícil arribar a un canvi.

Sembla que les raons dels partits polítics per no afavorir la presència de les dones en les seves organitzacions no és pas per una desconfiança en les capacitats d'aquestes, sino per el manteniment potser «inconscient» dels rols tradicionals per a cada sexe.

- > DONA I PODER POLÍTIC. Les condicions en que la dona exerceix un cert grau de poder polític es veuen dificultada per l'entorn social, que tendeix a vigilar-les de més a prop que no pas als homes. Es destaca amb contundència qualsevol fracàs i s'atribueix no a una condició personal sino de grup. Optar per un càrrec és convertir en una situació de gran responsabilitat, un espai per fer coses i que té conseqüències directes, però que alhora fa massa respecte, però que hem dit anteriorment. Per altra banda, moltes cops, una vegada ja s'ha realitzat la tasca atorgada al càrrec, moltes dones opten per a deixar-lo, no només perquè els objectius ja s'han assolit, sino perquè reconeixen que exercir aquest càrrec ha tingut un gran cost personal.
- > CÀRRECS DE RESPONSABILITAT ASSUMITS PER LES NOIES. El menor accés de les dones a càrrecs de responsabilitat i de lideratge respon a múltiples causes, que traben la seva explicació en la socialització de les persones i en l'estructura dels partits polítics.

Les possibles maneres de fer de les dones que les diferenciïn dels homes són difícils d'observar quan aquestes actuen en un entorn masculí. Ja que moltes vegades els *estils femenins* que és podrien donar queden diluïts. Prevalent les maneres de fer del col·lectiu predominant, el masculí. També s'ha assenyalat que sota aquest context algunes noies poden adoptar actituds més masculines per manca de confiança en elles mateixes, o per por de que se les acusi de massa.

Són freqüents les mencions a un procés progressiu de feminització de la societat. Un procés que es posa en relació amb la major incorporació de les dones en els diferents espais socials. El que potser no es subratlla prou és la característica principal d'aquest procés, que consisteix en l'aculturació de les dones, des d'un model femení tradicional al model masculí dominant. Encara que la majoria de dones joves rebutjin la masculinització en política, hem de partir de la base que han estat educades en base a un model dominant que és el masculí.

Els referents al voltant de les dones adultes, que en l'actualitat estan en llocs de poder en les diverses institucions polítiques, són enteses per aquestes dones joves amb certa prudència. Se'ls reconeix que elles ho han tingut pitjor, que han hagut de lluitar moltíssim per fer-se valer i sentir, en un món d'homes, conservador i tradicional, en un ambient social totalment hostil. Están convençudes que el relleu generacional portará a una estructura més igualitària, perquè les dones joves han crescut en democràcia i en igualtat de drets. A mes a mes, mostren la seva preocupació per la utilització de les dones com a maquillatge per part dels partits polítics, per tal d'amagar conductes fortament masculinitzades.

- > IDENTITATS DE DONES. Per les noies joves entrevistades ser dona no vol dir necessàriament ser conscient de les problemàtiques que encara afecten a les dones, perquè com elles diuen: "de dones n'hi ha de moltes menes". Les noies entrevistades són de l'opinió que la progressiva incorporació de les dones en la vida política contribuirà a millorar la democràcia i el sistema de partits, i tal vegada, contribuirán a fer política d'una altra manera, aportant temes nous, noves maneres de fer i relacionar-se, però en cap cas serán representatives de tot el col·lectiu de dones.
- > ELS INTERESSOS DE LES DONES POLÍTQUES. Malgrat que sembla que en tot l'estudi s'ha pogut constatar l'existència d'interessos concrets entre les mateixes dones, no sembla que vulguin traduir-ho en una expressió política articulada, caracteritzada per la reivindicació de formes i valors propis. Sembla doncs, que no hi ha consciència de gènere.
- > ELS GRUPS DE DONES. Pel que fa a la confiança que genera l'existència de grups de dones en les diferents organitzacions juvenils, creuen que s'ha arribat a una situació d'estancament, i que respon a una manca de necessitat. Com que no hi ha consciència de col·lectiu femení amb reivindicacions pròpies la seva existència és prescindible, i pensen que moltes vegades aquests grups sovint són una formalitat necessària per alguns partits, sobretot els d'ideologia progressista. No pensen que els seus interessos puguin deixar de ser contemplats pel fet que no hi hagi dones en els àmbits de poder.
- > DONES COM A COL·LECTIU. El fet de no ésser reconegut com a col·lectiu, no és pas perquè pensin que entre elles existeixen múltiples diferències, sino perquè no hi veuen la necessitat, en una societat que aposta per la igualtat. La seva estratègia de lluita a favor de temes referits a les dones és situada en la més estricta individualitat, no volen ser classificades com el segon sexe, ni patir un enfrontament amb el sexe contrari perquè saben que és amb ell amb qui han de conviure plegats. La visibilitat que reclamen és des de la igualtat.
- > MESURES DE PROMOCIÓ PER LES DONES; QUOTES I PARITAT. Existeix una dialèctica clara entre les diferents noies entrevistades, d'una banda les que reivindiquen més representativitat, encara que no creuen fermament que totes les dones tinguin consciència de gènere, i les que s'oposen a qualsevol mesura correctora perquè l'entenen com a discriminatòria envers els homes. En general no són partidàries de les quotes, en tot cas les valoren com una mesura absolutament transitòria, el que realment els interessa és que es valori la qualitat i la capacitat de les dones que fan política. No creuen necessària la paritat, pensen que els homes també poden defensar els seus interessos. Són conscients que les dones ocupen menys llocs de responsabilitat, i admeten que moltes vegades els càrrecs que ocupen són dels esglaons més baixos, però no volen optar a mesures com les quotes per tal d'afavorir la seva participació en el poder. No només ho eviten per una qüestió de mèrit i no pas de gènere, sino també perquè creuen que la presència de les dones en política no té perquè garantir que es tinguin en compte

els interessos de les dones. Fins i tot assenyalen que algunes de les dones que es dediquen a la política adopten comportaments i formes masculines. Sembla dones que no li donen la importància que pot tenir socialment, visualitzar dones en espais polítcs. En qualsevol cas, tota la discussió sobre l'efecte que pot tenir l'augment de la representació femenina a nivell de la política institucional és torga inútil, ja que hi ha hagut molt poques dones al poder. Cal que existeixi un mínim, una massa crítica com diria J Lovenduski, de dones abans que puguin desenvolupar una identitat com a grup i una resistència davant la socialització per a elles deis comportaments masculins.

En general totes les noies entrevistades és mostren d'acord amb la paritat, malgrat que discrepen en la forma d'amar-hi. Majoritàriament ho entenen com un camí natural i no pas obligat per llei, ja que entenen que en democràcia no és pot entendre que hi hagi predominància d'un sexe per sobre de l'altre. Pensen que la poca representativitat de les dones és tan clara en la majoria de democràcies modernes que a vegades sembla que basti indicar les xifres per justificar major representació de dones. Malgrat tot, les quotes de gènere continuen sent molt discutides per totes les noies de les diferents organitzacions juvenil, pensem a que aixó és degut a que s'introdueixen elements significatius de discriminació positiva. Cal tenir en compte, que les quotes de gènere no són una amenaça per la cohesió social ni per l'estabilitat dins les organitzacions polítiques, ni és considera que pressuposin cap mena de postura unificada sobre el paper de les dones. De fet el pas d'una representació menys protocolària de les dones hauria de donar lloc a un espai polític on hi hagués moltes menes de dones, que recollissin totes els plantejaments polítics deis diferents partits.

BIBLIOGRAFÍA

Dona i política

- > Alberdi, I.; Escario, P.; Matas, N., 2000, Les dones joves a Espanya. Barcelona, La Caixa.
- > Amorós, C, 1985, Hacia una crítica de la razón patriarcal. Barcelona, Anthropos.
- > Amorós, C, 1998, La idea de igualdad, dins Fempress

- <[http:// www.fempres.cl/](http://www.fempres.cl/) -1 k
- > Astelarra, J. (coord.), 1990, Participación política de las mujeres. Madrid, Siglo XXI.
 - > Berger, P.; Luckman, T., 1988, La construcción social de la realidad. Barcelona, Herder.
 - > Bocchetti, A., 1996, Lo que quiere una mujer. Madrid, Cátedra.
 - > Bodelón, E., 1998, La igualdad y el movimiento de mujeres: propuestas y metodología para el estudio del género. Dins Working Paper, n°148. Bellaterra, Web
<http://www.cdpd.uab.es/documents/documents_genere/informacio_web_esp.doc
 - > Bodelón, E., Juny 2000, El movimiento feminista i la construcción de los derechos de las mujeres, dins L'Avenc, n°248. Barcelona.
 - > Borja, J.; Dourthe, G.; Peugeot, V., 2001. La ciudadanía Europea. Barcelona, Península
 - > Borrell, E., 1999, Presoneres del progreso. Fragmentación i felicidad femenina. Lleida, Pagés Editors.
 - > Campillo, N., 1997, El feminismo con a crítica. Valencia; Tándem.
 - > Camps, V., 1996, El malestar de la vida pública. Barcelona. Grijalbo.
 - > Camps, V., 1990, Virtudes públicas. Madrid, Espasa.
 - > Castells, C. (coord), 1996, Perspectiva feminista en la teoría política. Barcelona, Paidós.
 - > Dones de Catalunya a Pequín, 1995. Barcelona, Institutí Català de la Dona-Generalitat de Catalunya.
 - > Fernández Poncela, A.M., 2000, Mujeres, revolución y cambio cultural. Barcelona, Anthropos.
 - > Instituto de la Mujer, 1990, La mujer en España. Política. Madrid, Instituto de la Mujer-Ministerio de Asuntos Sociales.
 - > Izquierdo, M.J., 2001, Sexismo: poder, placer y trabajo. Barcelona, Bellaterra.
 - > Luna, L. (coord.), 1990, Mujer y sociedad. Barcelona, Universitat de Barcelona: Seminario Interdisciplinar Mujer y Sociedad.
 - > MacKinnon, C., 1989, Hacia una teoría feminista del Estado. Madrid, Cátedra.
 - > Miguélez, F.; Garcia, T.; Rebollo, O.; Sánchez, C.; Romero, A., 1997, Desigualtat i canvi. N°34. Bellaterra, Proa.
 - > Millet, K., 1969, Política sexual. Madrid, Cátedra.
 - > Morón, M., 2000, El turno de las alcaldesas. Barcelona, Diputació de Barcelona.
 - > Nash, M. (ed.), 1998, Mes allá del silencio. Las mujeres a la Historia de Catalunya. Barcelona, Generalitat de Catalunya.
 - > Nash, M., (ed.) 1984, Presencia y protagonismo. Aspectos de la historia de la mujer. Barcelona, Serbal.
 - > Osborne, R., 1993, La construcción sexual de la realidad. Un debate en la sociología contemporánea de la mujer. Madrid, Cátedra.
 - > Pateman, C., 1998, The Sexual Contract. California, Stanford University Press

- > Riviére, M., 2000, El mundo según las mujeres. Madrid, Aguilar.
- > Rossili, M. (coord), 2001, Políticas de género en la Unión Europea. Madrid, Narcea.
- > Rodríguez, R.M., 1999, Foucault y la geneología de los sexos. Barcelona, Anthropos.
- > Simón, E., 1999, Democracia vital. Madrid, Narcea
- > Subírats, M., 1998, Con diferencia: las mujeres frente al reto de la autonomía. Barcelona, Icaria.
- > Uriarte, E.; Elizondo, A. (coord.), 1997, Mujer en política. Barcelona, Ariel.
- > W.AA, 2001, Democracia paritaria dins Asociación de Mujeres Juristas, Themis.
- > <<http://www.themts.matriz.net/-5k>
- > Vianello, M.; Caramazza, E., 2002, Género, espacio y poder. Madrid, Cátedra.
- > 20 anys de feminisme, 1998, Barcelona : Associació de Dones per a la Celebració deis 20 Anys de les Primeres Jomades Catalanes de la Dona.

Joves i participado.

- > Alarcón, R., 1989, La participación de las jóvenes en los organismos de dirección de las entidades juveniles. Barcelona, Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia.
- > Baranda, L. (dir.), 1997, Condicions de vida de les dones de ía regió metropolitana de Barcelona, dins Enquesta de la Regió Metropolitana de Barcelona, 1998. Barcelona, Institut D'Estudis Metropolitans de Barcelona-Diputació de Barcelona. Sèrie monografies n°2.
- > Biarnés, A., 2001, Els joves i la política: **una difícil** relació **dins** DiàFegs **n°14** Octubre-Desembre. Barcelona, INEHCA.
- > Feixa, C., 1999, De jóvenes, bandas y tribus. Barcelona, Ariel.
- > Giner, S., 1998, Sociología. Barcelona, Ed. 62
- > Manzano, B., 1992, A Contracorriente. 18 mujeres en primera línea. Barcelona, Fundado Francesc Ferrer i Guàrdia.
- > Olson, M., 1986, Auge y decadencia de las naciones. Barcelona, Ariel.
- > Salvador, A. (dir.), 1998, Condicions de vida deis joves de la regió metropolitana de Barcelona, dins Enquesta de la Regió Metropolitana de Barcelona, 1998. Barcelona, Institut d'Estudis metropolitans de Barcelona-Diputado de Barcelona. Serie monografies n°1
- > Sánchez Santa-Bárbara, E.; García Martínez, J.M.A., 2001, Análisis de las motivaciones para la participación en la comunidad dins Papers, n°63-64. Barcelona.
- > Serrano, J. (dir.), 1999, Joves i participado a Catalunya. Barcelona, Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia.
- > Val·lès, J., 2000, Ciència política. Una introducció. Barcelona, Ariel.